

ELŐTERJESZTÉS

Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete
2015. június 18-án tartandó ülésére
A Helyi Esélyegyenlőségi Program áttekintéséről és felülvizsgálatának szükségességéről

Tisztelt Képviselő-testület!

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvtv.) 31. §-a rendelkezik a helyi esélyegyenlőségi programokról. A törvény 31. § (1) bekezdése szerint a települési önkormányzat ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el,

Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 119/2013. (VIII.15.) számú képviselő-testületi határozatával fogadta el Marcali Város Helyi Esélyegyenlőségi Programját (HEP) 2013-2018. évre vonatkozólag, melyet jelen előterjesztéshez mellékelünk.

Az Ebkvtv. 31. § (4) bekezdése értelmében „A helyi esélyegyenlőségi program időarányos megvalósulását, illetve a (2) bekezdésben meghatározott helyzet esetleges megváltozását kétévente át kell tekinteni, az áttekintés alapján, szükség esetén a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni, illetve a helyzetelemzést és az intézkedési tervet az új helyzetnek megfelelően kell módosítani.”

A HEP áttekintése megtörtént, amely alapján megállapítható, hogy a HEP felülvizsgálata, a helyzetelemzés és az intézkedési terv módosítása indokolt. Mindezek alapján kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy Marcali Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának felülvizsgálatához járuljon hozzá.

Határozati javaslat

Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (HEP) áttekintette és a program felülvizsgálatát szükségesnek tartja. A képviselő-testület felkéri a polgármestert, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálatával kapcsolatos és szükséges intézkedéseket tegye meg és a felülvizsgált HEP-et terjessze a képviselő-testület elé 2015. szeptember 30-ig.

Felelős: Dr. Sütő László polgármester
Határidő: 2015. szeptember 30.

Marcali, 2015. június 10.

Dr. Sütő László s.k.
polgármester

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Marcali Város Önkormányzata

2013-2018

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Történeti előzmények.....	3
Település általános bemutatása.....	4
Gazdaság.....	4
Környezet.....	6
Társadalom.....	7
Értékeink, küldetésünk.....	10
Célok.....	10
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	11
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	11
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	13
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	16
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	50
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	77
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	86
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	92
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	102
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	103
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	104
1. A HEP IT részletei.....	104
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése.....	104
A beavatkozások megvalósítói.....	108
2. Összegző táblázat – A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	112
3. Megvalósítás.....	126
A megvalósítás előkészítése.....	126
A megvalósítás folyamata.....	126
Monitoring és visszacsatolás.....	128
Nyilvánosság.....	128
Érvényesülés, módosítás.....	129
4. Elfogadás módja és dátuma.....	130

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

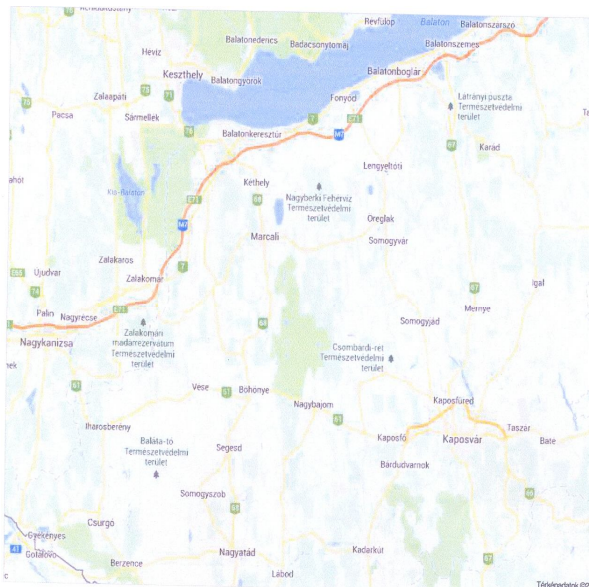
Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, **Marcali Város Önkormányzata** Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira. Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Történeti előzmények

Marcali neve a Marcellus személynévből származik. Már az őskorban, s a rómaiak idején lakott volt. Első írásos említése 1274. A 15. század elején oppidum – mezőváros - vásárszabadalommal, kéttornyú gótikus templommal, várral, iskolával. Földesurai, a Marczalyak, Zsigmond király alatt országos méltóságok viselői, a török elleni küzdelmek első sikeres hadvezérei. Birtok-birodalmukat a Báthoryak örökölték, majd a Széchenyi család vásárolta meg 1677-ben. A török uralom alól 1686-ban szabadult a másfél száz fős település. A 18. században gyorsan újjáépült. Birtokközpont, majd megyeszékhely. 1772-ben újból mezőváros lett. Századvégi birtokosa, Széchenyi Ferenc iparosokkal népesítette be.

Postakocsi állomást (1804), sóelosztó hivatalt létesített, városrendezést hajtott végre. 1802-ben könyv-, térkép-, érem- és képgyűjteményét felajánlotta a nemzetnek, amellyel a mai országos intézményeket (Magyar Nemzeti Múzeum, Országos Széchenyi Könyvtár) alapozta meg.

1848-49-ben - a forradalom és szabadságharc idején Noszlopy Gáspár a város politikai, majd katonai vezetője mártírhálált halt eszméiért. Az önkényuralom idején épült buda-kanizsai vasút (1861) a földesúri tilalom miatt elkerülte a várost, ez később teljesen elszigetelte. Közútjai is visszaestek a rangsorban. A

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

főútvonalak rendre elkerülték. Ez mezőgazdaságát és kisiparát is visszavetette. Bár lakói erőfeszítéséből kórházat (1861), polgári iskolát (1908), helyi lapokat létesített, kisiparosai, kisbirtokosai az I. világháború végére alulmaradtak a nagyiparral, nagybirtokkal folytatott versenyben.

A század első évtizedeiben emelt épületek a mai városképnek is meghatározói (Mayer-ház, Széchenyi-kastély, bíróság, polgári iskola, városháza). Sokan a szülőföld iránti alázattal teremtettek itt hetilapokat (Illés Samu, Bernáth Béla, Névy Zoltán ügyvédek), irodalmat (Kozma Andor), egyesületeket (Ádám János), színjátszást, zenei és sportéletet, óvodát (Csányi Ferenc), lakó és középületeket (Sztelek, Csomós építészek), messze elismert egészségügyet (Dr. Szaploneczay Manó, Shusztek Jenő kórházigazgatók).

A II. világháború során a hadszíntér több hónapig a település környékén húzódott, igen súlyos anyagi károkat okozott. Az áldozatok emlékművén pedig - Hősök tere - a korabeli lakosság egytizedének neve olvasható.

Az újrainduláshoz az uradalom ingatlanainak köztulajdonba vétele, majd az állami építkezések (laktanyák és lakások) adtak lökést. Ipari fejlődése a mezőgazdaság nagyüzemi átszervezése után, a keletkező munkaerő-felesleg elhelyezése miatt az 1960-as években vett nagyobb lendületet. Az évtized végén került a városba két jelentős budapesti nagyvállalatnak (Óbudai KTSZ, Mechanika Művek) is üzeme. Az iparban foglalkoztatottak aránya 1968 végére elkerülte az 59 %-ot az 1960-as 16,7 %-kal szemben. Ez az arány az 1970-es, 1980-as években tovább nőtt, és egyre inkább az ipar vált domináns ágazattá Marcaliban. Ez a fejlődés alapozta meg városi rangjának visszanyerését, amelyre 1977-ben, Bize, Boronka és Horvátkút községek hozzácsatolásával került sor.

A rendszerváltás a település gazdasági életében jelentős változásokat hozott. A többségben levő leányvállalatok léte bizonytalanul vált, az üzemek többsége többszöri tulajdonosváltáson esett át, bár a város ipari profilja nem módosult jelentősen.

Település általános bemutatása

Marcali a Balatontól 15 km-re, a Belső-Somogyban található Marcali-hátságban fekszik. A település minden égtáj felől megközelíthető: észak-déli irányban szeli át a 68-as út, amely a Balatontól vezet a barcsi határátkelőig. Keletről Öreglak, nyugatról Zalakomár felől juthatunk a városba. Autóbusz pályaudvara rendkívül forgalmas, átszállás nélkül érhető el Budapest, a régiós központ, Pécs és a megyeszékhely, Kaposvár. A város területe 101,5 km², lakosainak száma a 2012. december 31. állapot szerint 11.664 fő. A magyar lakosság körében jelentkező apadó népesedési tendenciák 1990-től egyértelműen és tartósan Marcaliban is tapasztalhatók. A cigány lakosság száma 500-600 fő között van, ami az összlakosság 4,5%-a.

A település ma is a mikrotáj gazdasági, kereskedelmi, közigazgatási, egészségügyi, kulturális centruma - iskoláival, múzeumaival, parkokkal, köztéri alkotásokkal - közel a Balatonhoz. Gazdasági életét a rendszerváltoztatás után a kis- és középvállalkozások határozzák meg, erősödött a szolgáltatások szerepe.

Marcali testvérvárosi kapcsolatokat alakított ki három külföldi településsel, a német Künzelsau, a romániai Maroshévíz és az olasz Morovalle városaival, melyekhez a közelmúltban az iztriai Medulin is csatlakozott. A protokolláris jellegű indulást egyre közvetlenebb viszony váltja fel, a hivatalos küldöttségek mellett mind erőteljesebbé válik a polgárok kapcsolattartása.

Gazdaság

A város iparának kialakulásában sajátos szerepe volt az elmúlt 30 év iparpolitikájának. A legtöbb ipari cég a gép-, a konfekció és bőrdíszmű-, a fafeldolgozó-, az élelmiszer és az építőiparban dolgozik. A

rendszerátvitel során lezajlott privatizáció a város ipari profiljában jelentős változást nem hozott. Az újonnan Marcaliba települt cégek döntéseit vizsgálva azt láthatjuk, hogy a korábbi ipar öröksége, jelentős számban rendelkezésre álló szakképzett munkaerő, valamint a piacok közelsége jelentett meghatározó vonzerőt. Új tényező a külföldi tőke. Külföldi tulajdonban lévő üzemekben dolgozik a város iparában foglalkoztatottak több mint 50%-a.

Az Industrie Elektrik Kft. ma az egyik legtöbb dolgozót foglalkoztató, főleg nőket (kb. 70%). Az 1990-ben alapított teljes mértékben német tulajdonban lévő cég az egykori Mechanikai Művek ELKO telephelyét vásárolta meg, átvéve az ott dolgozók jelentős részét. Az üzemben kábelkötegeket gyártanak autókhoz, háztartási berendezésekhez, amelyeket külföldön (Németország, Franciaország, Belgium, USA) értékesítenek. Az 1995-ben alakult a ZIEHL ABEGG Marcali Kft. Anyavállalata - német testvérvárosukban Künzelsauban - ventilátorokat, elektromotorokat készít és forgalmaz az egész világon. 2008-ban új vállalkozásként jelent meg a dinamikus növekedés előtt álló, a Videoton Rt. kizárólagos tulajdona, a VT EPMA Zrt.

A vegyipari ágazatot egy cég képviseli, az IKR Agrokémiai Kft. Bábólna Marcali Fióktelepe. A mezőgazdaság számára szuszpenziós műtrágyát és nitrogénoldatot állít elő.

Az ipari ágazatban működő cégek elsősorban az építőipari szolgáltatásokban - magasépítés, útépítés, útfenntartás, járdaépítés, térburkolatok, egyéb mélyépítési munkák - tevékenykednek. Termelőtevékenységük: kevertbeton, járdaszegélykő, asztalos-, és lakatosipari termékek előállításából áll.

A Marylla Kft. Divat-, sport- és iskolatáskákat készít. A hazai piacon kívül Ausztriába, Németországba, Belgiumba szállítja termékeit.

A ffeldolgozó iparnak régi hagyományai vannak Marcaliban. A környék erdeiben megtalálható tölgy, cser, kőris, éger, fenyő faanyagot dolgozza fel. Termékeiket - épületfa, lombos fűrészáru, parkettafríz, bútortól, rönkfa, stb. - a hazai piacokon kívül Németországba, Olaszországba, Ausztriába, Svédországba szállítják.

Marcaliban hagyománya van a gabonaiiparnak is. A Concordia Rt. vasbetonsilójában (Marcali legmagasabb építménye) szemestakarmányt tárolnak.

A tejipar többszöri tulajdonváltás után Mizo termékeket gyárt. Az ország piacvezető tejipari vállalatának, a Sole-Mizo Zrt.-nek működik üzeme a városban.

A mezőgazdaság átlagos, illetve ennél valamivel kedvezőbb feltételekkel rendelkezik. A tulajdonviszonyokat tekintve az elmúlt időszakban lényeges változások történtek. Az eddigi csaknem teljes egészében állami és szövetkezeti földtulajdon - melyet az úgynevezett háztáji- és hobbikertek egészítettek ki - átalakult. A Marcali Agráripari Rt., mint legnagyobb termelő saját földdel nem rendelkezik, bérlőként dolgozik 3200 hektár területen. A bérelt területéből 1800 ha szántó, amelyen kukoricát, búzát, árpát, cukorrépat, repcét, zabot, napraforgót, lucernát, silókukoricát termesztenek.

Fontos ágazat az állattenyésztés, ezen belül a szarvasmarhatartás. A mintegy 1100 darabos állományt elsősorban tejéért tartja a szövetkezet. A lakosság körében jellemző a sertés és a nyúltenyésztés. Marcaliban és környékén 250 méhészt dolgozik. Haltenyésztéssel a víztározóban, a környék halastavaiban, a Balatoni Halászati Rt. és egyéni bérlők a környék halastavaiban foglalkoznak.

Marcaliban 2011-ben több mint 1800 regisztrált vállalkozás működött, százzal több, mint 2008-ban. A számbeli gyarapodást az egyéni vállalkozások számának növekedése okozta, a társas vállalkozások számában nem történt jelentős változás. A vállalkozások 74%-a 1-9 fős mikrovállalkozás, a 25 kis- illetve 4 középvállalkozás mellett két 250 főnél többet foglalkoztató nagyvállalat található a városban.

A környezet állapotára jellemző mutatószámok közé sorolható a levegőtisztaság, a zajártalom, a rendelkezésre álló vízbázis tisztasága, a felszíni vizek tisztasága és természetes tisztulása, a szennyvizek kezelése, a szemétyűjtés és szemét elhelyezés rendszere, szelektált hulladékgyűjtés térnyerése, hulladékfeldolgozás, az erózió elleni védelem, az erdők és a természetvédelmi területek megóvása, a megújuló környezet kímélő energiák részarányának folyamatos növelése. A város a helyi védelem alá vont természeti értékeinek, területeinek megőrzésére külön kiemelt figyelmet fordít.

Marcali városa a Balaton közelsége és a 68. számú közúti forgalma miatt levegőjét tekintve jelentős terhelésnek van kitéve, de a nagyobb zöldterületek közelsége, valamint a kedvező északnyugati szélirány viszonylag tisztán tartja a város levegőjét. A forgalom okozta zajártalom jelentős, de csak bizonyos időszakonként közelíti meg a veszélyesnek tartott környezetvédelmi határértéket. A közlekedési rendszer racionalizálásával a zajártalom megfelelően kordában tartható. Ennek érdekében remélhetőleg 2013 végéig a 68-as számú út marcali szakaszán az elkerülő út meg fog valósulni, ezáltal a városon áthaladó közúti forgalom és zajterhelés is kisebb lesz.

A város a vízellátó bázisát a nyirádi karsztvíz képezi. Az ivóvíz ellátás tartósan megoldott és minősége is megfelelő.

Az elmúlt években a város csatornahálózata a gyótapusztai és a horvátkúti városrészek kivételével közel 100%-ban kiépült, ezért a felszíni vizek minősége sokat javult.

A szennyvíztelep kapacitása 4000m³/nap, ami megfelel a kívánalmaknak, de tisztítás-technológiai szempontból elavult. A város területén megoldott a szelektív hulladékgyűjtés, több ponton alakítottak ki hulladékgyűjtő szigeteket. A pormentes hulladék és a rendezett hulladék-elhelyezés szintén megoldott, az EU normáknak megfelel. Marcali városa szerepel a Mecsek-Dráva hulladékgazdálkodási projektben, melynek keretében hulladékválogató mű és hulladékudvar lesz kialakítva, valamint a jelenlegi lerakót tovább bővítik.

Ingatlanok

Az önkormányzat ingatlanvagyonára összesen mintegy 1018 db ingatlan. Ebből ingatlanjelleg szerint a jelentősebb számú ingatlanok:

út, tér, híd:	473 db
lakásbérlemény:	180 db
nem lakás:	35 db
intézményi épületek:	33 db
temető:	7 db

A városban található 5159 lakásból 180 az önkormányzati bérlakások száma (3,6%), amely a Magyarországi átlaghoz képest (8%) nagyon alacsony. A bérlakásokban élő emberek szegénységi kockázata nagyobb, mint a lakástulajdonosoké, gyakori a köztartozások felhalmozása. A lakásbérleményeken álló bérhátralék 9,9 millió Ft. A vonatkozó önkormányzati rendelet alapján a nyilvántartásba vett lakásigénylők száma:46 család. A városban lakhatási gondokkal küzdők száma azonban ennél lényegesen magasabb, mert a lakáshitelek törlesztésének növekedése miatt számos család hitelszerződését felmondták, vagy ez folyamatban van, illetve már a végrehajtás megtörtént vagy folyamatban van.

A 2011-es népszámlálás adatai szerint a lakások 96%-a ellátott vízöblítéses WC-vel, a közcsonnába bekapcsolt lakások aránya 89%-os. Házi csatornával a lakások 8,6%-a rendelkezik. A lakosság 97%-a vezetékes ivóvízzel ellátott, házi vízvezeték léte a háztartások kevesebb mint 1%-ánál fordul elő. A lakások 40%-a összkomfortos, több mint fele komfortos, azonban 3,6%-a komfort nélküli. A társadalom alsóbb

rétegeinek (különösen az alacsony jövedelmű, munkanélküliséggel sújtott, szegénységben élő családok) hátrányos helyzete lakóköörülményeikben is megmutatkozik, így kiemelt cél ezen háztartások segítése.

A helyi ivóvízhálózat fejlesztése nem szükséges, fontos a szolgáltatás szinten tartása, a karbantartás, mivel a hálózat nagy része előregedett. Emiatt sok a csőtörés és az útfelbontás. Sürgős lenne az elavult hálózat ütemezett cseréje, felújítása, mely jelenleg minimális mértékben valósul meg.

Szennyvízkezelés: a város szennyvízcsatornával való ellátottsága 95%-os. A Dél-Balatoni szennyvíz-projekt keretében a városban egy új korszerű technológiával ellátott szennyvíztelep fog létesülni, valamint várhatóan 2014-ben elkészül a horvátkúti csatornarendszer is.

Környezeti feltételek alakulása: Marcali város gazdasági programjában kiemelt szerepet kapott a természeti és épített környezet megóvása, fejlesztése. Fontos a környezetvédelem társadalmi elfogadásának növelése, partnerség a lakossággal, a civil szféra részvételének és szerepének növelése a környezeti állapot megőrzésében. A térségben keletkező szilárd és folyékony települési hulladék, szelektív gyűjtése és korszerű kezelése nagyobb részt már megoldott. A hulladékgazdálkodás fejlesztése a Mecsek-Dráva Önkormányzati Társulás keretében valósul meg. Folyamatban van a szelektív gyűjtés technikai és az újrahasznosítás feltételeinek megteremtése, melyben a KEOP 1.1.1. pályázati kiírás feltételei az irányadóak.

Társadalom

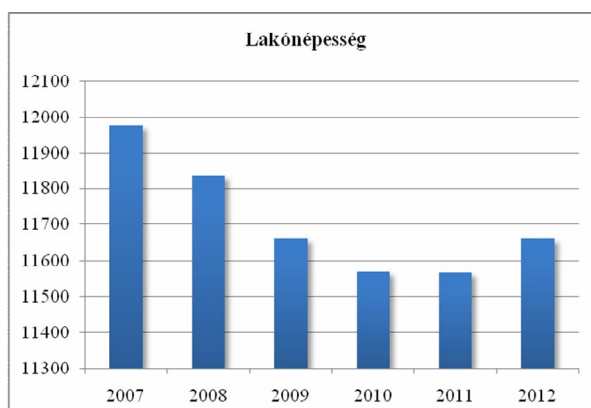
Marcali város lakossága 11 664 fő, ezzel Somogy megye harmadik legnépesebb városa Kaposvár és Siófok után. A megye lakónépességének 3,7%-át teszi ki a város népessége. A 38 települést magába foglaló Marcali Kistérség lakossága közel 37 ezer fő. Marcali térségi központként kiterjedt intézményhálózattal rendelkezik, a városi és a kistérségi lakosokon kívül jelentős az oktatási, egészségügyi, közigazgatási szolgáltatásokat igénybe vevők száma is.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

	Fő	Változás
2007	11977	
2008	11838	99%
2009	11664	99%
2010	11571	99%
2011	11567	100%
2012	11664	101%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

1. számú ábra – Lakónépesség száma az év végén

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Marcali lakónépesség száma a 2010-es évig csökkent, majd ezt követően növekedni kezdett. Ez a folyamat a természetes szaporodás és a belföldi vándorlás a korábbi éveknél kedvezőbb értékekből vezethető le.

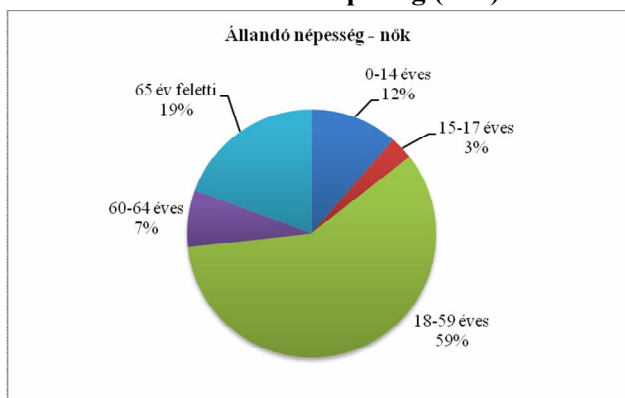
2. számú táblázat - Állandó népesség 2011

	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
nő	6282	5617	11899	53%	47%
0-2 évesek	-	-	250	-	-
0-14 éves	715	708	1423	50%	50%
15-17 éves	191	198	389	49%	51%
18-59 éves	3699	3636	7335	50%	50%
60-64 éves	461	368	829	56%	44%
65 év feletti	1216	707	1923	63%	37%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

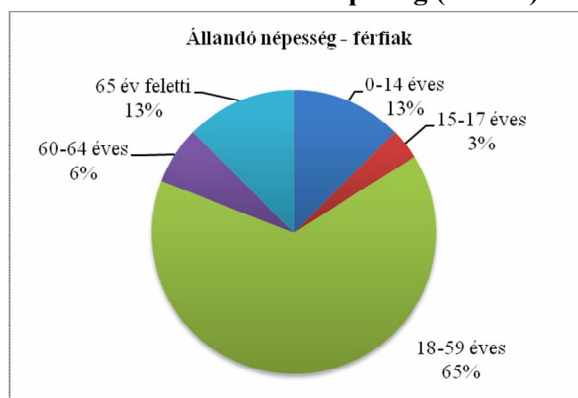
A nemek szerinti összetétel megfelel a Magyarországra jellemző értékeknek. A városban lakó férfiak száma 5.617 fő, a nőké 6.282 fő, tehát a nők arány az állandó népességben 6%-al magasabb.

2. számú ábra – Állandó népesség (nők)

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

2. számú ábra – Állandó népesség (férfiak)

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Magyarországon a férfiak születéskor várható élettartama 69 év, a nőké 77. Ennek megfelelően az idős lakosságot vizsgálva Marcaliban is jelentkezik ez a folyamat, különösen a 65 év feletti korcsoportokban lesz igen jelentős nőtöbbség, de már az arány megfordulásától, 40 éves kortól megfigyelhető a nők egyre növekvő aránya a férfiakhoz képest. A 40-44 év közötti nők száma a férfiak 108%-a, ez a szám a 65-69 éveseknél már 157%, a 80-84 éveseknél 224%, a 85 év felettiéknél pedig 330%. A 60 év feletti lakosság nagyjából kétharmada (61,5%) nő, és csupán bő egyharmada férfi (38,5%).

3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	1780	1939	91,8%
2008	1856	1554	119,4%
2009	1877	1501	125,0%
2010	1904	1453	131,0%
2011	1923	1423	135,1%
2012	1962	1397	140,4%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Mára országos jelenséggé vált a települések helyi társadalmának elöregedése. Ennek okát egyrészt a születések alacsony számában, másrészt a halálozási viszonyokban bekövetkezett változásokban, a születéskor várható élettartam növekedésében jelölhetjük meg. A szám adatok jól mutatják, hogy a felnövekvő és a 0-14 éves korosztály száma Marcaliban is folyamatosan csökken. Ezzel szemben a 65 év feletti lakosok létszáma emelkedik, így megállapítható, hogy a város lakossága fokozatosan öregszik. A városban 100 tizenöt év alatti gyermekre 140 idős jut, ezzel az öregedési index 2011-es értéke Marcaliban jóval rosszabb, mint a megyei (127,6%). A gyermekkorú lakosság pedig egyre szűkülő alapot képez, ami a szociális ellátórendszerre nagy terhet ró a jövőben.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	220	251	-31
2009	187	206	-19
2010	174	205	-31
2011	176	181	-5

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

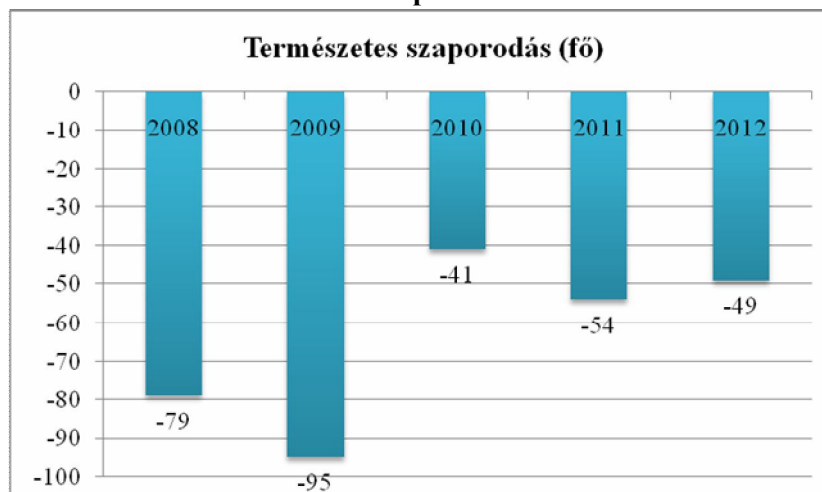
A belföldi vándorlások ugyancsak hozzájárultak a város lakosságának csökkenéséhez. Az elvándorlásban döntően fiatalok vesznek részt, akik a jobb élet és munkakörülmények miatt költöznek el más településekre. Ugyanakkor a szám adatok azt is mutatják, hogy az elvándorlás mértéke folyamatosan csökkent, a bevándorlásoké az utóbbi években stagnált, tehát a település lakosság-megtartó ereje nőtt, vonzóképesége azonban csökkent.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	93	172	-79
2009	80	175	-95
2010	81	122	-41
2011	85	139	-54
2012	83	132	-49

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, helyi adatgyűjtés

5. számú ábra – Természetes szaporodás

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, helyi adatgyűjtés

Magyarország legnagyobb demográfiai problémája az alacsony születésszám. Ahhoz, hogy az ország népessége ne fogyjon tovább, legalább 2 gyermeknek kellene születnie minden családban. A valóságban azonban ez a szám nem éri el az 1,5-öt, sok és növekvő számban találunk gyermektelen vagy egyszülős háztartásokat. Marcaliban is azonosítható az ún. természetes fogyás állapota, vagyis jóval kevesebb gyermek születik évente, mint ahányan a népességen belül elhunynak.

Marcali lakosságra vonatkozó adatait vizsgálva megállapítható, hogy a város lakosságára is érvényesek a magyarországi demográfiai folyamatok, mint például a népesség előregedése, és a születések csökkenése.

Értékeink, küldetésünk

Marcali város esélyegyenlőséggel kapcsolatos értéke, hogy helyi társadalom többsége integrált. A városunkban élő romák integrációjáról ugyan nem beszélhetünk, jelenlegi helyzetükre az asszimiláció jellemző, szegregáció nélkül. A többi hátrányos helyzetű csoport érdekei érvényesítése érdekében különböző helyi szerveződések hozott létre. Ezek működését a helyi vezetés támogatja.

A város vezetése küldetését a helyi társadalom működésének megszervezésében, a helyi társadalom érdekeinek védelmében, a társadalmi- gazdasági életben való egyenlő esélyű részvétel támogatásában, a társadalom különböző csoportjainak integrációjában látja.

Ennek érdekében továbbra is működteti a helyi demokratikus választási és képviseleti rendszert, a helyi szükségletekre épülő intézményrendszert, segíti és támogatja a helyi társadalmi csoportok érdekeit, érvényesülését képviselő különböző civil kezdeményezéseket. Részt vesz a helyi társadalom jellemző indikátorainak, helyi szükségleteinek gyűjtésében, értékelésében, és azok kezelését szolgáló stratégiák kidolgozásában, a szükséges források felkutatásában.

A város vezetése támogatja, és együttműködik a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok civil szerveződéseivel. Teret, és fórumot biztosít az esélyegyenlőséget szolgáló programok szervezéséhez.

Marcali Város Önkormányzatának célja, hogy e Program a hátrányos helyzetben lévő egyének és közösségek szükségleteihez jobban igazodjon, valamint az érintett egyének és közösségek bevonásával fejlessze s valósítsa meg a tervben megfogalmazott programokat.

Az érintett emberek és közösségek közvetlen részvétele nélkülözhetetlen ahhoz, hogy garantáljuk, hogy a Program válaszol szükségleteikre, és hozzájárulnak a számukra megfelelő lehetőségek megteremtéséhez.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Marcali Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén

a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- Magyarország Alaptörvénye XV. cikk
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.

Az Európai Unió Tanácsa (továbbiakban: Tanács) 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv.

A Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

A Tanács 97/80/EK irányelve a bizonyítási kötelezettségről a nemi hovatartozás alapján történő diszkriminációs esetekben.

A Tanács 2000/42/EK irányelve a személyek közötti faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének végrehajtásáról.

A Tanács 2000/78/EK irányelve a foglalkoztatási és munkahelyi egyenlő bánásmód általános kereteinek a létrehozásáról.

2000. évi LX. törvény *a foglalkoztatásból és a foglalkozásból eredő hátrányos megkülönböztetésről*, a Nemzetközi Munkaügyi Konferencia 1958. évi 42. ülésén elfogadott 111. számú Egyezmény kihirdetéséről.

1998. évi XXVI. törvény *a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról*.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXXV. törvény az alapja a hazai esélyegyenlőségi szabályozásnak. A törvény általános antidiszkriminációs törvény, ami jelenti egyrészt, hogy -kibontva az Alkotmány 70/A §-át - felsorolja, hogy mely, ún. "védett tulajdonságok" alapján tiltott a hátrányos megkülönböztetés, s ezek mindegyikét egyforma védelemben részesíti, másrészt igen széles körre (a kivételeket felsorolva) terjeszti ki a diszkrimináció tilalmát, a közszolgáltatásokon túl a privát szférában létrejövő egyes jogviszonyokra is. Magyarországon elsőként ez a törvény határozza meg az egyenlő bánásmódot sértő magatartások formáit, az eljárás különös szabályait, a jogsértőkkel szemben alkalmazható szankciókat.

2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól.

A helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011 (XII.27.) Korm. rendelet az esélyegyenlőségi programok szakmai szempontjait, követelményeit mutatja be. Az esélyegyenlőségi tervek elkészítésével megbízott személyekkel szembeni követelményeket is bemutatja a jogszabály.

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Marcali város Önkormányzata jelenleg nem rendelkezik az Ebktv. által előírt hatályos, öt évre szóló esélyegyenlőségi programmal, azonban a helyi önkormányzat által az Ebktv. hatálybalépését követően hozott helyi rendeletek, a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének figyelembe vételével kerültek átdolgozásra.

Az önkormányzat a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – törvény keretei között – önállóan mérlegelhet. Az állampolgári öngondoskodás, együttműködési készség erősítését szolgálja az a felhatalmazás, amely szerint a képviselő-testület – törvényi felhatalmazás alapján – egyes közszolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti. E részben ezeket a képviselő-testületi, az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő rendeleteket is szükséges bemutatni.

A helyi önkormányzat által hozott szabályozást érintő kérdésekben a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (2013. január 1-étől hatályba lépő) rendelkezik.

A hivatkozott jogszabályok előírásainak való megfelelés, és a különböző társadalmi csoportok, rétegek szükségleteinek kezelése, esélyegyenlőségének biztosítása érdekében, a helyi, demokratikusan választott Képviselő-testület, az alábbi szabályokat alkotta:

- Marcali Város Önkormányzata Képviselő-testületének 10/2003. (VI. 20.) számú rendelete a „szociális igazgatás és a szociális ellátások helyi szabályairól”.
- Marcali Város Önkormányzata Képviselő-testületének 20/2003. (X. 17.) számú rendelete a „gyermekvédelem helyi rendszeréről”.
- Szociális szolgáltatásszervezési koncepciója 2009-ben készült.
- A Közoktatási Esélyegyenlőségi Program ugyancsak 2008-ban készült el a Többcélú Társulás részére, 2011-ben felülvizsgálata megtörtént.
- A Marcali Kistérségi Többcélú Társulás Közoktatási Intézkedési Terv című dokumentum 2005-ben készült.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

- **Költségvetési koncepció** - az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 24. § értelmében A jegyző, által elkészített, a következő évre vonatkozó költségvetési koncepciót a polgármester november 30-áig - a helyi önkormányzati képviselő-testület tagjai általános választásának évében legkésőbb december 15-éig - benyújtja a képviselő-testületnek, melyet a testület rendelet formájában hagy jóvá. Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 163/2012.(XI.29.) számú határozatával fogadta el.
- **Gazdasági program** - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban,

fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős. Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testületének 5/2011.(I.20.) számú határozatával hagyta jóvá.

- ***Szolgáltatástervezési koncepció*** - a szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény 92. §-a szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít. Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete az 54/2012. (IV.26.) számú képviselő-testületi határozatával hagyta jóvá a korábbi koncepció felülvizsgálatát.
- ***Köznevelés-fejlesztési terv*** - A helyi önkormányzati feladat-ellátási rendszerben minden községi, városi, fővárosi kerületi önkormányzatnak feladata, kötelezettsége volt, hogy gondoskodjék a településen élők részére arról, hogy az óvodai nevelés és az általános iskolai nevelés és oktatás a rendelkezésükre álljon anélkül, hogy annak igénybevétele a szülők, illetve gyermekeik részére aránytalan teherrel járna. A köznevelésről szóló törvény alapján az állam gondoskodási kötelezettsége - az óvodai nevelés kivételével - megfogalmazódik. Már nem a kormányhivatalok készítik el a feladat-ellátási intézményhálózat-működtetési és köznevelésfejlesztési tervet, hanem az oktatásért felelős miniszter. Az oktatásért felelős miniszter az Oktatási Hivatal előterjesztése alapján a kormányhivatalok közreműködésével és a helyi önkormányzatok véleményének kikérésével és közreműködésével készíti el megyei szintű bontásban az intézményhálózat-működtetési és köznevelési-fejlesztési tervet. A települési önkormányzat kötelezettsége, hogy beszerezze a településen működő köznevelési intézmények nevelőtestületei, alkalmazotti közösségei, a szülői és diákszervezetei véleményét. Az oktatási hivatal s feladata az is, hogy a köznevelés-fejlesztési terv elkészítésekor a nemzetiséget érintő kérdésekben beszerezze az érintett települési, területi és országos nemzetiségi önkormányzatok egyetértését (Mnkt. 24. §) Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 68/2013. (V.16.) számú képviselő-testületi határozatával véleményezte a tervet.
- ***Integrált Városfejlesztési stratégia*** (2007-2015)- Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete pályázat kötelező mellékleteként a fenti törvény hatálybalépést megelőzően 216/2009. (XI.26.) számú képviselő-testületi határozatával fogadta el a korábbi fejlesztési stratégia aktualizált tervét, mely a település szegregátumaira külön meghatározta a beavatkozások területét, segítve e városrészek állapotának regenerációját és az ott élők életminőségének javulását.
- ***Településrendezési terv*** - Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban 1997. évi LXXVIII. tv.) 6. §-a alapján a települési önkormányzat - a fővárosban a fővárosi és a kerületi önkormányzatok a külön jogszabályban meghatározott hatáskörük szerint - a településrendezési feladatukat a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési tervek elkészíttetésével és azok elfogadásával látják el.
Marcali Város helyi építési szabályzatát Marcali Város Önkormányzata Képviselő-testületének 11/2013. (VI.28.) számú rendelete tartalmazza.
- ***Településszerkezeti terv*** - Az 1997. évi LXXVIII. törvény 10. §-a szerint a településszerkezeti terv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett. A településszerkezeti tervet a települési önkormányzatnak legalább tízévenként felül kell vizsgálnia, és szükség esetén a terv módosításáról vagy az új terv elkészítéséről

kell gondoskodnia. A tízévenkénti szükséges felülvizsgálat során gondoskodni kell az időközben történt módosítások egységes tervbe foglalásáról.

Marcali Város Önkormányzata Képviselő-testületének 98/2013. (VI.27.) számú képviselő-testületi határozatával fogadta el.

- **Településfejlesztési koncepció** - az 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe. A törvény 7. §-a értelmében a településfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósítása érdekében a városok és több település közös fejlesztési tervezése esetén integrált településfejlesztési stratégiát kell készíteni. Az integrált településfejlesztési stratégia meghatározza a települések településfejlesztési tevékenységét, összehangolja a különböző szakpolitikai megközelítéseket, összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közszféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait, meghatározza a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, továbbá a megvalósítás és fenntartás módját is összefüggéseiben kezeli. Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 103/2002. (VI.13.) számú határozatával hagyta jóvá a város.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

- *Marcali Többcélú Kistérségi Társulás* 2004. évben alakult meg. A Társulásban résztvevő önkormányzatok képviselő-testületei a közös céloknak megfelelő hatékony és eredményes tevékenység érdekében a megállapodásban rögzített eljárásban és módon szervezik és oldják meg, hangolják össze a települési önkormányzatok alábbi feladatait, (hatásköreit):
  - a.) óvodai ellátás;
  - b) egészségügyi alapellátás keretében: fogorvosi alapellátás, védőnői ellátás, a házi orvosi alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás;²
  - c) szociális, gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások keretében: családsegítés, szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgálat, pszichiátriai betegek közösségi ellátása, szenvedélybetegek közösségi ellátása, idősek nappali ellátása, idősek bentlakásos ellátása, idősek átmeneti gondozóháza, gyermekjóléti szolgálat, bölcsőde, helyettes szülői ellátás
  - d) nyilvános könyvtári ellátás biztosítása mozgókönyvtári ellátás támogatásával
  - e) helyi környezet- és természetvédelem
  - f) helyi közfoglalkoztatás;
  - g) gazdaság szervezéssel és turizmussal kapcsolatos feladatok

az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV törvény 70.§ (1) bekezdése szerint

- h) belső ellenőrzés;

---

² Eütv. 152.§

a területfejlesztésről szóló 1996. évi XXI. törvény 10.§-a szerint

i) területfejlesztés.

kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009.(IX.29.) Korm. rendelet szerint

j) működési engedély, telephely engedély kiadása

- A Marcali Többcélú Kistérségi Társulás Közoktatás Fejlesztési Terve 2007 – 2013 című dokumentum 2007-ben készült el.
  - A Közbiztonsági és Bünnmegelőzési Konceptió 2008-ban készült a Többcélú Társulás részére.
  - A Közoktatási Esélyegyenlőségi Program 2008-ban készült el Többcélú Társulás részére, a Program felülvizsgálata 2011-ben megtörtént
  - A Marcali Kistérségi Többcélú Társulás Közoktatási Intézkedési Terv című dokumentum 2005-ben készült.
- A Marcali és Környéke Fogászati Társulás 2006. január 1. napjával jött létre
  - Központi Háziiorvosi Ügyeletét Biztosító Társulás 2006. évben alakult meg.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatokat a 2/2012. (VI.5.) EMMI. rendelet 1. számú melléklete sorolja fel, amelyek a helyi esélyegyenlőségi program elkészítéséhez szükségesek. A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (továbbiakban: TeIR) adatbázisaiból, valamint a helyi, térségi, országos kutatások adataira, illetve a partnerek által nyújtott adatszolgáltatásra támaszkodva gyűjtöttük össze. Az adatgyűjtésben segítségünkre voltak a város intézményei, civil szervezetei.

A TeIR adatbázisában 2008-2011. évre szerepelnek statisztikai adatok, a 2012. évre már nincsenek, s ez nagymértékben megnehezítette jelen esélyegyenlőségi terv elkészítését.

Az adatgyűjtést nehezítette a jogszabályok folyamatos változásai, a támogatási formák nevének, formájának, célcsoportjainak, feltételrendszerének folyamatos változásai, az intézményi átszervezések, és az esélyegyenlőségi terv elkészítésének rövid határideje.

A program elkészítéséhez jelenleg korlátozott mértékben áll rendelkezésre esélyegyenlőséggel érintettekkel kapcsolatos helyi kutatási anyag.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység, a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki, vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, az oktatás és képzés hiányosságaira, a nehezen kezelhető családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység, valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él.) Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza. A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a

szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák nagy többsége ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemosása, és ezzel a társadalmi kirekesztettségéből fakadó összes probléma „cigánykérdésként” való felfogása. Fontos azonban tudomásul venni, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fedi teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember roma. Az viszont kijelenthető, hogy a cigányok élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket érintő diszkrimináció érvényesülése miatt.

Marcaliban a *cigány kisebbség* érdekeit 1995. január elseje óta a kisebbségi, majd Roma Nemzetiségi Önkormányzat képviseli. A 2001-es népszámlálás adatai szerint a lakónépesség 2,7%-a, míg a 2011-es népszámlálási adatok szerint a város állandó lakónépességének (11.840 fő) 3,37%-a vallotta magát roma származásúnak. Ez a számok azonban valószínűleg magasabbra tehető, mivel a származásukat felvállalók száma vélhetően alacsonyabb.

A kisebbségi önkormányzat évente négyszer tartja ülését, vezetőjük a települési önkormányzat épületében lévő irodában dolgozik.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység mögött rejlő okok egyrészt a munkaerő-piaci kereslet jellemzőiben, változásaiban, illetve az egyének munkavégző képességeiben, munkavállalási szándékaikban keresendő.

A szegénység másik tényezője lehet a háztartások létszáma, demográfiai összetétele. Az eltartottak nagy száma is vezethet a háztartás elszegényedéséhez, ha a háztartás aktív tagjai rendelkeznek jövedelemmel.

A vagyoni helyzetet illetően rálátásunk van arra, hogy ki milyen ingó- és ingatlan vagyonnal rendelkezik a helyi adónyilvántartás alapján. A jövedelmi viszonyokkal csak azoknál szembesülünk, akik valamilyen szociális ellátást igényelnek az önkormányzattól, hiszen ezeknek az elbírálásánál, jogosultság megállapításánál egyik fő szempont ennek vizsgálata, hogy a családban mennyi az egy főre jutó jövedelem. A pénzügyi szociális ellátásokra jogosultság megállapításánál a legtöbb esetben a minimál nyugdíj összege a mérvadó, amelynek jelenlegi összege 28.500 Ft.

Települési szinten jövedelmi viszonyokra mutat rá a személyi jövedelmi adót fizetők aránya és az egy adófizetőre jutó adóalap összege. Az adófizetők aránya az állandó népességen belül 2011-ben 48,9%-ot tett ki a korábbi évekhez hasonlóan. Az adófizetők száma 2008 és 2011 között 143 fővel csökkent, az összevont adóalap összege pedig több mint 800 ezerrel. Az egy adófizetőre jutó adóalap a 2008-as értékhez (1.542.278 Ft) képest 2011-ben 100 ezer forinttal kevesebb. Az egy lakosra jutó belföldi jövedelem ezen időszak alatt 60 ezer forinttal lett kevesebb. Vagyis a jövedelmi helyzet romlásáról számolhatunk be.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

A fejezetre vonatkozó jogi szabályozás szerint a helyi önkormányzat az Flt. 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- a) közfoglalkoztatást szervez,
- b) figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- c) döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
- d) az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A helyi önkormányzat a Mötv. 15. §-a szerint feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

A munkaerő-piaci státus nagymértékben befolyásolja a szegénnyé válás esélyeit. A munkaerő piacról kikerült, vagy oda nehezen bekerülő emberek egzisztenciája jelentősen romlik, nem beszélve, ha valamilyen szerzett hátránnyal rendelkezik, amely miatt akár hosszabb ideig is lehet tartós munkanélküli. Az ilyen emberek sokszor elszigetelődnek, a sorozatos kudarcok miatt bezárkóznak, és mentális, lelki problémák is megjelenhetnek. A társadalomnak nagy figyelmet kell arra fordítani, hogy a lecsúszást megakadályozzák az egyéneknél; képzések, rendezvények, fórumok, állásbörzék segítségével. A munkahelyét elvesztett személyek gazdasági és társadalmi reintegrációja egy nagyon fontos feladat, amellyel esélyt adunk az egyén egzisztenciájának helyreállítására, valamint a hátrányok lecsökkentésére.

Marcaliban – a Balaton közelsége ellenére – a foglalkoztatásban nem figyelhető meg a tó térségére jellemző szezonális, a havi adatok kiegyenlítették, az álláskeresők számának ingadozása nem jelentős.

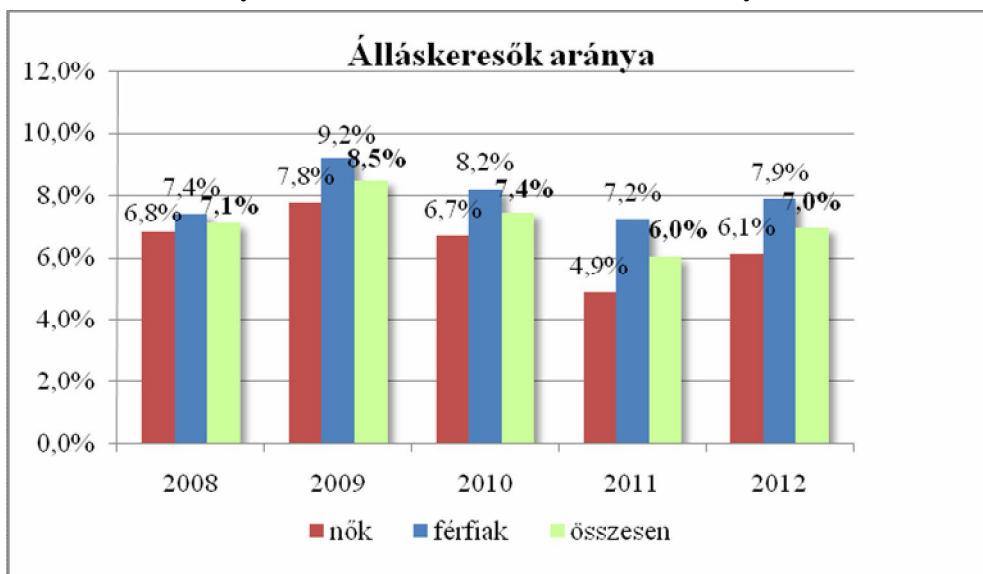
A Somogy Megyei Kormányhivatal Marcal Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége folyamatosan indít képzéseket a regisztrált álláskeresők számának csökkentése érdekében, és a rendelkezésre álló eszközökkel segíti az álláskeresők elhelyezkedését (munkaerő-piaci képzések, közhasznú foglalkoztatás, bértámogatás stb). A közmunka programok lehetőséget nyújtanak a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetűek foglalkoztatására és bizonyos fókig a társadalmi reintegrációra. Azonban hosszútávon nem lehetséges ezzel a foglalkoztatási módozattal alkalmazásban tartani az embereket.

3.2.1. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	4306	4162	8468	294	6,8%	308	7,4%	602	7,1%
2009	4256	4105	8361	330	7,8%	379	9,2%	709	8,5%
2010	4223	4051	8274	283	6,7%	332	8,2%	615	7,4%
2011	4245	4052	8297	207	4,9%	293	7,2%	500	6,0%
2012	4325	3945	8270	264	6,1%	311	7,9%	575	7,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, Somogy Megyei Kormányhivatal

3.2.1. számú ábra – Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az álláskeresők aránya a 15-64 éves népességben belül 2009 óta csökkent, 2012-ben a városban 7%-ot tett ki, a nők esetén az elmúlt 3 évben kedvezőbb adatokkal találkozhatunk. A 2011-ben Marcali alacsonyabb értékekkel rendelkezett a gazdaságilag aktívnak tekinthető népességben belüli nyilvántartott álláskeresők arányát tekintve, mint az ország (7,9%), illetve Somogy megye (10,8%). Nemekre bontva szintén kedvezőbb értékek mutatkoznak, különösen a megyei arányokhoz viszonyítva (nők: 10,5%, férfiak: 11,1%). Megjegyzendő, hogy a nyilvántartott álláskeresőkön kívül jelentős azoknak a száma, akik a szürke vagy fekete gazdaságban dolgoznak, mivel ők a Munkaügyi Hivatalban nem szerepelnek álláskeresőként. Továbbá így egészségbiztosítási jogviszonnyal sem rendelkeznek.

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

		2008	2009	2010	2011	2012
nyilvántartott álláskeresők száma összesen	fő	602	709	615	500	575
20 éves és fiatalabb	fő	23	23	18	16	13
	%	3,8%	3,2%	2,9%	3,2%	2,3%
21-25 év	fő	68	90	70	57	57
	%	11,3%	12,7%	11,4%	11,4%	9,9%
26-30 év	fő	82	84	77	56	81
	%	13,6%	11,8%	12,5%	11,2%	14,1%
31-35 év	fő	97	98	86	74	60
	%	16,1%	13,8%	14,0%	14,8%	10,4%
36-40 év	fő	79	104	90	74	88
	%	13,1%	14,7%	14,6%	14,8%	15,3%
41-45 év	fő	72	69	71	63	72
	%	12,0%	9,7%	11,5%	12,6%	12,5%

46-50 év	fő	69	80	69	55	65
	%	11,5%	11,3%	11,2%	11,0%	11,3%
51-55 év	fő	69	107	80	71	77
	%	11,5%	15,1%	13,0%	14,2%	13,4%
56-60 év	fő	42	53	51	33	54
	%	7,0%	7,5%	8,3%	6,6%	9,4%
61 év felett	fő	1	1	3	1	8
	%	0,2%	0,1%	0,5%	0,2%	1,4%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A korcsoportok szerinti munkanélküliségi adatok alapján a 30 és 40 év közötti korosztályban legmagasabb a munkanélküliség, ugyanakkor ennek a korosztálynak a képviselői jobb eséllyel indulnak, könnyebb új munkahelyet találniuk, mint a pályakezdőknek, vagy az 50 év felettieseknek. A 20 éves vagy fiatalabb álláskeresők száma és aránya alacsony, vélhetőleg ennek oka, hogy ezen korcsoport tagjai még az oktatási rendszerben vannak. A 21-25 év közötti munkanélküli fiatalok aránya a regisztrált álláskeresőkön belül ugyan csökkent 2008 óta 1,4%-kal, mégis a munkát keresők közel 10%-át adják. Az 55 éven felüli regisztrált munkanélküliek aránya az álláskeresőkön belül az utóbbi években nőtt. Az 56-60 év közöttieké 2,8%-kal, míg a 60 éven felettieské 1,2%-kal emelkedett.

3.2.3. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál régebben munkanélküliek száma és aránya

év	nyilvántartott/regisztrált munkanélküli			180 napnál régebben regisztrált munkanélküli					
	fő			fő			%		
	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen
2008	294	308	602	120	127	247	40,8%	41,2%	41,0%
2009	330	379	709	176	170	346	53,3%	44,9%	48,8%
2010	283	332	615	142	151	293	50,2%	45,5%	47,6%
2011	207	293	500	93	95	188	44,9%	32,4%	37,6%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nők sok esetben több szerzett hátránnyal indulnak, mint a férfiak. A nyilvántartott munkanélküliek között a nők aránya kisebb, azonban a tartós munkanélküliek között a nők aránya magasabb, mint a férfiaké. Ennek oka lehet a társadalmi megítélés, végzettség, egyéb szerzett hátrány. Előfordul az is, hogy amennyiben a munkáltató tudomására jut, hogy valaki huzamosabb ideje munkanélküli, akkor előítéleteket támaszt a jelölttel szemben. Nehezen bizonyítható, de előfordulhat. A 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek aránya a nyilvántartott álláskeresőkön belül 2011-ben összesítve és nemenkénti bontásban is átlagosan 10%-kal alacsonyabb mint az országos, illetve megyei értékek.

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma

év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		Férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	917	995	1912	21	2,3%	12	1,2%	33	1,7%
2009	875	969	1844	29	3,3%	25	2,6%	54	2,9%
2010	858	960	1818	23	2,7%	16	1,7%	39	2,1%
2011	863	924	1787	25	2,9%	16	1,7%	41	2,3%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 18-29 évesek száma az elmúlt 5 év során ugyan 120 fővel csökkent, azonban a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma 0,6%-kal emelkedett. Az 2008. évi állandó lakónépességnek 15,7 %-át tette ki ez a korcsoport. Míg a 2011. évben 15,01 %-a volt. A számarány csökkenése mögött a természetes szaporodás mértékének csökkenése és a fiatalok elvándorlása áll.

A pályakezdők esetében ugyanaz a helyzet, mint a tartós munkanélküliek esetében, azaz a nők között több a munkanélküli, mint a férfiak között. Megjegyzendő, hogy a 2011-es országos és megyei adatok nem mutatnak érdemi eltérést a két nem esetében. A hátrány csökkentésére számos programot indított a Munkaügyi Központ, például szociális gondozó és ápoló képzést, bolti eladó, vendéglátó eladó, TB ügyintéző.

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	Összesen		nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	10534	5621	4913	9389	4849	4540	1145	10,9%	772	13,7%	373	7,6%
2011	10476	5567	4909	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás

A 2011.-es népszámlálás során az iskolai végzettségre vonatkozó feltett kérdés nem a „15 éves és idősebb”, hanem a „7 éves és idősebb” lakosságra vonatkozott, így összehasonlítás nem tehető a két időpont között.

A 2001-es adatokból kitűnik, hogy összesen több mint 1000 fő általános iskolai végzettséggel nem rendelkezett a 14 évnél idősebb lakosság körében. A nők száma több mint kétszerese a férfiakénak, arányuk pedig közel duplája a női népességben, mint a férfiaké a 15 éves vagy idősebb férfi népességben belül.

A 2011-es népszámlálás adatai alapján a „7 éves és idősebb” lakosság körében a csak általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 25,3%, ennél alacsonyabb iskolai végzettséggel a lakosság 12,2 %-a rendelkezett. Feltételezhető, hogy a nemek közötti arányeltolódás jelenleg is fenn áll. Az érintett csoport tagjai vegyes korosztályúak lehetnek, azonban feltételezhetően az oktatási rendszerből való korai kikerülés mögött anyagi kényszerek és/vagy rossz élet- és családi körülmények állhatnak. Utóbbi fennállása esetén a gyermek tanulmányi eredményei romlanak, tanulásra való motiváltsága a szociokulturális környezet hatására gyengül.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

év	nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosanál alacsonyabb végzettség		8 általános		8 általánosanál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	fő	%	fő	%	fő
2008	602	50	8,3%	166	27,6%	386	64,1%
2009	709	52	7,3%	198	27,9%	459	64,7%
2010	615	52	8,5%	154	25,0%	409	66,5%
2011	500	45	9,0%	130	26,0%	325	65,0%
2012	575	50	8,7%	168	29,2%	357	62,1%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A munkaerő-piaci helyzet egyik legfontosabb meghatározója az iskolázottság. A képzett, iskolázott munkaerő helyzetét tekintve számottevően romló tendencia mutatható ki. Az álláskeresők közel 10%-a nem rendelkezik semmilyen iskolai végzettséggel, míg közel 30%-a csupán az általános iskola nyolcadik osztályát fejezte be. Azaz a regisztrált munkanélkülieknek majdnem 40%-a alacsonyan képzett. 2011-es értékeket tekintve a 8 általánossal rendelkező álláskeresők aránya alacsonyabb, mint az országos vagy megyei adatok (35 illetve 37%), ugyanakkor a 8 általánosanál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező álláskeresők aránya jóval meghaladta az országos 5,4, illetve a megyei 6,7%-ot.

A 8 általánosanál magasabb iskolai végzettséggel rendelkező regisztrált munkanélküliek aránya az álláskeresőkön belül 2010 óta 4,4%-kal csökkent, a 2012-es évben számuk 357 főt tett ki. A 8 általánosanál magasabb iskolai végzettségű álláskeresőkön belül a legnagyobb arányt a szakmunkás, szakközépiskolai, technikumi és gimnáziumi végzettségűek adják (több mint 80%-át), az egyetemi, főiskolai végzettségű regisztrált munkanélküliek aránya 10-13%-os.

A fenti adatokból is jól kitűnik, hogy az alacsony iskolai végzettségűek felnőttoktatásban való részvételének ösztönzése és támogatása kiemelt szerepet kell, hogy kapjon a jövőben is. Továbbá a középfokú végzettséggel rendelkezők körében a munkaerő-piaci kereslethez igazodó képzések szervezése szintén elengedhetetlen.

A 2009-es évtől felnőttoktatásban részt vevők számát mutatják az alábbi táblázatok.

3.2.7. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők

év	általános iskolai felnőttoktatásban résztvevők száma	8. évfolyamot felnőttoktatásban eredményesen elvégzők száma	
	fő	Fő	%
2009	0	0	0,0%
2010	0	0	0,0%
2011	11	0	0,0%
2012	n.a	n.a	n.a

Forrás: helyi adatgyűjtés

3.2.8. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

év	középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen	szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők		szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők		gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők	
	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2009	222	0	0,0%	222	100,0%	0	0,0%
2010	150	0	0,0%	150	100,0%	0	0,0%
2011	123	0	0,0%	123	100,0%	0	0,0%
2012	64	0	0,0%	64	100,0%	0	0,0%

Forrás:

helyi

adatgyűjtés

Az általános iskolai felnőttoktatásban 2011-ben 11 fő részesült, azonban közülünk senki sem teljesített eredményesen. Középfokú, pontosabban szakközépiskolai felnőttoktatásban az elmúlt években –ugyan csökkenő tendenciával – de jelentős létszámban vettek részt a városban. Elhelyezkedésük sikerességéről nem áll rendelkezésre adat. A későbbiekben szükséges az ehhez kapcsolódó adatgyűjtést, helyzetfeltárást elvégezni.

c) közfoglalkoztatás

A foglalkoztatási helyzetet árnyalja az elmúlt években létrejött úgynevezett „közfoglalkoztatás”. Korábban a munkanélküliség csökkentésére alkalmas fejlesztési, felújítási, különösen infrastrukturális és környezetvédelmi közfeladatok ellátásának ösztönzése céljából a települési önkormányzatok és kistérségek központi pályázatok igénybevételeivel közmunkaprogramban vehettek részt. Ezek segítségével az alábbi táblázat szerinti megoszlásban a 2010-2012 közötti időszakban a közmunkaprogramok keretében sikerült a regisztrált munkanélküliek számát csökkenteni.

3.2.9. számú táblázat - Közfoglalkoztatásban résztvevők száma

év	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők romák aránya az aktív korú roma/cigány lakossághoz képest
2010	181	2%	104	n.a
2011	269	3%	120	n.a
2012	180	2%	79	n.a

Forrás: Önkormányzat adatai

A közfoglalkoztatásban résztvevők száma 2011-ben volt a legmagasabb, akkor a gazdaságilag aktív népesség 3%-át érintette. Azóta a foglalkoztatási formában dolgozók száma és aránya lecsökkent. A romák/cigányok aránya a közfoglalkoztatásban az utóbbi két évben 44%-ra tehető. A közfoglalkoztatásban résztvevő romák ezen etnikai csoport aktív korú részén belüli arányáról a roma lakosság pontos számadatai, életkorbeli megoszlása hiányában nem áll rendelkezésre adat.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

3.2.11. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - közlekedés

	elérhetőség átlagos ideje autóval	autóbusz járatpárok száma munka- napokon	átlagos utazási idő autóbuszal	vonat járatok átlagos száma munkanapo- kon	átlagos utazási idő vonattal	Kerékpár úton való megközelít- hetőség	átlagos utazási idő kerékpáron
Legközelebbi centrum	0	0	0	0	0	igen	0
Megye- székhely	1 óra	17	1 óra 10 perc	0	0	nem	0
Főváros	2 óra	2	2 óra 40 perc	0	0	nem	0

Forrás: helyi autóbusz társaság, MÁV, önkormányzat adatai

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés szempontjából a városban élőknek nincsenek mobilitási problémái. A helyi és távolsági közlekedés igazodik a foglalkoztatási igényekhez. A lakosságot, a kisvárosra jellemző sajátos közlekedési formák (kerékpár és kismotor) tekintetében a városvezetés, gyalogos és kerékpár utak kialakításával karbantartásával támogatja. A fogyatékkal élő személyek mobilitását gépjárműszerzési támogatás, és parkolási igazolványhoz való hozzájutással, támogató szolgálat, szállító szolgálatának működtetésével segíti.

A foglalkoztatással kapcsolatos információkról az érintettek a Somogy Megyei Kormányhivatal Marcali Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltségén (továbbiakban: Munkaügyi Központ), valamint a helyi Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ (továbbiakban: SZESZK) által működtetett családsegítő szolgálaton keresztül szerezhetnek tudomást.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

Országos jelenség a fiatal pályakezdők munkanélkülisége, ennek mérséklésére Marcaliban is indultak a fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra történő átmenetet megkönnyítő programok.

3.2.12. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – fiatalok

	van/nincs	Felsorolás
Fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a településen	van	„Első munkahely garancia” központi program; TÁMOP 1.1.2. „Decentralizált programok a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásáért”; Pályakezdők munkatapasztalat szerzésének támogatása; START kártya programok; vállalkozóvá válási támogatás; munkahelyvédelmi akció terv

Fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a vonzasközpontban	van	„Első munkahely garancia” központi program; TÁMOP 1.1.2. ”Decentralizált programok a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásáért”; Pályakezdők munkatapasztalat szerzésének támogatása; START kártya programok; vállalkozóvá válási támogatás; munkahelyvédelmi akció terv
Az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen	van	TÁMOP 1.1.2. ”Decentralizált programok a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásáért”
Az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a vonzasközpontban	van	TÁMOP 1.1.2. ”Decentralizált programok a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásáért”

Forrás: helyi adatgyűjtés

Marcaliban az elmúlt években folyamatosan vettek részt a fiatalok foglalkoztatást és a munkaerőpiacra történő integrációt segítő programokon, ám számuk nem haladta meg az évi 2-5 főt. Nemek szerinti bontásban ez 2008 óta 10 férfi és 12 nő bevonását jelentette ezen programokba.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

3.2.14. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - felnőttek

	van/nincs	Felsorolás
Felnőttképző programok a településen	van	közfoglalkoztatási programok TÁMOP 1.1.2. ”Decentralizált programok a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásáért”
Felnőttképző programok a vonzasközpontban	van	közfoglalkoztatási programok TÁMOP 1.1.2. ”Decentralizált programok a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásáért”
Egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a településen	van	Foglalkozási és munkaerő-piaci információk nyújtása
Egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a vonzasközpontban	van	Foglalkozási és munkaerő-piaci információk nyújtása
Helyi foglalkoztatási programok a településen	van	TÁMOP 1.1.2. ”Decentralizált programok a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásáért”; START kártya programok; vállalkozóvá válási támogatás; munkahelyvédelmi akció terv

Helyi foglalkoztatási programok a vonzásoközpontban	van	TÁMOP 1.1.2. "Decentralizált programok a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásáért"; START kártya programok; vállalkozóvá válási támogatás; munkahelyvédelmi akció terv
---	-----	---

Forrás: helyi adatgyűjtés

2008 óta felnőttképző programokon a városban összesen 20 (évente 3-5) fő vett részt, 7 férfi és 13 nő.

Egyéb felnőttképző, foglalkoztatási programokon való részvételről az önkormányzatnak nincsen rendelkezésre álló információja. Megemlítendő azonban, hogy városban működő vállalatok, szervezetek is végezhetnek ilyen jellegű tevékenységet, ami a felnőtt lakosság munkaerő-piaci esélyeit érdemben növelheti.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Az érintettek foglalkoztatására helyi stratégia kidolgozása nem történt. A mélyszegénységben élők adatairól pontos információval nem rendelkezik az önkormányzat.

A Marcali Városi Önkormányzat Gazdasági Műszaki Ellátó és Szolgáltató (GAMESZ) Szervezeténél foglalkoztatott romák/cigányok száma a következőképpen alakult:

3.2.16. számú ábra – Mélyszegénységben élők és romák foglalkoztatása

Forrás: helyi adatgyűjtés

A szervezet többek között az alábbi tevékenységeket végzi a városban: biztosítja a kezelésében lévő infrastruktúra (nyílt és zárt csapadékvíz-elvezetők, utak, hidak, járdák és műtárgyaik) rendeltetésszerű működését, annak fenntartását, karbantartását. Fenntartja a kezelésében lévő sportlétesítményeket (épületeket, pályákat). Ellátja a parkok növényzetének és műtárgyainak karbantartását, gondozását, valamint a város közterületeinek tisztántartását.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az esélyegyenlőséggel érintett társadalmi csoportok hátrányos megkülönböztetésére vonatkozó hivatalos adattal nem rendelkezünk.

Ismereteink birtokában az alábbi foglalkoztatási diszkrimináció kezelésére szükséges stratégia kialakítása:

A helyi foglalkoztatók, intézmények akadálymentesítésének hiánya valószínűsíti a fogyatékossgal élő embertársaink hátrányos megkülönböztetését.

A gyermekek napközbeni felügyeletének jelenlegi lehetősége kismértékben (korlátozza a nők foglalkoztatásának javulását. (a bölcsődei férőhelyek száma)

A romák helyzetét, az alacsony iskolai végzettség, a munkavállaláshoz szükséges kompetenciák hiánya, szocializációs hátránya, a rossz egészségi állapot, a magasabb gyermekszám mellett a társadalmi előítéletek tovább rontják.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

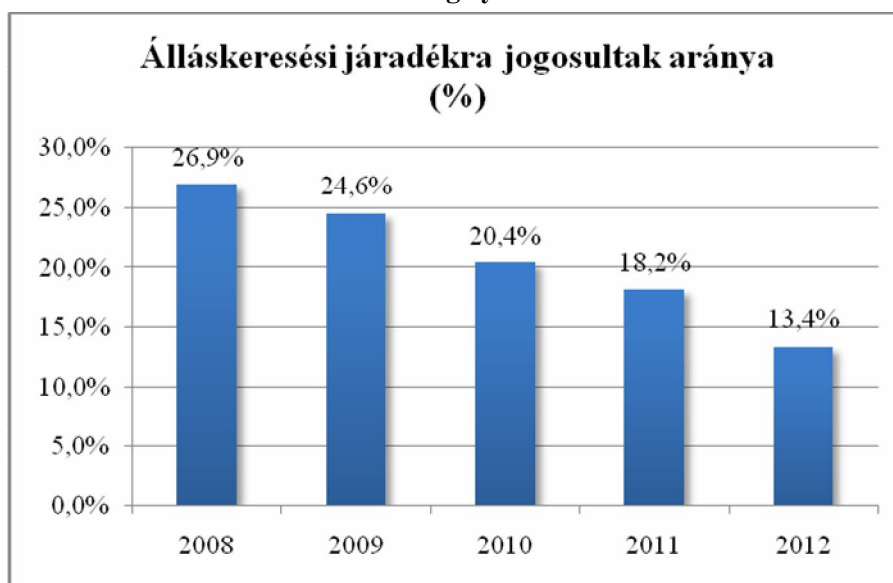
3.3.1. számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

év	15-64 év közötti lakónépesség száma	segélyben részesülők (fő)	segélyben részesülők %
2008	8468	63	0,7%
2009	8361	99	1,2%
2010	8274	90	1,1%
2011	8297	17	0,2%
2012	8254	7	0,1%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Álláskeresési segélyben a lakosság kis százaléka részesült, különösen az utóbbi két évben, amikor előbb 17, majd 7 főre csökkent a számuk a korábbi közel 100 főről. Ezzel a 15-64 év közötti népességnek alig 0,1 – 0,2 %-át érintette.

3.3.1. számú ábra – Álláskeresési segélyben részesülők száma

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az álláskeresőkön belül az álláskeresési járadékra jogosultak aránya évről évre csökkent. Míg 2008-ban 26,9%-ot tett ki, addig 2012-ben már csak 13,4%-ot.

A 2012-es év alacsonyabb értékéhez hozzájárult, hogy az álláskeresési járadék rendszere megváltozott. Álláskeresési járadékban részesülhet az az álláskereső, aki az álláskeresővé válását megelőző három éven belül legalább 365 nap jogosultsági idővel rendelkezik, és kereső tevékenységet nem folytat, tehát

munkaviszonyban nem áll, és vállalkozói tevékenységet sem folytat, és munkát akar vállalni, de önálló álláskereső nem vezetett eredményre, és számára az illetékes munkaügyi központ kirendeltsége sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani.

3.3.3. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek:

év	rendszeres szociális segélyben részesülők		Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (álláskeresői támogatás)		Azoknak a száma, akik 30 nap munkaviszonyt nem tudtak igazolni és az FHT jogosultságtól elesett	Azoknak a száma, akiktől helyi önkormányzati rendelet alapján megvonták a támogatást
	fő	15-64 évesek %-ában	fő	munkanélküliek %-ában		
2008	170	2,00	-		-	-
2009	167	1,99	-		-	-
2010	167	2,02	-		-	-
2011	113	1,36	172	27	0	-
2012	216	2,62	231	46	0	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az adatok jól mutatják, hogy az elmúlt években a rendszeres szociális segélyben 27%-kal, a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma 34%-kal emelkedett.

A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők számának növekedése mögött a közfoglalkoztatásban részt vevők számának - keretszám visszaszorítása miatti – csökkenése, a pályakezdő munkanélküliek számának növekedése, valamint a rendszeres szociális segély jogosultsági feltételeiben történt változás (rendszeres szociális segélyben részesülők számának csökkenése) áll.

Félő, hogy a jelentősen megnövekedett (172 főről, 231 főre) foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő valamennyi személynek nem tud az önkormányzat munkát (közfoglalkoztatás, közcélú) felajánlani. A jogszabályi változások következtében várhatóan a jövőben nehézséget okoz, hogy csak annak a személynek folyósítható a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, aki a jogosultság felülvizsgálatát megelőző évben legalább 30 nap munkaviszonyt tud igazolni közfoglalkoztatásban vagy más foglalkoztatási jogviszony alapján.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

év	összes lakásállomány (db)	bérlakás állomány (db)	szociális lakásállomány (db)	egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások	ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások

						száma		száma
2008	4975	n.a	181	23	171	23	0	0
2009	4984	n.a	181	23	171	23	0	0
2010	4986	n.a	181	23	171	23	0	0
2011	4990	n.a	180	23	170	23	0	0
2012	n.a	n.a	180	23	170	23	0	0

Forrás: önkormányzati adatok

a) bérlakás-állomány

A Marcali Városi Önkormányzat bérlakás állományában jelentős változás a 2005. év óta nem történt. 2005-ben tudunk utoljára szociális bérlakásokat vásárolni pályázati támogatással, mindösszesen 16 darabot. Azóta a bérlakás állomány növelésére ilyen lehetőségünk nem volt. A bérlakást megvásároló bérlők száma, a vásárlási szándék is éves szinten legfeljebb 1 lakásra korlátozódik, így a bérlakás állomány évek óta változatlan számú.

Az önkormányzati bérlakások, amelynek többségét képezik a szociális alapon kiadott bérlakások, a város területén szétszórtan helyezkednek el. Nincs olyan társasház, amelyben csak önkormányzati tulajdonú ingatlanok vannak, de van olyan társasház, ahol számottevő az önkormányzat tulajdoni hányada. A lakások lakbérért meghatározó önkormányzati rendelet övezetekre osztja a várost, mert vannak olyan területek, ahol a lakások állaga, azoknak a városon belüli elhelyezkedése eltérő, továbbá a meghatározott egységes havi lakbér mérték eltérés indoka az alapterület és komfortfokozat különbözősége.

A lakásokat jellemzően szociálisan rászorultak lakják, a rászorultság mértékére a lakásigénylésnél meghatározott jövedelmi és vagyoni feltételek irányadók, természetesen eltérőek, csak a felső határ adott. Az önkormányzati bérlakásban lakók számáról nyilvántartást nem vezetünk. A lakások adósságállományára vonatkozóan a lakbér hátralék mértékén túl (9.911.398.- Ft 2013. 07.18- i állapot, kummulált adat) információval csak közvetve rendelkezünk, mert közüzemi fogyasztóként a bérlők vannak megjelölve, így a szolgáltatók felénk azt csak ritkán jelzik. A lakbér hátralék mértékéből kiindulva azonban nagymértékű lehet az eladósodottság. A bérlőváltások esetén, ahol lehet, előre fizetős mérőórák kerülnek felszerelésre.

Elégtelen lakhatási körülményeket nyújtó lakásokban (a komfort nélküli és a szükséglakásokban) jövedelemmel nem rendelkező, vagy csak foglalkoztatást helyettesítő támogatást, rendszeres szociális segítyt kapó emberek élnek. A szükséglakásokban 1- 1 ember él, a komfort nélküli lakásokban családok is.

Összességben elmondható, hogy a 23 komfort nélküli és szükséglakáson túl a bérlakások nagy része erősen lelakott állapotú, felújításra szorulna. A rendeltetésszerű használatra ugyan alkalmasak, de az előre ütemezett felújítások szükségszerűek lennének, amelynek azonban a pénzügyi fedezete nem biztosított.

b) szociális lakhatás

Marcali Város Önkormányzata Képviselő- testületének a lakások és helyiségek bérletéről szóló 22/2003. (XI.21.) önkormányzati rendelete szabályozza a Marcali Városi Önkormányzat tulajdonát képező ingatlanok, így a *bérlakások szociális alapon történő* bérbeadásának feltételeit. A bérbeadásnak vannak jövedelmi (57.000.- Ft/hó/fő) és vagyoni (1.425.000.- Ft) jogosultsági feltételei. A Rendelet 5. § (3) bekezdése értelmében a „havi átlagjövedelem megállapításánál az előző 12 teljes hónapban szerzett, vagy ennél kevesebb munkaviszony esetén az ez időre eső bármely forrásból származó nettó jövedelmet kell figyelembe venni.”, és ez nem haladhatja meg a havi 57.000.- Ft- ot. A Rendelet tartalmaz ugyan a jövedelmi határ tekintetében eltérési lehetőséget (5. § (4) bekezdés, 30%), de ezzel ritkán élt a kérelmek elbírálására jogosult Egészségügyi és Szociális Bizottság. A szociális bérlakásokban élők több mint 90%- ának a jövedelme nem haladja meg az alap jövedelmi feltételt.

A jövedelmi és vagyoni feltételek teljesülését első körben a bérbeadási névjegyzékre történő felkerüléskor, a felülvizsgálatok, majd a lakás kiutalását követően a határozott idejű szerződések meghosszabbítására irányuló kérelmek elbírálása során kell vizsgálni. Amennyiben a lakásigénylő vagy a bérlő nem felel meg a jogosultsági feltételeknek, kérelme elutasításra kerül. A bérleti szerződés lejártát követően a bérlő köteles a lakást elhagyni, illetve, amennyiben ennek önként nem tesz eleget, a lakás kiürítése iránti pert meg kell indítani.

Tekintettel a fenti említett hátralékok felhalmozódására, az utóbbi kettő évben már 7 alkalommal kellett pert indítanunk a fentiek szerint.

A Marcali Városi Önkormányzat bérlakás állományának jelentős hányada szociális rászorultság alapján lakott. A szociális alapon bérlakást igénylők száma is évek óta nagy. Az igénylők közé tartoznak a nyilvántartásba vett, az úgynevezett szociális bérbeadási névjegyzéken szereplő családok, de sajnos ide kell érteni a szociális önkormányzati bérlakásra nem jogosult, de azon családokat is, akik a saját tulajdonú ingatlanukat kényszerülnek elhagyni a devizahitel szerződések törlesztésének elmaradása, felmondása miatt. Marcali Város Önkormányzata Képviselő- testületének a lakások és helyiségek bérletéről szóló 22/2003. (XI.21.) önkormányzati rendelete szabályozza a szociális alapon történő lakásigénylés menetét, jogosultsági feltételeit, a bérbeadás módját. A 2012. végén elfogadott szociális bérbeadási névjegyzéken 17 család szerepel.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Nincs egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlan.

e) lakhatást segítő támogatások

3.4.3. számú táblázat - Támogatásban részesülők

év	lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma	adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma
2008	67	-
2009	127	-
2010	131	-
2011	244	43
2012	397	28

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, önkormányzati adat

A **lakásfenntartási támogatás** a szociálisan rászorultak részére az általuk lakott lakás fenntartásával kapcsolatos kiadásokhoz nyújtott támogatás, amely jövedelemtől és vagyontól függő ellátás. A juttatásban részesülők száma elég magas, ehhez hozzájárult, hogy a jogszabályok változásával kedvezőbbé tették a hozzájutást.

A lakásfenntartási támogatás esetében költségeken lakbért vagy albérleti díjat, a lakáscélú kölcsön törlesztő részletét, a távhő- szolgáltatási díjat, a közös költséget, a csatornahasználati díjat, a személyszállítás költségeit, valamint a villanyáram, a víz- és gázfogyasztás, valamint a tüzelőanyag költségeit kell érteni (Szt. 38. § (10)).

A lakásfenntartási támogatásnak három fajtája létezett 2011. december 31-ig. Az első, a normatív, amelyet az Szt.-ben meghatározott elismert lakásköltségek és lakásnagyság alapján kell kiszámítani. A második, szintén normatív, de közvetlenül az adósságkezelési szolgáltatásban is részesülők támogatásaként jelentkező, számukra kötelezően megállapítandó, míg a harmadik az úgynevezett „helyi” lakásfenntartási támogatás, amelynek feltételeit az Szt. keretszabályai figyelembevételével a települési önkormányzat állapíthatta meg.

A lakásfenntartási támogatás megállapítása a képviselő- testület hatáskörébe tartozott 2011. december 31-ig, amelyet Marcali Város Önkormányzatának Képviselő- testülete 2010. december 1-jétől az Egészségügyi és Szociális Bizottságára ruházott át.

2012. január elsejével a lakásfenntartási támogatás szabályozása ismét jelentősen változott, megszűnt a törvény erejénél fogva a helyi lakásfenntartási támogatás, a normatív lakásfenntartási támogatás pedig jegyzői hatáskörbe került.

Marcali Városban jelentős számú lakásfenntartási célú támogatást nyújtott az Önkormányzat. A nehéz helyzetbe került családok lakhatási és megélhetési gondjai mindennaposak. A lakhatási támogatások magas száma mellett kiemelkedő jelentőségű, hogy évről évre egyre magasabb az önkormányzati tulajdonú bérlakásokon felhalmozott hátralék.

Az Szt felhatalmazásán Marcali Város Önkormányzatának Képviselő- testülete a 2009. év márciusában új, pénzbeli szociális ellátásként alkotta meg a **lakáscélú kölcsön törlesztéséhez nyújtott támogatást**. A támogatás bevezetését indokolta, hogy egyre több családnak okoz problémát a felvett lakáscélú kölcsön törlesztő részletének fizetése. Ez alapjaiban érintette a családok egyik legalapvetőbb szükségletét: a lakhatás biztonságának megőrzését. Fentiekből kiindulva olyan új támogatási formát vezetett be, amely a családoknak segít a megszerzett lakás megtartásában. A támogatás a lakáscélú kölcsön törlesztő részletének megfizetéséhez nyújt támogatást a rászoruló, de egyben együtt is működő, fizetőképes és fizetőkész kérelmezők számára. A támogatás szabályait a 2011. évben felülvizsgálta a képviselő- testület és módosította, mert az eredeti szándéknak megfelelően a lakhatásnak a kialakult gazdasági válság által okozott helyzetben történő megőrzéséhez kívánt időszakos segítséget nyújtani.

A kérelmeket a SZESZK-nél kell benyújtani, és 30 napos előzetes együttműködés során a családsegítők vizsgálják a kérelmező és családja jövedelmi, vagyoni viszonyait, fizetőképességét és fizetőképességét. Tájékoztódnak a fennálló lakáscélú kölcsön összegéről, a havi aktuális törlesztő részlet mértékéről, és a fennálló, lejárt esedékességű tartozásokról. Nyilatkoztatják a kérelmezőt, hogy az aktuális havi törlesztő részletét eddig legalább 50%-ban megfizette-e, illetve, hogy a támogatás nyújtása esetén azt saját erőből az aktuális törlesztő részlete összegéig kiegészíti.

Az előzetes együttműködést követően a SZESZK intézményvezetője a javaslatával együtt a kérelmet a Polgármesteri Hivatalba küldi meg elbírálásra, ahol arról az Egészségügyi és Szociális Bizottság dönt. A támogatásról szóló döntést követően a kérelmező továbbra is köteles együttműködni a családsegítővel, és a támogatásról szóló határozatban megállapított módon köteles a támogatás célhoz kötött felhasználását, illetve a lakásfenntartással összefüggő egyéb kiadások megtörténtét igazolni. A támogatást csak a kérelmező lakáscélú hitelszámláját vezető pénzügyi intézményhez lehet forintban folyósítani. A támogatást csak a lakáscélú kölcsön törlesztő részletének megfizetésére lehet felhasználni, ezt a SZESZK ellenőrzi az

együttműködés alatt. Ennek megszegése esetén a folyósítást meg kell szüntetni és a jogosulatlanul felvett ellátását vissza kell fizetni.

A támogatás kezdetben havi 5.000-15.000.-Ft közötti összegű, vissza nem térítendő támogatás volt, amelyet legfeljebb a tárgyév végéig, illetve az önkormányzat költségvetésében erre a célra elkülönített keret összegéig lehetett megállapítani. A szabályok módosítását követően a támogatás legfeljebb kettő évre állapítható meg, legalább 3.000.- Ft, legfeljebb 10.000.- Ft havi összegben akként, hogy a második évben csak a megállapított támogatás összege a fentiek figyelembe vételével a felére csökken. A 2009. évben megállapított támogatások esetében átmeneti rendelkezések szabályozták a támogatás fokozatos „kivezetését”.

A 2009. júliusi első megállapításoktól kezdődően a támogatás iránti igény nőtt, majd a 2011. év második felétől erős csökkenés figyelhető meg, ennek oka, hogy az igénylők egy részének a két évre szóló támogatási ideje lejárt.

	Lakáscélú kölcsön törlesztéséhez nyújtott támogatás	Lakbértámogatás
2010	25	4
2011	32	4
2012	11	3

Forrás: helyi adatok

Az **adósságkezelési szolgáltatás** a szociálisan rászorult személyek részére nyújtott, lakhatást segítő ellátás. A települési önkormányzat határozatában megjelölt időponttól adósságkezelési szolgáltatásban részesítheti azt a családot vagy személyt, akinek az adóssága meghaladja az ötvenezer forintot, és akinek az adósságok valamelyikénél fennálló tartozása legalább hat havi, vagy a közüzemi díjtartozása miatt a szolgáltatást kikapcsolták, továbbá akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az önkormányzat rendeletében meghatározott összeghatárt, valamint aki a településen elismert minimális lakásnagyságot és minőséget meg nem haladó lakásban lakik, feltéve, hogy vállalja az adósság és a települési önkormányzat által megállapított adósságcsökkentési támogatás különbözetének megfizetését, továbbá az adósságkezelési tanácsadáson való részvételt.

Ez a támogatási forma a 2003. évben került az Önkormányzat által felvállalt támogatások közé. Az adósságrendezés – jellegéből adódóan – folyamatos és rendszeres segítséget jelent olyan családok számára, akik adósságaikat más módon felszámolni nem tudják.

Aki adósságkezelési szolgáltatásban vesz részt, annak mindössze a tartozása 25%-át kell megfizetnie, egy összegben vagy legfeljebb 12 havi részletben, míg a maradék 75%-ot az önkormányzat fizeti ki helyette. Az önkormányzat által kifizetett ezen 75%-nak a 90%-át az önkormányzat részére az állam visszatéríti.

A jogintézmény rendkívül „népszerű”. Az adósságkezelésben részt vevők száma az elmúlt években az alábbiak szerint alakultak.

	Adósságkezelési szolgáltatásban részt vevők száma	Adósságkezelési szolgáltatásból kikerülők száma
2010	-	-
2011	43	9
2012	28	12

Forrás: önkormányzati adatgyűjtés

Az Szt. szabályai 2012. január 1-ével változtak lényegesen ezen ellátás esetében. Amennyiben a fent említett módon kerül megszüntetésre a támogatás folyósítása, akkor újabb kérelmet a család nem nyújthat be – a korábbi 24 helyett- 48 hónapon belül, illetve a sikeres lezárást követően újabb adósságkezelést nem lehet indítani – a korábbi 6 hónappal szemben- 24 hónapon belül.

A gazdasági válság ezen ellátás esetében is éreztette hatását. Egyre többször fordult elő olyan eset, hogy bár vállalja a család az együttműködést, el is kezdi az adósságkezelést, de vagy az önrész, vagy az aktuális havi lakásfenntartással kapcsolatos kiadásait három hónapban nem teljesíti, ezért a támogatás folyósítását számára meg kell szüntetni. A táblázat adatai jól mutatják, hogy az adósságkezelési szolgáltatásban részesülő családok száma a 2011. évben csökkenést mutat, mert sajnos egyre több család már az adósság részletekben történő fizetése mellett - a már fentebb is említettek szerint - a havi rezszi kiadásait sem tudja fizetni. Az igényelt támogatás mértéke pedig nőtt, mert egyre nagyobb összegű adósságok felszámolásához kértek segítséget a jogosultak.

f) eladósodottság

Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat.

A fent említett adósságkezelési szolgáltatásban adataiból is jól látható, hogy a családok, mivel nem tudják havi közüzemi számláikat sem kifizetni, egyre jobban eladósodnak és nagyobb számban kérnek segítséget számláik rendezésére. Az önkormányzat átmeneti segély formájában próbál segíteni ezen családok számára. Továbbá segítséget nyújt a védendő fogyasztói státusz megállapítása is. Védendő fogyasztói kérelmet az nyújthat be a villamos energia szolgáltatónál, illetve a gázszolgáltatónál, aki a jogszabályban meghatározott ellátásban részesül és tartozása van a szolgáltató felé. Ez alapján részletfizetést vagy fizetési halasztást kaphat.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Marcalinak 4 külterülete van, ezek: Fándlimalom, Gyótapusztá, Lókpusztá, Szőlőhegy. Ezek közül kettő rendelkezik lakossággal, Gyótapusztá és Szőlőhegy. Előbbi népességszáma a 2001-es népszámláláskor 110 főt tett ki, utóbbié 65 főt. Szőlőhegy egy részéről tömeg közlekedéssel a városközpontba való beutazás megoldott, egy átlagos munkanapon 10-nél több járat teszi lehetővé a be- és visszautazást. Ugyanakkor Gyótapusztáról csupán napi két kora reggeli beutazás és 3 kétóránkénti délutáni visszautazás biztosított, a külterületen bolt, gyógyszertár nem működik. E problémákat orvosolandó egy éve tanyagondnoki szolgálat működik a településrész lakói számára. A szolgálat célja intézményhiányából eredő hátrányinak enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz valamint egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása, továbbá az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése. További cél a városrész társadalmi hanyatlásának megállítása, e folyamat visszaszorítása, a lakosság életfeltételének javítása, a településre nézve kedvező gazdasági folyamatok elindítása, a települési funkciók bővítése, az elszigeteltség csökkentésével.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Belterület: a település zárt beépített része, külterület a település zártan beépített részén kívüli szórvány lakóhelyek (majorsági épületek, tanyák, puszták, külterületi lakott helyek)

Szegregált lakóterület: ahol egyes védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok (főleg etnikai csoportok tagjai) egy adott településrészen belül elkülönülnek.

Tekintettel arra, hogy jogszabály nem határozza meg a szegregált lakókörnyezet fogalmát, javasoljuk a szegregátumok felszámolására irányuló EU-s pályázatok meghatározását figyelembe venni. E szerint szegregátumnak nevezzük azokat a földrajzilag egybetartozó és elhatárolható területeket, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú lakosságon (15-64 éves korosztály) belül eléri, illetve meghaladja az 50%-ot. A TÁMOP 5.3.6-

11/1. konstrukció keretében azon települések vonatkozásában ítéhető meg támogatás a szegregátumok komplex, humán fejlesztésére, ahol legalább 10 lakásban legalább 45 fő él szegregált lakókörnyezetben.

a) a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)

Marcali város területén két telep/szegregátum található: Táncsics utca vége – 109, 120. házszám, illetve a Dózsa György utca vége – 80-82-84-84/a-102. házszám. A Táncsics utcai telepen ugyan 45 főnél kevesebben élnek, ám a terület szegregációs jegyeket mutat minden más szempontból. A város Integrált Városfejlesztési Stratégiájában mindkét területre vonatkozóan megtörtént az akcióterületek kijelölése és egyben a szükséges beavatkozások meghatározása.

A Táncsics utca vége akcióterület az Észak-keleti (gombai) városrész egy területileg lehatárolható részét képezi, ahol 23 db önkormányzati lakás található, a telep területe 55,3 hektár.

Dózsa György utca vége akcióterület a Déli alközpont városrészben található, s a Kátyú árok – Szigetvári utca – Ifjúság utca – és az 1146 hrsz.-ú belterületi földút határolja, területe 14,29 hektár. A szegregátum területén 35 lakásban élnek lakók.

A lakások állapota egyik helyen sem kielégítő, komfort nélküliek vagy alacsony komfortfokozatúak, régi építésűek és nem felújítottak.

b) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.)

Marcaliban a két szegregált lakókörnyezetben kizárólag roma családok élnek, a Táncsics utca végén 35 fő, a Dózsa György utca végén 105 fő. A szegregáció esetükben is együtt jár a jövedelmi viszonyok és az életkörülmények lényeges egyenlőtlenségeivel. Az itt élő felnőttek körében magas a munkanélküliség, többen közfoglalkoztatásban dolgoznak, jövedelemszerzési lehetőséget legfeljebb alkalmi munkák vállalása jelenti a számukra. Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban a Táncsics utcai telepen 7 fő, míg a Dózsa György utcai szegregátumban 11 fő részesül jelenleg. A telepen élő gyermekek száma 16, a szegregátumban 37 fő, kivétel nélkül mindannyian halmozottan hátrányos helyzetűek, rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülnek, vagyis családjuk anyagi, jövedelmi helyzete rossznak mondható.

A telepen, szegregátumban élők életkörülményeit szükséges javítani, ennek megvalósulásakor tekintettel kell lenni a meglévő kapcsolatháló fenntartására, hiszen az itt élő alacsony státuszú lakosság talán egyetlen társadalmi integráló közegét jelenhetik. Elköltöztetésük ezeket a hálókat rombolná szét, valamint érdemben nem kezelné problémájukat, csupán térben áthelyezné. Amennyiben lehetséges, a meglévő lakásokat célszerű felújítani, bevonva a helyi lakosságot is. A terület rehabilitációjának társadalmi tökélet is közvetetten erősítő eleme, ha a fizikai környezet megújításának feladataiba a helyieket is bevonják, növelve az iskolázottságot az ehhez szükséges szaktudás elsajátítása révén, valamint a foglalkoztatottság szintjét, még ha csak időlegesen is. Ezzel nem csak a fizikai környezet, hanem a társadalmi környezet javulása is megtörténhet, ami lehetővé teheti a lakók jobb lakókörülményeket biztosító lakásokba, magasabb társadalmi státuszú lakóközösségbe való integrálódásukat. Továbbá ennek révén kialakítható a környezet iránti felelősségérzet is, ami a terület állapotának későbbi leromlását megakadályozhatja.

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a településrendezés során figyelemmel kell lenni arra, hogy a rendezés az érintett lakosság életkörülményeiben, értékrendjében és szociális helyzetében hátrányos következményekkel ne járjon. Ennek érdekében biztosítani kell az emberhez méltó környezet folyamatos alakítását, értékeinek védelmét.

A telepen, szegregátumban élők száma az elmúlt időszak során lényegileg nem változott. A lakók cserélődése megfigyelhető. Az elköltözés mögött egyrészt az adott társadalmi közegből való kiszakadás vágya, másrészt magasabb komfortfokozatú önkormányzati lakás szerzésének lehetősége áll.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

E fejezet jogszabályi környezetét az alábbiakban foglaljuk össze. Elsőként kiemeljük az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvényt, mely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- a) a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- b) biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
- c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- d) együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások: falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- fogorvosi alapellátás,
- alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- védőnői ellátásról
- iskola-egészségügyi ellátásról.

A városban élők alapszintű egészségügyi ellátását öt háziorvosi, és két gyermekorvosi körzet biztosítja. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés a városban élők számára egyenlő, míg a külterületi csatolt városrészekben élők számára a távolság, és a közlekedés nehezítettsége miatt körülményes. A városrészekben az önkormányzat rendelőt biztosít, melyet a lakosság igénybe vehet.

A sürgősségi esetek munkaidőn kívüli ellátását, a Marcali Kistérségi Többcélú Társulás által fenntartott intézményen keresztül működtetett Központi Ügyelettel biztosítja, közreműködő orvosok, és ápolók részvételével.

A védőnői ellátás 4 területi védőnői, 2 iskola-egészségügyi ellátással biztosít. A védőnői szolgálat elérhetőségét a terület nagysága, a védőnői tanácsadó városközponti elhelyezkedése nehezíti, de a védőnők, ellátási területükön élők az otthonukban is felkeresik, és biztosítják az információkhoz, ellátáshoz való hozzáférés lehetőségét.

Marcali város és a környező települések lakosságának fogorvosi alapellátását 3 felnőtt és 1 gyermek-, ifjúsági, szakirányú szakképesítéssel rendelkező orvos végzi - a háziorvosokhoz hasonlóan - vállalkozás formájában, területi ellátási kötelezettséggel és az önkormányzatokkal kötött szerződés alapján.

Az. I. és III. számú fogorvosi körzet rendelője egy telephelyen közös rendelőhelyiségben található, az orvosok váltott műszakban oldják meg rendelésüket, az épület akadálymentesítése nem megoldott. Az említett két felnőtt fogorvosi körzet és a gyermek fogorvosi körzet új rendelőjének kialakítása folyamatban van, amely a mai műszaki és egészségügyi elvárásoknak megfelelő lesz. Az átadás az őszi időszakra várható. A II. számú fogorvosi körzet magántulajdonban lévő épületben működik, mely a géppark műszerezettségén is megmutatkozik.

A gyermek-és iskolafogászat terén az iskolákkal jó kapcsolat alakult ki, a gyermekek szükséges szűrővizsgálatát biztosítják.

Ezen alapellátási formában a fogorvosok munkáját szakirányú képzettséggel rendelkező asszisztensek segítik.

Marcaliban fogászati ügyelet nincs, ami komoly problémát jelent a térség betegei számára, mivel így Kaposvárra kell utazniuk rendelési időn kívül.

Marcali egészségügyi ellátásában továbbá meghatározó szerepet tölt be a Városi Kórház. Az 1861-ben megnyíló és folyamatosan üzemelő intézmény korábban több, 2011 első fele óta pedig már csak egy telephelyen működő, bővített alapszakmák kórház-rendelőintézet. A kórház 2012-ig 270 ágygal működött, amelyből 137 aktív, a többi krónikus és ápolási. Az intézményben belgyógyászati, csecsemő és gyermekgyógyászati, invazív mátrix (sebészet, baleseti sebészeti, szülészet-nőgyógyászat) intenzív terápiás, ápolási és krónikus osztály, továbbá korszerűen kialakított diagnosztikus,- és terápiás egységek, öt műtő, valamint a járóbeteg szakrendelések kaptak helyet. A korábban a Kossuth utcai épületben működő szakgondozók (tüdő és pszichiátriai, addiktológiai) szolgáltatásai is a Kórház épületébe kerültek át.

Az intézmény, és ezzel együtt a város életében is a 2012. év jelentős változásokat hozott. A Marcali Kórházban 2012. június 30-án jelentős ágyszám-csökkenés történt, jelenleg 20 aktív sebészeti ágy, 15 szülészet-nőgyógyászati ágy, 29 aktív belgyógyászati ágy, 5 intenzív ágy, 60 krónikus belgyógyászati ágy, 63 ápolási osztályos ágy, illetve 10 hospice ágy áll rendelkezésre az intézményben. Mint látható, az aktív ágyak száma felére csökkent, krónikus ágyak száma maradt, átstrukturálódás történt. A gyermekgyógyászati osztály bezárásra került, a szakrendelésekben óraszám, illetve szakrendelési szám változás nem történt. A gyermekosztály megszűnése az országos egészségügyi rendszer átstrukturálódása következtében történt.

2013. január 31-ével Marcali Kórház, mint önálló költségvetési intézmény megszűnt, és a Somogy Megyei Kaposi Mór Oktató Kórházba integrálódott.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

év	Felnőttek és gyermekek részére tervezett háziorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma	Házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2008	0	5	2
2009	0	5	2
2010	0	5	2
2011	0	5	2
2012	0	5	2

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A koragyermekkor kötelező szűrésekről a családok a védőnői és/vagy háziorvosi szolgálaton keresztül kaphatnak tájékoztatást. Az ezeken való részvétel kötelező. Ennek elmulasztása esetén a védőnők teszik meg a szükséges intézkedéseket. A felnőtteknek szóló népegészségügyi szűrőprogramok eseti jellegűek és önkéntesen igénybe vehetőek. Az ezeken való részvételtől adatok nem állnak rendelkezésre. Az egyes betegségek által veszélyeztetett korosztályok, nemek számára ajánlott szűrővizsgálatokról egészségügyi felhívásokban tájékoztatják a lakosságot, de a részvétel csak ajánlott.

Jelenleg a kórházban, illetve a szakrendeléseken prevenció és szűrőtevékenység nem folyik, folyamatban van egy pulmonológiai és kardiológiai rehabilitációs elnyert pályázat kivitelezése. Ezen kívül tervbe van véve a sürgősségi osztály kialakítása, melynek engedélyezése folyamatban van, ez részben megoldaná a gyermek sürgősségi ellátást is.

Továbbá folyamatban van egy kb. 250 millió forintos EU-s fejlesztési pályázat műszerekre, illetve élelmezés konyhai ellátásra.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Fejlesztő és rehabilitációs ellátás a kórházban nem biztosított, a betegeknek e célból más intézményt kell felkeresnie, például Kaposváron, Keszthelyen vagy Hévízen.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat minden intézményben (óvoda, iskola) biztosítja (szerződéssel szolgáltatóval) a közétkeztetést, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A szolgáltató minőségi és mennyiségi ellenőrzése folyamatos.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A városban az intézményi keretek között folytatott sporttevékenység mellett több egyesület és szakosztályaik kínálnak változatos sportolási és hasznos szabadidő eltöltési lehetőséget a gyermek és a felnőtt korosztály, nők és férfiak, fiatalok és idősek, fogyatékkal élők számára. A korábbi, nagy múltra visszatekintő klasszikus versenysportok (labdarúgás, kézilabda, kosárlabda, birkózás, sakk) mellett egyre inkább előtérbe helyeződnek a szabadidősportok, amelyhez kiváló feltételeket teremt a város szabadtéri és fedett sportlétesítményeivel.

A legnagyobb múltra visszatekintő egyesület 1977-ben az MVSE (Marcali Városi Sportegyesület) elnevezést kapta, jelenleg Marcali Városi FC néven ez a klub biztosít lehetőséget a labdarúgók számára az óvodás korcsoporttól a felnőtteken keresztül, egészen az öregfiúk kategóriáig.

A felnőtt csapat jelenleg a Somogy Megyei I. osztályban szerepel, megújult klubházzal, pályával, mintegy 600 székes fedett lelátóval, beléptető-rendszerrel, elkülönített vendégszektórral rendelkezik a stadion, a labdarúgók és szurkolók otthona.

A városi sportélet fellendítéséhez jelentősen hozzájárult az 1993-ban avatott 500 férőhelyes Városi Sportcsarnok. Az itt alakult MVSZSE - Marcali Városi Szabadidő Sportegyesület - mondhatja magáénak a legtöbb szakosztályt, jelenleg 6-ot. Az indulásnál meglévő kosárlabda (NB II.) és kézilabda (NB I/B) szakosztályokhoz 1997-től csatlakoztak a jelenleg NB II-es bajnokságban szereplő sakkcsapat tagjai. Jelenleg már küzdősport-, tenisz- és lovas szakosztály is működik.

2003 nyarán elkészült a városi fürdő, mely jelenleg már egész évben üzemelő tanuszoda is egyben, ahol az egyesületi keretek között úszó, triatlonozó és aquatlonozó diákok mellett a kistérség oktatási intézményeinek tanulói részére folyamatos foglalkozást, úszásoktatást biztosít az intézmény nemre és korra való tekintet nélkül. A szabadtéren elhelyezkedő létesítmények nyaranta strandkézilabda, strandfoci és strandröplabda versenyeknek adnak otthont.

Mindezek mellett létezik a településen szabadidős és versenykerékpározás, karate, és íjászat is. Egy műfüves focipálya, számos kézilabda és teniszpálya segíti szervezett keretek között a kispályás labdarúgó- és teniszbajnokságokat.

A Marcali és Vidéke Horgászegyesület felnőtt, ifjúsági illetve gyermek tagjai gyakori látogatói a környékbeli vizeknek.

A felfestett túraútvonalak lehetővé teszik a "zöldben való elmélyülést", a környék gazdag és változatos élővilágának megfigyelését, felderítését. A patakok, csatornák, halastavak bősége a horgászat kedvelőinek nyújt kellemes elfoglaltságot. A Balaton közelsége, a Marcali-hát méltóságteljes erdői, a Marcali-víztározó madár-kavalkádja, a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet élővilága, az erdei kisvasút, a közeli települések látnivalói (Somogyvár, Somogyfajs, Nikla, Szöcsénypuszta, Hollád, Vörs, a Csillagvár) rendszeres kirándulásra, túrázásra ösztönözik az érdeklődőket.

A városban működő civil szervezetek részére évente szabadidő és diáksport pályázat kerül kiírásra, mellyel az önkormányzat támogatást biztosít a szabadidő hasznos eltöltésével kapcsolatos rendezvényeikhez, sport és táboroztatási programjaikhoz.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatást a SZESZK biztosít. Az intézmény ellátási területei 2013. július 1. napjától érvényesek.

Az alapellátások célja, hogy rászorulókat saját otthonukban és lakókörnyezetében kapjanak segítséget az önálló életvitel fenntartásában, problémák megoldásában. **Alapszolgáltatások** körébe tartozik:

- a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás,
- az étkeztetés,
- a házi segítségnyújtás,
- a családsegítés,
- a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- a közösségi ellátások (közösségi pszichiátria ellátás),
- a támogató szolgáltatás,
- a nappali ellátás (Idősek Klubja I-II.).

Falu- tanyagondnoki szolgáltatás

A szolgáltatást Marcali-Gyótapusztai lakosai térítésmentesen vehetik igénybe.

A tanyagondnoki szolgálat célja, hogy a Marcali-Gyótapusztai területén élők intézményhiányból eredő hiányait enyhítse, alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz, egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutását biztosítsa, egyéni és közösségi szükségletek teljesítését segítse.

Étkeztetés

A szolgáltatást a marcali (Marcali és városrészei - Bize, Boronka, Gyótapusztai, Horvátkút) és kelevizi lakosok vehetik igénybe.

Az intézmény napi egyszeri meleg ételt biztosít a szociálisan rászorulóknak, vagyis a 65 év feletti nyugdíjas személyek, tartós betegek, mozgásában korlátozottak, önellátásában akadályozottak, fogyatékkal élők, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, hajléktalan személyek részére.

Házi segítségnyújtás

A szolgáltatást Marcali (Marcali és városrészei - Bize, Boronka, Gyótapusztai, Horvátkút), Kelevíz, Nagyszakácsi, Sávoly, Somogyzsitfa, Csákány, Szókedencs, Somogysámsón, Nemesvid és Somogysimonyi lakosai vehetik igénybe.

A házi segítségnyújtás azon igénylők ellátását biztosítja, akiknek egészségi állapota vagy személyes körülménye azt indokolttá teszi. A szolgáltatás célja saját lakókörnyezetben az önálló életvitel fenntartása érdekében az ellátott és lakókörnyezete higiénés körülményeinek megtartásában való közreműködés; veszélyhelyzet megelőzésében, elhárításában segítségnyújtás; szükség esetén szakápolás, otthonápolás.

Családsegítés

A szolgáltatás Marcali, Kelevíz, Nagyszakácsi, Sávoly, Somogyzsitfa, Csákány, Szókedencs, Somogysámsón, Nemesvid és Somogysimonyi településeken biztosított.

A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

Többek között az alábbi tevékenységeket látják el:

- szociális, életvezetési, mentálhigiénés tanácsadás;
- tartós munkanélküliek, fiatal munkanélküliek, fogyatékkal élők, krónikus betegek, szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek, adósságterhekkel, lakhatási problémával küzdők, egyéb szociálisan rászorulóknak részére tanácsadás;
- családgondozás – működési zavarok, konfliktusok megoldásának elősegítése;
- anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi természetű ellátásokhoz való hozzájutás megszervezése;
- közösségfejlesztő-, egyéni és csoportos terápiás programok szervezése

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A szolgáltatás a marcali járás területén minden településen biztosított.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időszerű vagy betegek részére a felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott szolgáltatás.

Közösségi pszichiátriai ellátás

A szolgáltatás a marcali járás területén minden településen biztosított.

A közösségi pszichiátriai ellátás olyan önkéntesen igénybe vehető, ingyenes, hosszú távú, közösségi alapú gondozás, amelynek során a gondozás és a pszicho-szociális rehabilitáció az ellátott otthonában, illetve lakókörnyezetében történik. Hozzájárul az önálló életvitel fenntartásához, meglévő készségek megtartásához és fejlesztéséhez, lehetőséget ad orvosi, egyéb terápiás kezelés figyelemmel kísérésére.

Támogató szolgáltatás

A szolgáltatás a marcali járás területén minden településen biztosított, nem csak rászorulóknak részére.

A támogató szolgálat célja elsősorban a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása.

A támogató szolgálat elsődleges célcsoportja:

- siketek és nagyothallók
- vakok és gyengén látók
- autisták
- mozgásszervi fogyatékosok
- értelmileg akadályozottak
- halmozottan fogyatékosok

Nappali ellátás

Ellátási terület: Marcali, Kelevíz, Sávoly, Nagyszakácsi, Somogyzsitfa, Csákány, Szökedencs, Somogysámson, Nemesvid és Somogysimonyi.

Marcali városban két telephelyen működik Idősek Klubja, 50 férőhellyel.

Nappali ellátást igényelheti, aki 18. életévét betöltötte, egészségi állapota vagy idős kora miatt mentális és szociális támogatásra szorul, önmaga ellátására részben képes. Feladata az érintettek lakókörnyezetben napközbeni tartózkodásának, társas kapcsolatainak, alapvető higiénés szükségleteinek, igény esetén étkeztetésének kielégítése.

Szakosított ellátás akkor vehető igénybe, ha az életkor, egészségi állapot, szociális helyzet miatt rászorultat az alapellátás keretében nem lehet ellátni. Marcaliban a SZESZK ilyen ellátást biztosít az Idősek Otthona és Gondozóházában, ahol jelenleg 19 fő részére nyújt tartós, 3 fő részére átmeneti bentlakásos ellátást.

Szociális ellátást igénybevevők száma 2012. évben

Szolgáltatás megnevezése	Igénybevevők száma
Falu- és tanyagondnoki szolgálat	59
Étkeztetés	254
Házi segítségnyújtás	69
Családsegítés (gondozotti létszám)	182
- forgalom	2931
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	222
Közösségi pszichiátriai ellátás	44
Támogató Szolgálat	47
Nappali ellátás	49
Szakosított ellátás - Idősek Otthona	25
- Gondozóháza	15

Forrás: helyi adatgyűjtés

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

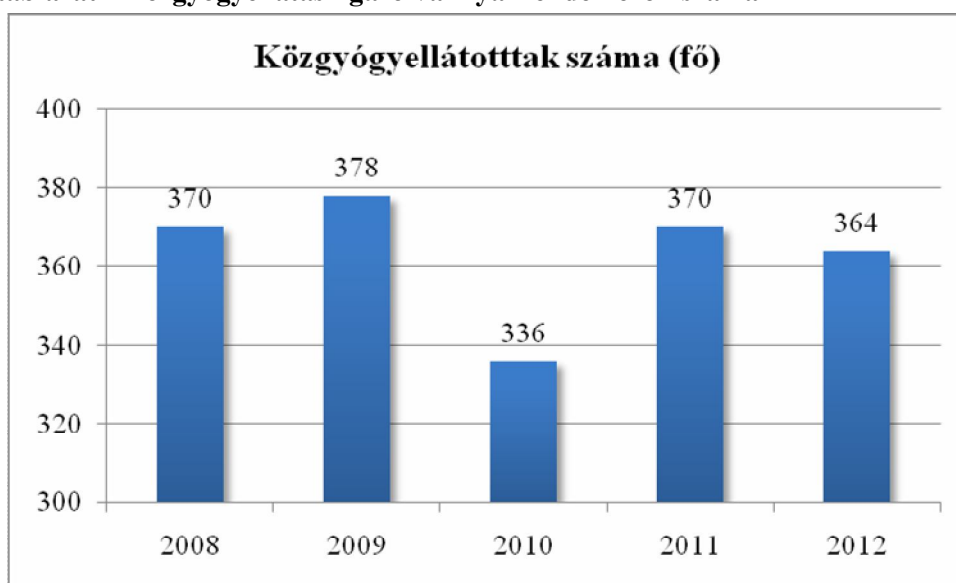
Az Önkormányzattal szemben a szolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

A méltányossági alapon megállapított közgyógyellátás szabályait a helyi szociális rendeletünk szabályozza az Szt. felhatalmazása alapján. A jogosultság feltételeit a 2011. év elején megváltoztattuk. A változást indokolta az a tény, hogy a jövedelmi határ és az igazolt gyógyszerköltség az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegéhez van viszonyítva, amely évek óta nem emelkedett, szemben a gyógyszerek árával és az inflációval. Mindezek alapján a jövedelmi határt a családos és egyedül élő személyek esetében is 10%-al emeltük, illetve hogy a gyógyszerköltség igazolandó összegét 2%-al csökkentettük. Így a támogatásra jogosulttá vált a kérelmező, ha a családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem az 59.850.- Ft, egyedül élő esetén a 62.700.- Ft-ot nem haladta meg, az gyógyszerköltsége pedig meghaladta az 5.130.- Ft-ot, szemben a korábbi 5.700.- Ft-tal.

A támogatási formában részesülők száma az alábbiak szerint alakult.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

Forrás: TeIR, KSH, önkormányzat

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozója részére biztosított anyagi hozzájárulás. Az ápolási díjnak három formája létezik. Az első kettő esetében a járási hivatal, a harmadik esetében a hatáskör gyakorlója a képviselő- testület.

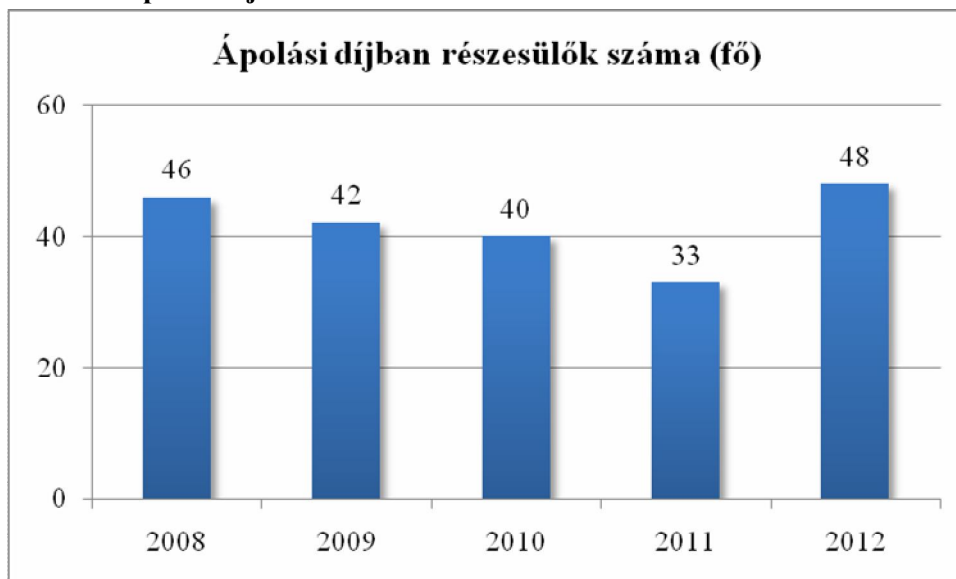
Az Szt. értelmében a járási hivatal egyrészt ápolási díjat állapíthat meg - a jegyes kivételével - a hozzátartozónak [Ptk. 685. § b) pontja], ha állandó és tartós gondozásra szoruló súlyosan fogyatékos, vagy tartósan beteg 18 év alatti személy gondozását, ápolását végzi. Jogosult lehet tovább az is, aki fokozott ápolást igénylő súlyosan fogyatékos személy gondozását, ápolását végzi.

A harmadik, úgynevezett méltányossági ápolási díj megállapítására a Marcali Városi Önkormányzat Képviselő- testülete biztosít lehetőséget, az Szt felhatalmazása alapján, a saját költségvetése terhére.

Az ápolási díj összege 2013. január 1-jétől a minden évben a költségvetési törvényben meghatározott összeghez viszonyítva az első esetben annak 100%-a (29.500.- Ft), a második esetben annak 130%-a (38.350.- Ft), illetve annak 80%-a (23.720.- Ft). Az ápolási díj szolgálati időre jogosít, járulékfizetési kötelezettséget von maga után.

Az ápolási díj megállapítása iránt évek óta folyamatos és növekvő az igény.

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

Forrás: TeIR, KSH, önkormányzat

3.7 Községi viszonyok, helyi közelet bemutatása

Az elkövetkező másfél évtizedben Magyarország, és így a települések jövője alakításában létfontosságú szerep hárul a kultúrára. A kultúra teremti meg az egyén, a közösségek, a régiók és a nemzet önbecsülésének kereteit, formáit, színtereit és tartalmát. Ennek legfontosabb közegét alkotják a kulturális élmények. A települések kulturális sokszínűsége jelentheti az újítások forrását. A települési közösségekben megvalósuló társadalmi integráció és szociális kohézió közege maga a helyi kultúra. Ezért nagyon fontos, hogy településünk az egyén és közössége összefüggésében legyen képes megfogalmazni, megvitatni és érvényesíteni jövőjére vonatkozó életcéljait. A kultúra tartja össze a helyi közösségeket, ugyanakkor tartást ad az egyéneknek is. A társadalmi tőke termelésében meghatározó intézmények a művelődési házak és hasonló intézmények, az ott folyó tevékenységekkel és a hozzájuk kötődő civilszervezetekkel, hagyományápoló és tehetséggondozó közösségekkel szoros együttműködésben. A felnőttképzés jelenléte is mindig természetes volt a közművelődésben. A közösségfejlesztés, a közeleti pezsgés helyi lehetőségeinek erősítésével stratégiai szerepet tölt be. A kulturális vidékfejlesztés, az esélyegyenlőtlenségek mérséklése a kultúra eszközeivel.

Fontos a közművelődési infrastruktúra megőrzése és fejlesztése, a kreatív hagyományápolás, népi iparművészet és közösségi élet, falusi turizmus a kapcsolódó turisztikai programcsomagok kialakításával. A határon túli magyar kultúra a magyar közművelődés szerves része. A magyar közművelődés eseményeinek, tevékenységeinek, hagyományainak digitalizálása a kulturális demokrácia sarokköve. A közoktatással való szoros együttműködés alapot teremthet a tehetséggondozásra, a hátrányos helyzetű rétegek és területek felzárkóztatására is. A magyar nyelv a magyar közművelődés alappillére. Ha nincs magyar nyelv, attól még lehet közművelődés, de az nem magyar. Ezért kell a magyar nyelvvel kapcsolatos minden lépést, elgondolást, programot, aktivitást a magyar közművelődés legmélyebbre nyúló gyökerének tekintenünk.

A Magyar Kulturális Stratégia legfontosabb alapértéke az esélyegyenlőség. Ezt szem előtt tartva Marcali város kulturális stratégiájának fő célkitűzése: mindenki számára elérhetővé tenni a kulturális javakat és szolgáltatásokat. Hangsúlyos szerepe van annak, hogy mindenkit megillet az alkotás lehetősége és mások alkotásainak megismerése. Esélyt kell kapnia a kisebbségnek a többség mellett, az amatőrnek a profi mellett. Az esélyteremtés minden érintett aktív részvételével lehetséges.

A kulturális esélyegyenlőtlenséggel összefüggő problémák:

A kulturális fogyasztásban a különbségeket legerőteljesebben az iskolázottsági különbségek határozzák meg.

- A szocializációs és szociokulturális hátrányok és azok generációs halmozódása
- Kulturális szegénység, motiválatlanság
- Az oktatási és képzési struktúra rögzíti és újratermeli a hátrányokat és esélykülönbségeket
- Kompetencia hiányok, tanulási korlátok
- A kulturális értékválasztásra felkészítés elégtelenül megvalósuló folyamata (család, iskola)
- A kultúráközvetítés, szórakoztatás "globális kínálati piacának" minőség-kérdései, érték szempontjai (tömegkommunikációs kulturális környezetszennyezés jelenségei és negatív mintaképző hatásai)

Nemcsak Magyarország, de Marcali térségében is tapasztalt egyik gyenge pont a közéleti passzivitás, az együttműködési készségek alulfejlettsége, ezért mindenképpen indokolt a továbbiakban a helyi közösségek megerősítése, és az ehhez szükséges erőforrások megteremtése. Ennek alapfeltétele a javak használatához, befogadásához szükséges lehetőségek, készségek, ismeretek, kompetenciák egyenlő elosztása, illetve a hozzáférés biztosítása. Marcalira is jellemző, hogy mind a felnőttképzésben, mind pedig a közösségi kultúra és a műkedvelő művészeti tevékenységben elmarad az európai átlagtól. A helyi lakossági felmérések is bizonyítják, hogy ha megváltozott formában is, de mind infrastrukturális, mind pedig tartalmi tekintetben társadalmi igény mutatkozik a közösségi terekre.

Az ifjúság, és az ifjúsági szubkultúrák, mint humán erőforrás és kulturális tőke értelmezése, kiindulópontja lehet e társadalmi csoport településhez való kötődésének erősítésében, kulturális akciók sikeres tervezésében, kreatív megvalósításában. A kultúrához való hozzáférés kérdésében minden társadalmi csoport helyzetét figyelembe véve szükséges az esélyegyenlőség megteremtése, e szemlélet társadalmi elfogadtatása.

A város polgárait jellemző az egészséges lokálpatriotizmus, a városlakók büszkék a helyi kultúra eredményeire, helyi művelődési közösségeikre. A helyi hagyományok gyökerei erősek, erőteljesen jelentkeznek az itt élők tudatában segítve ezzel az esélyegyenlőség megvalósulását. Vannak tervek és közakarát a kulturális városfejlesztésre mind az infrastruktúra területén - előtérbe helyezve a kulturális intézmények teljes körű akadálymentesítését - mind a programok bővítésére vonatkozóan, melyek által az esélyegyenlőség biztosítva lesz minden érintett társadalmi réteg, csoport számára. Erős (erősödő) a civil élet, a civil szervezetek együttműködnek az önkormányzattal a városfejlesztésben. Értékes helyi kulturális hagyományokkal, rendezvényekkel, fesztiválok szervezésével igyekeznek a kulturális életbe bevonni a hátrányos helyzetű városlakók csoportjait, megakadályozva ezzel, hogy a leszakadó rétegek kiessenek a kulturális fogyasztók köréből. A jövőben lépéseket kell tenni a kulturális fogyasztást befolyásoló negatív hatások, például elszemélytelenedés, előítéletek kialakulásának ellensúlyozása céljából.

A programszervezők igyekeznek a térség kulturális- és hagyományörző csoportjait együttesen bevonni a helyi programokba, ezáltal a programokat térítésmentesen biztosítani a lakosság számára. Azonban egyes rendezvényeken való részvétel – melyeken ismert előadók lépnek fel - a belépés díjhoz kötött. Elsősorban a gazdasági válság hatására csökkent a rendezvények, programok iránti helyi kereslet.

a) közösségi élet színterei, fórumai

A helyi Kulturális Központ az általa ellátott feladatokon keresztül támogatja az esélyegyenlőség megvalósulását: tanfolyamokat szervez, illetve fogad be. (nyelvtanfolyamok, munkaerő-piaci érvényesülést elősegítő képzések, szakmát adó tanfolyami képzések), együttműködik az öntevékeny kulturális civil szervezetekkel, infrastruktúrájával segíti működésüket. Szervezi a helyi művészetoktatáshoz kapcsolódó tevékenységeket, bemutatókat segítve ezzel a szociálisan hátrányos helyzetű, tanulási és magatartási problémákkal küszködő, fogyatékkal élő gyermekek művészetekben való kibontakozását. Teret ad a

művészeti ágak gyakorlására, gondoskodik a város művelődési közösségei által létrehozott produkciók menedzseléséről. Infrastruktúrájával támogatja az előadó-művészeti és tárgyalkotó ágaiban tevékenykedő közösségeket, segíti a helyi, megyei és országos pályázatokon való részvételüket. Az esélyegyenlőség jegyében a helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítése érdekében bemutatók, találkozói fórumokat szervez, rendezvényeikhez közösségi teret biztosít. Az intézmény bejegyzett eMagyarországpont, két számítógéppel működik a Kulturális Korzóban, melynek munkáját e-tanácsadó segíti, ezáltal ifjúsági közösségeket épít, gondoz. A pont rendszeresen ad statisztikai jelentést és a hálózat aktív tagja.

A Pécs 2010 Európa Kulturális Fővárosa programban partnerséget vállalva, a Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanácshoz benyújtott nyertes projektjének keretében alakította ki Marcali Város Önkormányzata a Kulturális Korzót – a Kulturális Központot kiszolgáló helyiségekkel, közösségi terekkel, kamara-mozival, kiállítóterekkel, az épületben lévő Marcali Múzeum bővítésével és az intézmény egészére vonatkozó, akadálymentes és látogatóbarát környezet megteremtésével. A felújítással és átalakítással, a civil szervezetek igényeinek és a felnőttoktatás korszerű feltételeinek is megfelelő fejlesztéssel bővült a termék száma, színvonala, valamint a városi televíziózáshoz szükséges modern stúdió is az épületben kapott helyet.

A Kulturális Központhoz a székhellyel azonos településen hét telephelye van, ebből négy Marcali városrészeiben: bizei, boronkai, gyótapusztai és horvátkúti közösségi ház. Telephelyeként működik Marcaliban a Civil Szervezetek Háza, illetve a Marcali Városi Zeneiskolának is otthont adó Művelődési Ház, valamint az Európa parkban kialakított szabadtéri színpad.

Helyi művelődési közösségek, egyesületek nyitva tartási időben, előzetes egyeztetés alapján, bérleti díj megfizetése nélkül használhatják az intézmény és telephelyeinek közösségi terkeit, annak infrastruktúrájával együtt, kizárólag kulturális/közösségi célokra.

Kultúrával a betegek és fogyatékkal élők esélyegyenlőségéért

A városban működik a *Baptista Szeretetszolgálat Imre Sándor Szeretetszínház*, mely az integráció jegyében fogyatékkal élő és egészséges felnőttekkel, fiatalokkal, gyermekekkel állítja színre darabjait. A sérült emberek átlépve saját korlátaikat és határaikat, képesek arra, hogy értékeket közvetítsenek, s bebizonyítsák, hogy a társadalom peremére szoruló rétege éppoly értékes és fontos, mint bárki más. Közös előadásaikkal le kívánják dönteni az előítéletek korlátját épek és sérültek között, megpróbálják a fogyatékosok világát közelebb hozni az épekéhez. A Szeretetszínház tevékenységi körébe tartozik a jótékonyági előadások szervezése is azzal a céllal, hogy beteg gyermekeknek, katasztrófa sújtotta területeken élő embertársaiknak, segítséget nyújthassanak. 2013-as bemutatói: Négyszögletű kerek erdő, Ibolya, Temetetlen holtak, Hamupipőke, Lúdas Matyi, A dzsungel könyve.

A Szemem Fénye Alapítvány országos, jótékony célú adománygyűjtést szervezett, *Öltözz pirosba - mutasd ki a szereteted* elnevezéssel, Magyarország első gyermekhospice házának, a pécsi Dóri Háznak. A Kulturális Központ kezdeményezésére a Kiwanis Női Klub, a Marcali Múzeum, valamint az Imre Sándor Szeretetszínház közreműködésével 2013-ban Marcali is csatlakozott az adománygyűjtéshez. Több mint félszázan álltak – gyereke, diákok, felnőttek - kamera és fényképezőgép elé, hogy piros öltözküddel szívet formázva üzenjenek a Dóri Ház beteg gyermekeinek, s a fotósok gépe előtt megszülessen Marcali első, jótékony célú duplaszives élő-képe.

2013-ban először, civil kezdeményezésre karolta fel, *A jövőd a kezében - központban az EGÉSZ-SÉG* elnevezésű rendezvényt a marcali Kulturális Központ. Az érdeklődők tanácsokat kérhettek asztrológustól, kineziológustól. Részt vehettek ingyenes hallásvizsgálaton, konzultálhattak fülakupunktúrás addiktológussal, és BEMER terápiás tanácsadóval. Tapasztalhatták a jóga, a reiki és a tibeti hangtál rezgésterápia jótékony hatásait. Beszélgethettek interaktív műhelymunkában az egészségtudatos gondolkodásról. Közben előadásokat hallgathattak a témák szakértőitől az egészséges kávéról, a lomilomi masszázsról, a tavaszi immunerősítésről, az intim tornáról, a Hellinger-féle családállításról és az ételkóstolóval összekötött paleolit táplálkozás elveiről.

A Kulturális Központ támogatja a témához kapcsolódó előadásokat, a fogyatékkal, vagy más betegségben szenvedőket összefogó civil szerveződések bemutatkozásait. Ilyen a Vakok és Gyengénlátók Egyesülete, a Diabetesz Klub, a Mozgáskorlátozottak Marcali Csoportja, illetve a daganatos megbetegedésben szenvedők klubja, akik rendszeresen nyitott napokat, összejöveteleket szerveznek az intézmény segítségével.

Kultúrával a nők esélyegyenlőségéért

Hagyományteremtő szándékkal indult újtára 2012-ben a hagyományos Nőnaphoz kötődően a Kulturális Központ szervezésében a *Hölgyválasz – Ez a Te napod!* című egész napos program. Első ízben 2012. március 10-én, majd a nagy sikerre való tekintettel 2013. március 9-én is megrendezésre került előtérbe helyezve ezzel a női értékek fontosságát, megbecsülésének, tiszteletének szükségességét.

Már hagyomány, hogy a nők fellegvára egy napra a marcali Kulturális Korzó. Ilyenkor nincs időponthoz kötött részletes program, a hölgyek szinte bármikor bekapcsolódhattak a foglalkozásokba. A szervezők úgy állították össze a kínálatot, hogy minden korosztály választhasson. A hölgyek kipróbálhattak különböző mozgásformákat, mint az aerobicot, a jógát. Grafológiai gyorselemzésre is bejelentkezettek, vagy megismerkedhettek a kineziológiával. Önismereti teszt, de még ételkóstoló, táplálkozási tanácsadás is szerepelt dietetikus útmutatásával a palettán, volt divatbemutató, valamint az Anya, lánya, unokája című filmre is beülhettek a moziterembe az érdeklődők. Társtaláló...ha nem tudod, miért vagy egyedül címmel, a partnerkapcsolatokról pedig Kánya Kata beszélgetett a hölgyekkel.

A Kulturális Központ 2013-ban indította el a *női szoborpark létesítésének projektjét*, a női értékek fontosságát, megbecsülését, tiszteletét hangsúlyozva. Évente – fafaragó alkotótáborban készülő – egy-egy női szobor kerül ki a Marcali Fürdő és Szabadidőközpont területére, melyek minden év augusztus 20-án kerülnek felavatásra. A női szobrok négy kategóriában készülnek:

- híres nők a magyar történelemben
- magyar női szentek
- magyar népmesék, regények női alakjai
- a Nő: egyéb női alakok

Fontos és egyedülálló kezdeményezés volt 2012. szeptember 8-án a *Marcali KIWANIS Női klub* megalakulása. A KIWANIS Női klub tagjai elkötelezett közösséget alkotnak a gyermekekért. Lehetőségeik függvényében segítik, támogatják elsősorban a városban élő gyermekeket, gyermekeket gondozó szervezeteket. Saját pénzüket lelkesedéssel, kreativitással kiegészítve igyekeznek széles körben támogatókat szerezni, adományokat gyűjteni, hogy azt a Kiwanis elveknek megfelelően, a nélkülöző gyerekek megsegítésére fordíthassák. A világ- és európai szintű szervezet jelen van minden olyan segélyezési akcióban, ami katasztrófákhoz társul. A helyi szervezet – így a Marcali is – jelen van a helyi célok megvalósításában, mely összefügg a gyermekek életkörülményeinek, lelki és fizikai egészségének javításával. A Kiwanis Női Klub legfontosabb célkitűzése a gyerekek segítése, ugyanakkor egyfajta klubéletet is meghonosítottak, hogy megismerjék egymást, csapatot építsenek, érzékenyek legyenek egymás problémáira, örömeire.

A Kulturális Központ segíti a Kiwanis Női Klub tevékenységét, s részt vesz a közös jótékonyági, adománygyűjtő rendezvények szervezésében is.

Kultúrával a gyerekek, a fiatalok, a családok, valamint a hátrányos helyzetűek esélyegyenlőségéért

A Marcali az Otthonunk Egyesület és a Marcali Városi Kulturális Központ rendezésében nyílt meg a Kulturális Korzóban, a *Marcali télen című rajzkiállítás*. Az alkotások arra a pályázatra érkeztek, melyet az egyesület hirdetett meg általános és középiskolásoknak, hogy segítse tehetségük kibontakozását és bemutatkozási lehetőséget adjon. A Polgári Marcaliért Egyesület minden évben szervezett –pl. *Jár az idő nyitott szemmel* vagy *Ahol élünk* címmel fotópályázatot, amelyen- 80-90%-ban hátrányos helyzetű gyerekek

vettek részt. Ugyancsak tehetséges diákok bemutatkozásának adott teret a Kulturális Korzó, mikor a somogyzsitfai Széchenyi Zsigmond Szakközép és Szakiskola természetéről szóló fotópályázatának munkáit állította ki.

Új kezdeményezésként 2013-ban *Orgonaiünnep* keretében egyesítette az Anyák napját és a Gyereknapot a Kulturális Központ. A gyerekeket a Gyermekjóléti Szolgálat segítségével játszótérre, valamint a Szeleburdi Meseszínház: Kuglóf király udvarában című meseelőadás, míg a felnőtteket baba-mama börze és Los Andinos koncert várta. Végül a Baglas Néptánc Egyesület és a Bojtár Népzenei Együttes táncműsorral zárta az estét.

A marcali Kulturális Központ 2013-ban elindította a városban a *Nagy játszótér tesztet*. Óvodás csoportok és - civil vonalon kisgyermekes szülők járják végig Marcali játszótereit, és kérdőív kitöltésével alkotnak véleményt azok felszereltségéről, minőségéről, hangulatáról. Az összesítés után a nyertes játszótéren családi délután keretében történik az eredményhirdetés.

A Kulturális Központ rendszeres együttműködő kapcsolatot tart a Somogy Megyei Gyermekvédelmi Igazgatósággal. 2013-ban is helyet adott a marcali Művelődési Házban az igazgatóság *Zene nélkül mit érek én...* elnevezésű zenés-táncos rendezvényének, ahol a megyei gyermekotthonokban és nevelőszülőknél élő fiatalok mutatták meg tehetségüket a színpadon. A marcali Százszorszép gyermekotthon 30. évfordulójának alkalmából pedig fotókiállítás is nyílt a marcali Kulturális Korzóban, az Otthontalanok otthona címmel.

A Kulturális Központ a Marcali Egyházközséggel együttműködve, segíti a kiemelt ünnepekhez kötődő – gyerekeknek és fiataloknak szóló egyházközségi rendezvényeket. Ilyen a *lelki nap*, amikor a Kulturális Korzóban kapnak útmutatást az ünnepi készülődés jegyében a gyerekek és a fiatalok.

2013-ban indította el a Kulturális Központ, hogy a Korzóban vetített mozifilmjeire a hátrányos helyzetűek is eljussanak. Kezdeként a város más intézményeinek ajánlotta fel, hogy szegényebb sorsú, hátrányos helyzetű, ám jól dolgozó munkatársaknak tiszteletjegyeket ad – korlátozott számban – a filmnézéshez.

A Marcali Városi Kulturális Központ együttműködést kötött a somogyzsitfai Széchenyi Zsigmond Szakközép és Szakiskolával, valamint a marcali Berzsényi Dániel Gimnázium és Közgazdasági Szakközépfiskolával a diákok közösségi szolgálatáról. Nyári időszakban az intézmény diákmunkásokat is alkalmaz.

A város kulturális intézményei – Marcali Városi Kulturális Központ, Berzsényi Dániel Városi Könyvtár, Marcali Múzeum – egész évben sokszínű gyermekprogramokkal, játszótérrel, színházi előadásokkal, koncertekkel, író-olvasó találkozókkal, múzeum-pedagógiai foglalkozásokkal, nyári napközis táborokkal és pályázati forrásokat igénybe véve különböző egyéb lehetőségeket kínálva várják Marcali gyermekközönségét. A programok szervezésénél figyelembe veszik a szociálisan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, fogyatékkal élő gyermekek és szüleik igényeit.

Kultúrával az idősek esélyegyenlőségéért

A marcali Kulturális Központ kezdeményezésére, a Marcali Bajtársi Egyesület és a Honvéd Nyugállományúak Klubjának társszervezésében 2013-ban első alkalommal volt *Civil Nap* a Kulturális Korzóban. A Korzóban találkozhattak a látogatók a kaposvári Toborzó iroda munkatársaival, illetve merülhettek el a Marcali Makettezők Baráti Kör makettkiállításának részleteiben. A rendőrségi múltat idéző - kitüntetések, fotókból, egyenruhából összeállított - kiállítás mellett, régi eszközök, ujjlenyomatolás, kipróbálható elektromos alkoholszonda várta az érdeklődőket, illetve bűn és balesetmegelőzésről kaphattak tájékoztatást és a tűzoltóság is felvonultatta eszközeit, valamint fotók adtak ízelítőt a munkájukból. Ezen kívül a témához kapcsolódó ismeretterjesztő előadásokra is beülhetett a Civil Nap közönsége.

Már hagyomány, hogy a marcali Kistérségi Nyugdíjas Társulás által szervezett nyugdíjas kulturális bemutatónak a Kulturális Központ ad helyet. A ki mit tud mindig sokszínű:- a népdalcsokroktól,

nosztalgiaadaloktól kezdve, a táncos produkciókon, humoros jeleneteken keresztül, a citerazenéig, versmondásig. Innen kerülnek ki a megyei gála résztvevői is.

Kultúrával a tehetséggondozásért

2013-ban indította el a Kulturális Központ *az irodalmi tehetséggondozó projektjét*. Az első program a Magyar Költészet Napja alkalmából volt. Civil kezdeményezésre versfallal, könyves cserebere-asztallal és pogácsákba rejtett, kortárs, magyar haikukkal várták a látogatókat a Kulturális Korzóban. A versfalra bárki elhelyezhette saját versét, így az érdeklődők egy napig kedvükre böngészhettek a Marcaliban élő, vagy rendszeresen hazajáró versírók (eddig talán nyilvánosság elől gondosan elzárt) alkotásai között. Emellett könyvcsereére is lehetőség nyílt a nap során: aki egy már otthon feleslegessé vált könyvvel érkezett, tetszés szerint választhatott helyette másikat a már ott lévők közül.

A Marcali Városi Kulturális Központ szervezésében 2013-ban új kezdeményezésként - egész hétvéges alkotótábor (*Marcali-Jó neked! – fotótábor*) keretein belül - járták végig vidéki fotóklubok tagjai Marcali és a környék legszebb, illetve legnevezetesebb helyeit, hogy saját eszközeikkel mutassák be: ők hogy látják városunkat. Az elkészült alkotásokból kiállítás nyílt a Kulturális Korzóban, illetve válogatás készült ahhoz a vándorkiállításához, melyeket a Kulturális Központ városrészi közösségi házaiban kerültek bemutatásra.

Kiemelt képzések az esélyegyenlőségért

Az Új Széchenyi Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program: *„A helyi hagyományok innovatív továbbélését, alkalmazását szolgáló kompetenciák fejlesztése a kézműves technikáktól a digitális technikákig.”* című, TÁMOP- 3.2.3/A-11/1-2012-0055 jelű pályázaton több mint 23 millió forintot nyert a Kulturális Központ. Jelenleg 3 fotós, 1 filmes, 3 kézműves és 3 kerámiaszakkör valósult meg. A fotós és filmes szakkör résztvevői júniusban közös balatoni táborozáson mélyítették el az év során megszerzett ismereteiket. A kézművesek, kerámiasok, augusztusban szintén táborozáson vehettek részt, majd 2013. szeptemberében a fotósokkal közös kiállításon adnak számot az eddig megszerzett képességeikről.

A Kulturális Központ korábban a kéthelyi Árnyékban Alapítvánnyal és a nemesdédi önkormányzattal konzorciumot alkotva közös pályázatot nyújtott be az *„Összefogással a különböző módon hátrányos helyzetű csoportok társadalmi beilleszkedéséért: a kultúra, a hagyományok és a nem formális képzés helyi társadalmakat formáló erejének kibontakoztatásával”* című projektre. A TÁMOP 3.2.3/08/2-2009-0059-es számú pályázaton 42 millió forintos támogatást kapott. A projektben az oktatással, képzéssel, kompetenciafejlesztéssel olyan alternatívákat kínáltak, amelyekhez a hátrányos helyzetű emberek, legyenek romák, állami gondoskodásban élő gyermekek, enyhén értelmi fogyatékosok, vagy mozgáskorlátozottak, nem jutnának hozzá.

Nemzetközi partnerség

A Marcaliban két évente megrendezésre kerülő négy napos *EUROFOLK Fesztivál* egyik legfontosabb célja, hogy a zene és a tánc nyelvén közelebb hozza egymáshoz a különböző kultúrával, hagyományokkal rendelkező országok társadalmát, ezáltal erősítve az európai népek és kultúrák közti köteléket. Egyúttal felhívják a figyelmet az adott ország kulturális értékeire, hagyományaira, az Európai Unió kulturális sokszínűségére is.

A fentiekén kívül Marcaliban több mint 90 egyesület és alapítvány működik, amelyek a lakosság valamennyi társadalmi csoportját megcélazzák. Gyermekek támogatását végzik a település nevelési-oktatási intézményeinek alapítványai (Marcali Város Óvodáiért Közalapítvány, Szivárvány Közalapítvány, Borostyán Közalapítvány, Tulipán Közalapítvány, Erdészeti Szakoktatásért Közalapítvány), kiemelten a hátrányos helyzetű gyermekeknek és családjaiknak segít a Családokért Közalapítvány, nehéz anyagi helyzetben lévő felsőfokú tanulmányokat folytató fiatalok számára nyújt segítő kezet a Zita Királyné Közalapítvány. Egyszeri vagy rendszeres pénzbeli és természetbeni adományokat juttat el a beteg és

tehetséges gyermekek részére, illetve a csonka családban élő gyermekek számára az Őszinte Mosoly Közhasznú Alapítvány. Családban élő súlyosan, halmozottan sérült és autista gyermekek és felnőttek, valamint családtagjaik (gondozók) támogatását végzi az Ezüstkapocs Közhasznú Alapítvány. Az "Egerszegi" Alapítvány Marcali és környéke mozgáskorlátozottainak társadalmi esélyegyenlőségének elősegítését tűzte ki célul. Mozdáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesületének Marcali Körzeti Csoportja a mozgáskorlátozottak érdekvédelmét, közösségének megteremtését vállalta fel. A Szivárvány Városi Nyugdíjas Egyesület az idősek, nyugdíjasok magányosságából való kiragadását tette céljává, szintén a nyugdíjasok érdekeit képviseli a Nyugdíjasok Boronkai Egyesülete és a Honvéd Nyugállományúak Klubja is.

Hagyományörző és kulturális egyesületeknek széles palettája található a városban (néptánc csoportok – Baglas Néptáncgyűttes, Baglas Fundamentum Táncgyűttes; énekkarok – Calypso Kórus, Bajtársi Dalárda, Marcali és Környéke Hagyományörző Ipartestület, hagyományörző csoportok).

Az említetteken kívül különböző sportágakat űzőket fog össze több az egyesületeknek 20%-a (például a klasszikus sportágakon kívül karate, kobukai kobudo és a ju-jitsu, úszás, sportlövészet, testépítés).

Ezek az egyesületek és alapítványok a közösségi élet színes elemeit teremtik meg a városban, általuk a kisebb közösségek és összefogásukkal egész Marcali lakossága változatos és a népesség valamennyi korosztályát felölelő programokban részesül, egyben erősítik az összetartást és a települési identitást.

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

A közösségi együttélés harmonikus a városban. Etnikai konfliktus nem jellemző, azonban a romákkal szembeni előítéletesség a mindennapi élet szintjén tapasztalható, ahogy országosan is.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

A SZESZK Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat folyamatosan foglalkozik az adományok gyűjtésével és annak szétosztásával.

2012-ben nyitották meg a Szent Erzsébet Adományboltot a városban, amely első volt Somogy megyében. Az adakozók ingyenesen átadják az adományboltban felesleges javaikat, ahol azt kedvező áron értékesítik, majd a teljes hasznot jótékony célra fordítják. Időszakonként egy munkacsoport ítéli meg, hogy mikor, kinek és mennyit juttatnak.

A Kaposvári Egyházmegyei Karitasz Marcaliban is nagy szerepet kap a rászorultak részére az adománygyűjtés és az adományozás területén. Rendszeres pályázatot nyújtanak be az EU Élelmiszersegély Programhoz, mellyel számos rászoruló család segítségét teszik lehetővé. Ezen kívül a téli időszakban téli tüzelőhöz is igyekeznek segítséget nyújtani. A segélycsomagok kiosztásában a szervezet önkéntesein kívül további önkéntesek vesznek részt.

Az érettségiző középiskolások számára a 2011. évi CIC. törvény a nemzeti köznevelésről 6. § (4) bekezdése írja elő, hogy az érettségi bizonyítvány kiadásának feltétele 50 óra közösségi szolgálat elvégzésének igazolása. Ezt 2016. január elseje után megkezdett érettségi vizsga esetén kell megkövetelnie az iskolának. Ez lehet szociális – pl. idős, beteg emberek látogatása, környezetvédelmi vagy bármilyen más tevékenység, amely a helyi közösség javát szolgálja. A Marcali Berzsenyi Dániel Gimnázium és Szakközépiskola diákjai 2012-től már aktívan részt vesznek a SZESZK adománygyűjtései során.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatait a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 115-116. §-ai rögzítik.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata többek közt a képviselt közösség érdekképviselésével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása, különösen tekintettel a helyi önkormányzatnak a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos feladataira,

A helyi nemzetiségi önkormányzat önként vállalt feladatot láthat el különösen a nemzetiségi oktatási és kulturális öngazgatással összefüggő ügyekben, a társadalmi felzárkózás, a szociális, ifjúsági, kulturális igazgatás és a közfoglalkoztatás területén, valamint településüzemeltetési és településrendezési feladatok körében.

A nemzetiségi önkormányzat együttműködését az állami és a helyi önkormányzati szervekkel a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 79-86. §-ai rögzítik.

A helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére - annak székhelyén - biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról.

A marcali Roma Nemzetiségi Önkormányzat rendszeresen együttműködik társult partnerként a városi önkormányzattal, a településen és a térségben élő romák számára érdekképviselőt lát el, kulturális programokat szervez. Évente kerül megrendezésre a Roma Nap, amelynek a marcali Cini Jag Folklor Együttes állandó fellépője. A rendezvény kiemelt célja a romák és nem romák közti párbeszéd kialakítása, erősítése, az elfogadás és az együttműködés elősegítése. Egyéb önálló rendezvényt anyagi források hiánya miatt nem tud megvalósítani.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
alacsony iskolai végzettség, alapképzettség hiánya	8 általános megszerzése, szakmunkásképzés bővítése középfokú képzettséggel rendelkezők munkanélküliek számára átképzés
magas munkanélküliség	közfoglalkoztatás bővítése
munkaerő-piaci kompetenciák hiánya	tréningek szervezése
életvezetési problémák	életvezetési tanácsadások, tanfolyamok szervezése, ezek keretein belül attitűdformálás, kompetenciafejlesztés, praktikus ismeretek átadása (például gazdálkodás, háztartás vezetés területén), tanfolyamok által közösségerősítés
szegregált lakóterületek léte, elégtelen lakhatást nyújtó lakások magas aránya	városrészek rehabilitációja (Dózsa Gy. u., Táncsics u.)
romákkal szembeni előítéletesség, diszkriminációs gyakorlat	attitűd formálás, kulturális programok szervezése a párbeszéd kialakításának érdekében;

	a romák helyzetéről, történelméről felvilágosító előadások szervezése
állástalanok nagy számának regisztrátlansága a Munkaügynél, ebből adódóan ellátásoktól elesés	szemléletváltás, ösztönzésre hatás, a megfelelő kör tájékoztatása, felvilágosítása
esélyegyenlőség bemutatásának hiánya a település honlapján	A www.marcali.hu oldalon link kerül kialakításra „Esélyegyenlőség” cím alatt, amelyen információt szolgáltatunk az egyenlő bánásmódról, a diszkriminációval kapcsolatos kérdésekről, az Egyenlő Bánásmód Hatóság eljárásáról, egyéb jogsegélyek lehetőségeiről, szervezetekről, továbbá az elkészült HEP is ezen pont alá feltöltésre kerül, hogy mindenki számára biztosítsuk a lehetőséget

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Magyarországon az évek folyamán a gyermekszegénység jelentősen megnövekedett. Ennek fő okai a munkaerő-piaci helyzet változásaiban keresendők, mint a munkanélküliség jelentős emelkedése, infláció, bérek és szociális juttatások reálértékének csökkenése.

A gyermekszegénység a kutatások szerint több dimenziós, anyagi és nem anyagi tényezők által meghatározott jelenség. A gyermekszegénység elsősorban a családok szegénységén mérhető. A szegénység által különösen veszélyeztetettek a hátrányos helyzetű térségben élők, a nagycsaládosok, az alacsony iskolai végzettségű és munkanélküli szülők gyermekei.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont)

A **védelembe vétel** a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelembe vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi (Gyvt. 68. § (1) bekezdés).

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet: A köznevelési törvény 2013. szeptember 1-éig hatályban tartja a közoktatásról szóló törvény 121. §-a (1) bekezdésének 14. pontjában rögzített definíciót a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet vonatkozásában, ezt követően a definíciót a Gyvt. fogja tartalmazni³. A 2013. szeptember 1-éig hatályos szabályozás értelmében hátrányos

³ A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet Gyvt-ben rögzített definíciója a sablon készítésekor még nem ismert.

helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát családi körülményei, szociális helyzete miatt megállapították. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője, óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Erről a szülő önkéntesen a Gyvt-ben meghatározott eljárás keretében nyilatkozhat. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

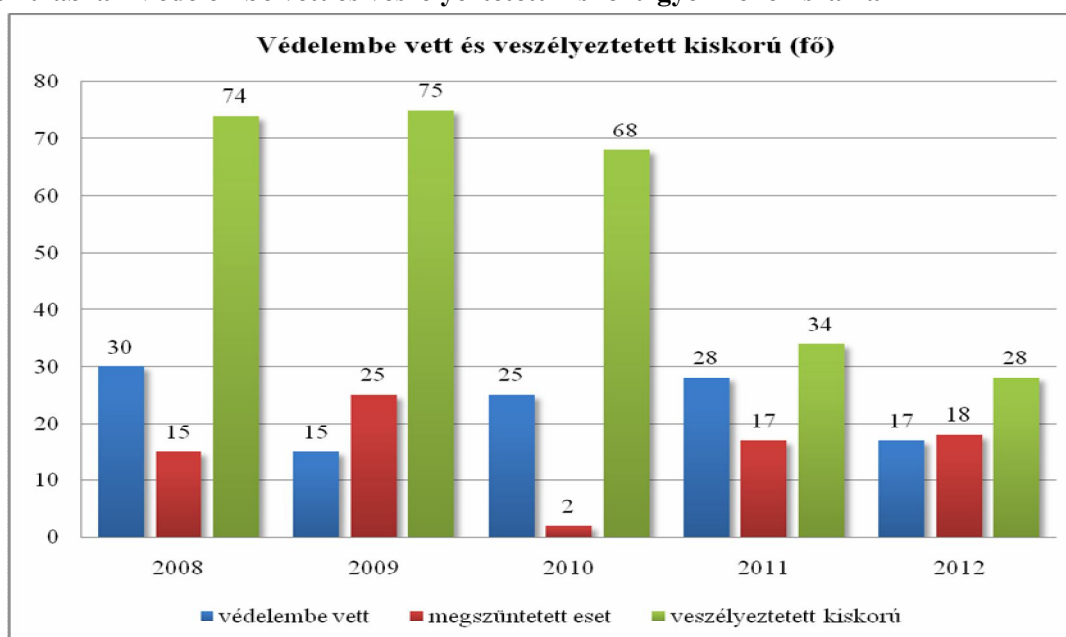
A jegyző összesíti a települési önkormányzat illetékességi területén a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók számát és az ily módon előállított statisztikai adatokat minden év október 31-ig megküldi az illetékes kormányhivatal részére (Nktvr. 27-29. §)⁴

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

év	védelembe vett 18 év alattiak száma	Megszüntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek közül	veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2008	30	15	74
2009	15	25	75
2010	25	2	68
2011	28	17	34
2012	17	18	28

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, helyi adatok

4.1.1. számú ábra - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, helyi adatok

⁴ Iskolaszolga, XXIII. 3., 2012. november

A védelemben vett 18 év alatti gyerekek száma ingadozó, 2012-ben 17 főt jelentett, míg 2008-ban ennek közel duplája. Ennek azonban oka az a jogszabályi változás, miszerint az 50 óránál több tanórát mulasztó gyermeket a jegyzőnek kötelező volt védelemben venni. A megszüntetett esetek száma 2009-ben volt a legmagasabb (25 fő), míg 2010-ben a legalacsonyabb, ekkor mindössze 2 esetben történt. A veszélyeztetett kiskorúak száma 2008 és 2010 között rendkívül magas értéket mutat, majd csökkenni kezdett, 2012-ben így „csak” 28 főt érintett. Véleményünk szerint ez annak a következménye, hogy a gyermekjóléti ellátó rendszer jól működik a településen, a veszélyhelyzet kialakulását meg tudja előzni.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény: A jogosult gyermek számára a települési önkormányzat jegyzője a Gyvt-ben meghatározott feltételek szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg. (Gyvt. 18. § (1) a)) A jogosultság megállapítása során sor kerül a jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatára a Gyvt. 19. §-a szerint.

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás: A támogatásra az rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt hozzátartozó jogosult, aki a gyermek tartására köteles és

1. nyugellátásban,
2. korhatár előtti ellátásban,
3. szolgálati járandóságban,
4. balettművészeti életjáradékban,
5. átmeneti bányászjáradékban,
6. időskorúak járadékában vagy
7. olyan ellátásban

részesül, amely a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások emeléséről szóló jogszabály hatálya alá tartozik. (Gyvt. 20/B. § (1))

Kedvezményes gyermek-étkeztetés: A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása esetén a gyermek jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének igénybevételére.

Óvodáztatási támogatás: A települési önkormányzat jegyzője annak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermeknek a szülője részére, aki

- a három-, illetve négyéves gyermekét beíratta az óvodába, továbbá
- gondoskodik gyermeke rendszeres óvodába járatásáról, és
- akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága fennáll

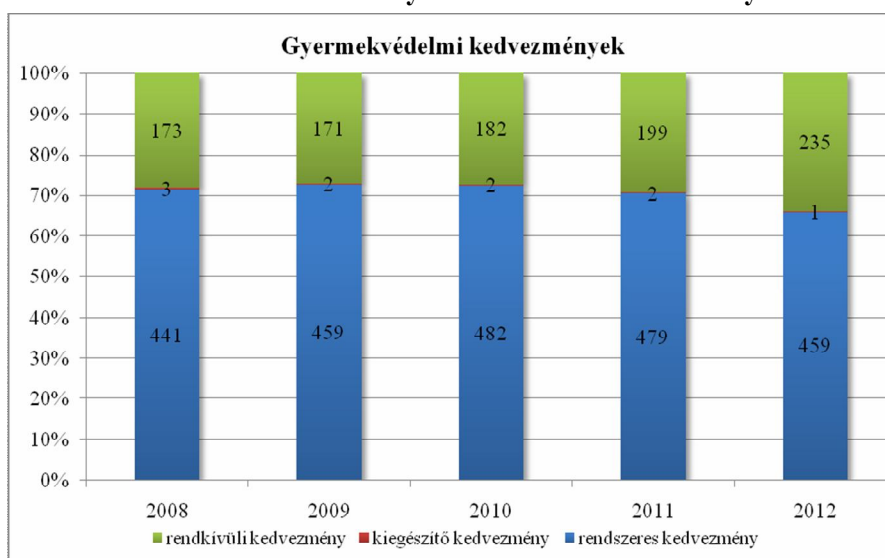
pénzbeli támogatást folyósít. A pénzbeli támogatás folyósításának további feltétele, hogy a gyermek felett a szülői felügyeleti jogot gyakorló szülő, illetve ha mindkét szülő gyakorolja a szülői felügyeleti jogot, mindkét szülő a gyámhatósági eljárásban önkéntes nyilatkozatot tegyen arról, hogy gyermekének hároméves koráig legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. (Gyvt. 20/C. § (1), (2))

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Kiegészítő gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma
2008	441	25	3	0	173
2009	459	27	2	1	171
2010	482	24	2	0	182
2011	479	29	2	0	199
2012	459	21	1	0	235

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, Önkormányzati adatok

4.1.2. számú ábra – Gyermekvédelmi kedvezmények

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, Önkormányzati adatok

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma korábbi években emelkedett, majd 2011-től folyamatosan csökkent. Ennek helyi oka elsősorban, hogy a családok egy főre jutó jövedelme a jogszabályban meghatározott feltételek alapján nem volt megfelelő.

2012. évben a 0-18 éves korosztály 25 %-a volt jogosult a támogatásra.

A 2012. október 1-jén hatályba lépett jogszabályi változás alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó pénzbeli támogatást természetbeni támogatásként, Erzsébet utalvány formájában kell nyújtani. A módosítás eredményeként az arra jogosultak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény pénzbeli támogatását a jövőben teljes összegben az előbb említett utalvány formájában kapják. Első alkalommal a 2012. november hónapban esedékes támogatás került természetben kiosztásra. Az utalvány fogyasztásra, készétel, tanszer és ruházat vásárlására volt felhasználható. Az Erzsébet-utalványokat

a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány jutatta el a települési önkormányzatok részére, azok kézbesítéséről a jegyző a jogszabályban meghatározottak szerint személyes átadás útján gondoskodott.

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban 2012. évben 1 fő volt jogosult a korábbi évekhez képest, mivel a korábban jogosult személy gyámsága megszűnt.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

Marcali Város Önkormányzata Képviselő-testületének a gyermekvédelem helyi rendszeréről szóló 20/2003. (X.17.) önkormányzati rendelete 12. §- a alapján elsősorban azokat a gyermekeket, illetve családokat kell alkalmanként rendkívüli támogatásban részesíteni, akiknek az ellátásáról más módon nem lehet gondoskodni. Támogatás adható továbbá azon családoknak, akik az alkalmanként jelentkező többletkiadások - különösen a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartása, a gyermek fogadásának előkészítéséhez kapcsolódó kiadások, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásának, illetve a gyermek családba való visszakerülésének elősegítése, betegség vagy iskoláztatás - miatt anyagi segítségre szorulnak. A támogatás akkor állapítható meg, ha a család egy főre eső jövedelme nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-át (2012. évben ez 42.750 Ft volt), és a családnak nincs hasznosítható vagyona, vagyontárgya.

A 2012. évben 183 fő részesült pénzbeli vagy természetbeni juttatásként rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban. A támogatásból 38 gyermek részére étkezési térítési díjkedvezményt biztosítottunk, illetve az általános iskolások fűzetcsomagját vásároltuk meg. A rendkívüli gyermekvédelmi támogatásból fennmaradt összeget a gyermekek beiskolázására, ruházatuk pótlására, napi kiadásokra állapítottuk meg. Kérelem elutasítására összesen 24 esetben került sor.

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma

év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2008	104	208	334	907	-	0
2009	103	299	317	877	19	0
2010	97	283	313	868	20	86
2011	102	313	283	883	22	89
2012	116	326	225	790	33	74

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, Önkormányzati adatok

A gyermekétkeztetésről Marcali Város Önkormányzata a gyermekvédelmi törvényben előírt normatív kedvezmények, illetve a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás útján gondoskodik. Valamennyi oktatási intézmény gyermekei számára megoldott a közétkeztetés szolgáltatása saját konyhán vagy külső cégtől

vásárolt szolgáltatásként. A közétkeztetést biztosító intézményben megoldott a speciális étkezési igényű gyermekek ellátása is.

Az oktatási intézmények adatai alapján megfigyelhető, hogy az ingyenes étkeztetésben részt vevő gyermekek száma emelkedik, ez annak tudható be, hogy egyre több gyermek jogosult a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre. Az ingyenes étkeztetésben részesülő óvodások száma 10%-kal, míg az iskolások száma másfélszeresére emelkedett az elmúlt 5 évben.

A helyi önkormányzat rendeletben előírhatja, hogy az első alkalommal folyósításra kerülő óvodáztatási támogatás pénzbeli támogatása helyett a szülőnek gyermeke részére természetbeni támogatás nyújtható. Ezen felhatalmazás alapján Marcali Város Önkormányzata Képviselő- testületének a gyermekek védelméről szóló 20/2003.(X.17.) önkormányzati rendeletének 19.§ - a tartalmazza, hogy az óvodáztatási támogatás első alkalommal természetben nyújtandó. A támogatás felhasználásában a gyermekjóléti szolgálat működik közre.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy az óvodáztatási támogatás első alkalommal nyújtott természetbeni támogatás elérte célját, mivel a támogatás így valóban a gyermekek szükségleteire fordítódik.

A Kormány az elmúlt három évben pályázati program keretében biztosította a hátrányos helyzetű és rászorult családok – rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult - gyermekeinek „szociális nyári gyermekétkeztetését”. Marcali Város Önkormányzata a sikeres pályázat eredményeként a nyári szünet kezdetétől 45 és 55 munkanapon keresztül biztosította a napi egyszeri meleg étkezést a hátrányos helyzetű gyermek számára. Az ebédet a Gyermekélelmezési Központon keresztül biztosította az önkormányzat. Az igények felmérését, az étkezés zavartalan lebonyolítását a Gyermekjóléti Szolgálat és a Családsegítő Szolgálat munkatársai végezték, segítették, valamint a gyermekek étkezés közbeni felügyeletét biztosították.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

4.1.4. számú táblázat – Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma

év	Magyar állampolgársággal nem rendelkező óvodások száma (fő)	Ebből hátrányos helyzetű (fő)	Magyar állampolgársággal nem rendelkező általános iskolások száma (fő)	Ebből hátrányos helyzetű (fő)	Magyar állampolgársággal nem rendelkező, 18 év alatti középiskolások száma (fő)	Ebből hátrányos helyzetű (fő)
2008	2	0	1	n.a	2	0
2009	2	0	2	0	2	0
2010	0	0	6	2	58	0
2011	0	0	4	0	3	0
2012	0	0	3	0	4	0

Forrás: Önkormányzati adatok, BM-BÁH

Marcaliban a magyar állampolgársággal nem rendelkező óvodások és iskolások száma alacsony, évente mindössze 3-6 főt tett ki. A 2010-es magas szám a következők miatt jelentkezett. A 2010/2011-es tanévtől a MVÖ Széchenyi Zsigmond Szakközépiskola és Szakiskolája meghirdette a sporttagozatos képzését labdarúgás és birkózás sportágak területén. Ezt követően tárgyalások kezdődtek a Sport Szakállamtitkársággal, az Oktatási Minisztériummal, a Nemzeti Utánpótlás Intézettel, és az Országgyűlés Sportbizottsága is tárgyalta ezt az elképzelést. Itt hangzott el az, hogy létre kellene hozni az első magyar

birkózó akadémiát, úgy, hogy a képzés kiterjeszkedik a kárpátaljai magyar fiatalokra is. A cél egy olyan utánpótlás bázis kiépítése, ami hosszú távon a minőségi sportolók érkezését tudná biztosítani.

Az iskola feladatként a kárpátaljai fiatalok nevelését kapta, nagyon sok fiatal jelezte részvételi szándékát, közel 80-90-en, de mivel az iskolában jelenleg nincs olyan helyiség, ami ennyi fiatalt befogadna, hiszen az összes helyiség tanteremmé van alakítva, így maximálisan 70 fő elhelyezését vállalta az intézmény. Ebben a képzési formában az iskola úttörőnek számít, az első, amely határon túli gyermekeket ilyen képzési formába vont be. A tanulók 14 és 18 év közötti fiatalok, akik a 9. évfolyamba léptek be.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Marcaliban a két szegregált lakókörnyezetben roma családok élnek, a Táncsics utcai telepen 35 fő, a Dózsa György utcai szegregátumban 105 fő. A telepen élő gyermekek száma 16, a szegregátumban 37, kivétel nélkül mindannyian halmozottan hátrányos helyzetűek, rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülnek, családjuk anyagi, jövedelmi helyzete kifejezetten rossznak mondható. Társadalmi helyzetük emelésében szerepet kell, hogy kapjon életkörülményeik javítása. Fontos lenne a szülők képzését, munkaerőpiaci elhelyezkedését támogató programok indítása, valamint a gyerekek értelmi, pszichés állapotának és szociális készségeinek fejlesztését célzó akciók kezdeményezése.

A szegregátumban élő gyermekek körében részletes helyzetfeltárás szükséges – egészségügyi helyzetükről, szocializációs hátrányokról. A felmerülő problémák kezelése a terület komplex rehabilitációjával együtt valósulhat meg, azaz a fizikai és a társadalmi környezet helyreállításával, aminek az érintett lakosság bevonása, partnerként kezelése kiemelt része.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

év	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2008	7	49
2009	7	51
2010	7	49
2011	5	70
2012	6	56

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, önkormányzati adatgyűjtés

Marcaliban 2010-es évig 7 védőnő látott el feladatokat a városban, jelenleg 6 fő. Az egy védőnőre jutó 3 év alatti gyermekek száma 2012-ben 56 főt tett ki. Négy védőnői körzetben tevékenykedik 1-1 védőnő, valamint 2 fő iskola- és ifjúsági védőnő. Így valójában a 0-3 év közötti gyermekekkel 4 fő foglalkozik, vagyis az egy védőnőre jutó gyermekszám 84-re tehető. A három évnél fiatalabb népességszám az elmúlt öt évben közel megegyező volt, 340-350 fő átlagosan, ezzel a számmal várhatóan a közeljövőben is számolni kell.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

év	Betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis/ok száma	Házi orvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
2008	0	65557	19424	0
2009	0	75576	23479	0
2010	0	74104	20529	0
2011	0	75848	21053	0
2012	1	70687	18996	0

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, önkormányzati adatgyűjtés

A városban 2 házi gyermekorvos által ellátott szolgálat működik, a 2011-es gyermekorvos által ellátott gyerekek száma több mint 20 ezer volt. A városi kórházában, ami a Kaposi Mór Oktató Kórház tagintézménye, 2013 márciusában megszűnt a gyermekosztály.

A gyermekosztály megszűnése következtében a fekvőbeteg-ellátás nem áll rendelkezésre a kiskorúaknak. Ellátáshoz Kaposvárra kell utazni, ami mind a gyermekeknek, mind szüleiknek anyagi, de elsősorban lelki terhet jelent, hiszen a szülők nem tudhatják közel a gyermekeket magukhoz, a gyermek gyógyulását pedig a szülők jelenléte általi biztonságérzet hiánya nehezítheti.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A városban a *Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Marcali Járási Pedagógiai Szakszolgálat* látja el a gyógypedagógiai tanácsadást, korai fejlesztést, oktatást és gondozást, amely, feladata a komplex koragyermekkorai intervenció és prevenció: az ellátásra való jogosultság megállapításának időpontjától kezdődően a gyermek fejlődésének elősegítése, a család kompetenciáinak erősítése, a gyermek és a család társadalmi inklúziójának támogatása. A korai fejlesztés és gondozás tevékenységei a komplex gyógypedagógiai fejlesztés, tanácsadás, a társas, a kommunikációs, és nyelvi készségek fejlesztése, a mozgásfejlesztés, a pszichológiai segítségnyújtás. Külön kihangsúlyozandó a komplex megsegítés, melyet az intézmény biztosít: gyógypedagógus, logopédus, pszichológus és mozgásfejlesztő szakemberek team munkában segítenek. Minden tanév elején felveszik a kapcsolatot a szüléssel, gyermekorvosokkal, védőnőkkel – szórólapon ismertetik a lehetőségeket. Cél az, hogy minél korábban kerüljenek az intézménybe a rászoruló családok, gyermekek. A szociálisan hátrányos helyzetűek esetében a járás védőnői, a családsegítő szakemberek sokat segítenek. Korai fejlesztésben kiemelten fontos a szülők rátanítása a gyermekük fejlesztésére, a Szakszolgálat szakemberei ezt megteszik. Jelenleg elsősorban a koraisok érdekében 3 fő is továbbtanul, bővül e lehetőségük a beszédfejlesztésben, mozgásfejlesztésben, Dévény módszert tudnak biztosítani. Az ingyenes gyógyújszás lehetőség szülők bevonásával is fontos, ezeket korábban Kaposváron, több pénz ráfordításával kaphatták meg. A hátrányos helyzetű családoknak segítenek az eszközkölcsozéssel is. Szerveznek nyílt napokat, szülősegítő tréninget, szülőtanfolyamot. Vannak koraisok, akik otthoni ellátás keretében kaphatnak gondozást, ezzel a szülőről levéve a nagy terhet. Az elmúlt években az intézmény nagy

hangsúlyt fektetett arra, hogy minden kis faluban, a leghátrányosabb családokban is tudhassanak erről a lehetőségről.

A fejlesztő nevelés a gyermek egyéni nevelési-fejlesztési terve alapján végzett komplex gyógypedagógiai fejlesztés, melynek feladata a gyermek fejlesztő nevelés-oktatásra való felkészítése a szülő bevonásával, a szülő részére tanácsadás nyújtásával. Ebben a státuszban lévő gondozottak létszáma csökkent az utóbbi években (Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza – Fogyatékosok Nappali Intézménye és Támogató Szolgálat vette át ezt a feladatot), de vannak családok, akik továbbra is az ambuláns ellátást tudják és szeretnék választani. Ők már korábban a Szakszolgálatnál kapták a korai ellátást, kapcsolatuk az intézménnyel már kialakult, épp a hátrányos réteg érdekében igazi segítség, hogy egyeztetnek a családok szállításáról a támogató szolgálattal. A szakemberek teamben úgy tömbösítik az órákat, hogy annak időpontja megfelelő legyen a támogató szolgálatnak is. Ellátásukhoz többféle terápiát és szakembert tudnak biztosítani, valamint az egyéb szolgáltatásokat is – ezek a hátrányos családok válláról terhet vesznek le.

A nevelési tanácsadás feladata a következőkből tevődik össze: problémafeltáró beszélgetés, viselkedés, szociális érettség felmérése, tanácsadásban részesítés, szakszolgálati ellátásba vétel, segítség nyújtása családi, óvodai, iskolai neveléshez, oktatáshoz, pszichés állapot feltárását végző vizsgálat, szakértői vélemény készítése, prevenciós tevékenység a korai fejlődés időszakában, óvodában szűrés végzése 4. életévüket betöltöttök körében, pedagógiai, pszichológiai fejlesztés, terápia, konzultációs lehetőség biztosítása szülőknek, szakembereknek. A járás óvodáiban, iskoláiban a szakemberek helyszínen végzik el szükség esetén a szűrést, vizsgálatot valamint a fejlesztést, terápiát is. Amennyiben súlyos beteg gyermekről van szó, otthon is ellátásban részesítik. Együttműködésük a helyi pedagógusokkal (előadások, értekezleteken való részvétel, tréning, képzések, szakkönyvek, eszközök kölcsönzése, tanácsadás, esetmegbeszélés) is nagyon sokszor a hátrányok leküzdését szolgálja.

Tankerületi szakértői bizottsági feladatot is elláttak: a 3. életévüket betöltött gyermek, tanuló teljes körű pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai vizsgálata, a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézség megállapítása vagy kizárása és az ehhez kapcsolódó felülvizsgálatok elvégzése, a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása, amennyiben sajátos nevelési igény valószínűsíthető, megyei szakértői bizottsághoz való továbbküldés. A hátrányos helyzetűek megsegítését szolgálja az előbb már említett helyszíni vizsgálat, szükség esetén a gyermek, tanuló anyanyelvi sajátosságainak figyelembe vétele, amennyiben az intézménybe érkezett beutalóból tudomásunkra jut, hogy a halmozottan hátrányos szülő esélyegyenlőségi szakember bevonását kéri, ezt természetesen biztosítják. Magánkezdemenyvezéssel a Szakszolgálathoz fordulók esetében is figyelembe veszik ezen igényeket. Diagnosztizáló munkájuk fontos része még, hogy a családot informálják arról, milyen eredményre számíthat, milyen lehetőségei vannak, lehetnek gyermekének, kérdéseivel hová fordulhat, további szükséges vizsgálat elindításában segítik, valamint az eredmény elfogadásában, feldolgozásában.

Logopédiai ellátás keretein belül biztosítják beszédindítást, hang-, beszéd-, nyelvfajlódási elmaradás, beszédhibák és a nyelvi kommunikációs zavarok javítását, diszlexia, diszortográfia, diszgráfia, diszkalkulia kialakulásának megelőzését a beszéd technikai és tartalmi fejlesztését szolgáló logopédiai terápiás foglalkozáson. Elvégzik az 5. életévüket betöltött gyermekek szűrését, részletes logopédiai vizsgálatot végeznek, logopédiai vizsgálati véleményt készítenek. Ahogy a többi területen is, itt is, ahol szükséges és lehetséges helyszínen történik a szűrés, vizsgálat, terápia. Ők is biztosítják az eszközöket, szülői tanácsadást, pedagógusok megsegítését.

A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadást már a megye végzi el, de a Szakszolgálat pszichológusai továbbra is segítik a tanulókat, szüleiket, pedagógusaikat a pályorientációban, megfelelő iskolaválasztásban, melyet egy kiadvánnyal is támogatnak (kidomborítva a problémával küzdő tanulókra). Iskola-, óvodapszichológiai ellátást is több járási intézményben biztosítanak, ez a feladat az intézményekre hárul – a Szakszolgálatnak az új jogszabály szerint koordináló szerepe lesz. Tudva, hogy az intézmények ellátottsága nem teszi lehetővé ezt a szolgáltatást, ezután is igyekeznek minden segítséget megadni, a hátrányos helyzetű tanulók számára a szociális problémákból adódóan bizony sokszor szükséges a pszichológiai megsegítés.

A fentebb már említett Dévény módszer biztosítása fontos, ahogy a kapcsolattartás az egészségüggyel, hogy minél hamarabb minden rászoruló gyermek ellátást kaphasson.

Az intézmény tehetségpontként működik: részese a tehetségazonosításnak, megsegítésnek, szülői támogatásnak, pedagógus konzultációnak, mérést végez. A tehetséggondozásba ugyanúgy bevonják a halmozottan hátrányos tanulókat is, helyszíni segítséssel, eszközök biztosításával.

Mindezen alapeladatokon túl kiegészítő tevékenységeket is végeznek, ezek többnyire pályázati forrásból megvalósuló szolgáltatások: az elmúlt években hatékonyan működtek, és sok hátrányos tanulót érintettek a tanulói önismereti tréningek, a tanulás tanítását segítő foglalkozások, a szülősegítő és pedagógus érzékenyítő tréningek.

A megyei fenntartású *Hétszínvirág Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény* szintén működtet utazó gyógypedagógiai szolgálatot, logopédiai és gyógytestnevelési feladatokat is ellát, biztosít. Az utazó tanári hálózat segítségével végzi a tanulásban akadályozott gyermekek ellátását a szolgáltatást igénylő, integráltan nevelő iskolákban. A fejlesztés egyéni és kiscsoportos formában zajlik, melyhez a fejlesztő eszközöket az utazó tanár viszi a helyszínre. Közvetett szolgáltatásként többek között feladatuk diagnosztizáló vizsgálatok elvégzése, kiértékelése, majd a pedagógusok számára a diagnózis értelmezésének segítése. Többek között szaktanácsadói hálózatot működtet; tanulmányi és tehetséggondozó, valamint sport, kulturális versenyek, vetélkedők szervezését, szakmai segítségét, összehangolását végzi.

Somogy Megyei Önkormányzat Gyermekvédelmi Igazgatósága Százszorszép Gyermekotthon intézménye a gyermekotthonban elhelyezettek számára biztosít korai fejlesztést, gondozást valamint fejlesztő felkészítést.

Magyar Máltai Szeretetszolgálat által fenntartott Gondviselés Háza intézménynek 2009 óta nem csak a támogató szolgálat és a fogyatékos személyek nappali ellátása tartozik a feladatkörébe, hanem a nappali intézmény kliensei részére (max. 15 fő) korai gondozást és fejlesztő felkészítést is ellát. Képzési kötelezettként az alábbi fogyatékosági csoportba tartozó gyermekeket látja el:

- értelmileg akadályozottak (középsúlyos és súlyos értelmi fogyatékosok)
- azon súlyos halmozottan fogyatékosok, akiknél az értelmi fogyatékosághoz egyéb (mozgás-, érzékszervi, beszéd-) fogyatékoság társul
- autizmussal élők

A fejlesztő felkészítés a befogadó szociális intézmény jellegéből adódóan szegregált formában történik.

d) gyermekjóléti alapellátás

Bölcsőde, családi napközi

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

év	bölcsődék száma	bölcsődébe beírt gyermekek száma	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2008	1	75	0	40
2009	1	66	0	40
2010	1	63	0	52
2011	1	81	0	52

2012	1	88	7	52
------	---	----	---	----

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, önkormányzati adatok

A bölcsőde a kistérségi társulás 38 településéről fogadja azokat a családban nevelkedő, 3 éven aluli gyermekeket, akiknek szülei a gyermekek napközbeni ellátását nem tudják biztosítani. A bölcsőde napos bölcsődeként működik 4 gyermekcsoporttal. A bölcsőde személyi feltételei megfelelnek a 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 1. számú melléklet 2. pontjában foglalt szakmai létszám irányszámainak és a létszámminimum normáinak.

Szakedolgozói létszám:

- 1 szakmai vezető
- 8 gondozónő
- 1 karbantartó
- 1 takarítónő
- 1 fő szerződéses gyermekorvos heti 1 órában

A gondozás-nevelés korcsoport szerint csecsemő, tipegő és kisóvodás csoportokban, 4 csoportszobában történik. A gondozó-nevelő munka a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja és a Bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai szerint folyik.

A bölcsőde épületének teljes felújítása 2010-ben fejeződött be. Az épület akadálymentesített, személygépkocsik részére parkoló térítésmentesen igénybe vehető. Az épület bútorzata és berendezései, felszerelési tárgyai szintén újak, az ellátottak életkori sajátosságainak megfelelőek. Az épületben 6 csoportszoba van hozzátartozó fürdővel, WC-vel, váró-öltözőtő helyiséggel. A berendezési tárgyak, bútorok, mozgásfejlesztő eszközök a gyermekek biztonságos szabad mozgását szolgálják, és ösztönző voltuknál fogva fejlesztik is azt. A parkosított, zárt udvar közvetlenül a csoportszobákból megközelíthető. Az udvari játékok szintén életkori szükségletekhez igazodnak, EU előírásoknak megfelelőek.

A 2010. évben a bölcsődei férőhelyek száma emelkedett, mivel a jogszabályi változások következtében lehetőség volt a férőhelyszám bővítésre. Ez egyben lehetőséget is biztosított arra, hogy a várlistán szereplő gyermekeket az intézmény fel tudja venni.

A férőhely kihasználtsága 2012- ben 93% (2011-ben 95%) volt. A csökkenés abból adódott, hogy a szeptemberben óvodába menő gyermekek helyének visszapótlása a kötelező két hetes szoktatási idővel nehézkes. A kapacitás kihasználtság aránya a 3 éven aluli kisgyermekek megbetegedési gyakoriságára vezethető vissza. Felvételre várakozó kisgyermek 2012-ben – hasonlóan a 2011. évhez képest - nem volt. A bölcsőde, kötelező feladatán túl térítés ellenében 2 szolgáltatást (játzócsoporthoz, sószoba) működtet.

4.3.4. számú táblázat - Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

év	családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma	családi napköziben a térítésmentes férőhelyek száma
2008	7	7
2009	7	7
2010	7	7

2011	0	0
2012	0	0

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, Intézményi adatok

Családi napközi 2013. nyaráig nem működött a városban. 2013. augusztusától a „Csupa szív” családi napközi nyitja meg kapuit 7 férőhellyel a 2-7 éves korú gyermekek számára. A megnyíló családi napközi szolgáltatások közé tartozik a gyermekfelügyelet (pár órára, fél napra vagy egész napra), továbbá „Helen Doron” gyerekangol foglalkozás biztosított, gyermektáncsal segítik a kisgyermekek mozgásfejlődését. Az ének és a hangszerek szintén alapelemei a foglalkozásoknak. A „szívecske taxi”, amivel segítik a gyermekek óvodába és haza szállítását. Vállalják fotó- és videofelvételek készítését, hogy a szülők ne maradjanak le semmiről gyermekük fejlődése során, továbbá hétvégi szülinapi ünnepeket, névnapok zsürokat is tartanak igény szerint. A különórakra pedig nem csak a családi napközit igénybe vevő gyermekek is járhatnak.

Gyermekjóléti Szolgálat

SZESZK Gyermekjóléti Szolgálat Marcaliban és még további 14 településen tevékenykedik.

A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermek érdekeit védő olyan szolgáltatás, amely szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, a családban történő nevelésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A szolgálat munkatársai azoknak a családoknak segítenek, ahol veszélyeztetett gyermekek élnek. Veszélyeztetett lehet a gyermek anyagi-, illetve nem megfelelő lakáskörülményei, szülői elhanyagolás, családon belüli bántalmazás, gyermeknevelési problémák, gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézségek, magatartászavar, teljesítményzavar, saját, vagy szülői fogyatékossága, saját vagy szülők szenvedélybetegsége miatt. A gyermekkel/családdal rendszeres kapcsolatban állnak, eseti jelleggel, illetve családgondozás keretein belül segítik őket problémáik rendezésében információnyújtással, segítő beszélgetéssel, tanácsadással, hivatalos ügyekben való közreműködéssel, családlátogatással, más szolgáltatásban való közvetítéssel, adományozással, konfliktuskezeléssel, pszichológiai tanácsadással. A gyermekjóléti szolgálat havi 8 órában szervez pszichológiai tanácsadást.

Helyettes szülői ellátás

A helyettes szülő az átmeneti gondozásban részesülő gyermek teljes körű ellátását, gondozását, nevelését a saját háztartásában biztosítja a 15/1998. / IV.30. / NM. rendelet előírásai, valamint a működtető és általa közösen készített egyéni gondozási- nevelési tervnek megfelelően.

A gyermekek átmeneti gondozását – a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére vagy beleegyezésével – ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátással biztosítja, ha a szülő egészségügyi körülményei, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy más akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban nem tudja megoldani.

A helyettes szülői ellátás Marcali város közigazgatási területén jelenleg nem biztosított.

e) gyermekvédelem

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve

gyermekvédelmi szakellátások, valamint e törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látják el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptervekenység keretében a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ, a köznevelési intézmények, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogó felügyelői szolgálat, az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek, a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok, a munkaügyi hatóság. Az előzőekben felsorolt intézmények és személyek kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén. Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet. Ezek a személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

A Szolgálat az észlelő-és jelzőrendszerrel jól működik a városban, együttműködésük megfelelő. A Gyermekjóléti Szolgálat rendszeresen esetkonferenciákat tart az esetben érintett szakemberek és családok bevonásával, továbbá szakmaközi megbeszéléseket is tartanak a szakemberek számára. A jelzések a gyermekjóléti szolgálathoz elsősorban közoktatási intézményekből érkeztek, valamint jelzett, illetve értesített a rendőrség, fiatalok pártfogó felügyelője, védőnői szolgálat is.

Közoktatási intézménytől leginkább a tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos problémák, és a passzív tanórai részvétel miatt érkeznek jelzések, illetve jeleztek súlyos szülői elhanyagolás miatt is. Továbbra is emelkedő tendenciát mutatnak a gyermekek magatartási problémái miatti esetek, mely egymáshoz és a felnőttekhez való problémás viszonyukban nyilvánul meg.

Összességében elmondható, hogy az észlelő- és jelzőrendszer több tagjával napi kapcsolatban áll a Gyermekjóléti Szolgálat, mind a szakmai, mind pedig a személyes kapcsolat elősegíti a rugalmas, a gyermekek érdekeit szem előtt tartó közös munkát.

2012. évi jelzőrendszeri munka negatívumai:

- a szakmaközi megbeszéléseken a részvételi hajlandóság rendkívül alacsony
- a veszélyeztetettség felismerése esetén az írásban történő jelzés a jelzőrendszeri tagoktól sok esetben a kérés ellenére is elmarad
- az esetmegbeszélések megszervezése akadályokba ütközik, ha a szülő lakóhelye és az iskola más-más településen található, vagy a szakemberek időbeosztása nem összeegyeztethető

2012. évi jelzőrendszeri munka pozitívumai:

- fejtetvesség egyre ritkábban való megjelenése
- igazolatlan mulasztások csökkenése (általános iskolás korosztályban)
- kiemelkedően negatív esemény 2012 évben nem fordult elő
- szakmailag megalapozott, rendszeres kapcsolat a szolgálat munkatársaival
- önkéntesek bevonása a szolgálat munkájába

Leggyakrabban előforduló, gyermekeket érintő veszélyeztető tényezők a jelzőrendszeri tagok szerint:

- gondozatlanság, hiányos, vagy ápolatlan öltözet
- szülői kötelezettségek, kapcsolattartás elmulasztása
- 10 órát meghaladó tankötelezettség mulasztás (középiszolákban)
- iskolai magatartásproblémák, iskolai agresszió
- több személyes kapcsolat igénye a szolgálat munkatársaival.

A Gyermekjóléti Szolgálat mindent megtesz a felmerült negatívumok kiküszöbölésért, a veszélyeztető tényezők mérsékléséért, illetve megszüntetéséért. Ennek érdekében folyamatosan keresik a megoldási lehetőségeket.

A Somogy Megyei Kormányhivatal Marcali Járási Hivatal Járási Gyámhivatala által a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések alapján átmeneti nevelésbe jelenleg 26 gyermek, családba fogadással 5 fő és nevelőszülőnél 10 gyermek van elhelyezve.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A Szociális és Egészségügyi Központ Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgáltatása segít a krízishelyzetbe került egyéneknek és családoknak. Családsegítés keretén belül krízissegélyezést is végeznek, aminek segítségével, a bármely okból átmenetileg nehéz anyagi helyzetbe jutott családok vagy személyek gyors-, esetenként azonnali támogatása válik biztosítottá. A Szolgáltató Központ segít a krízishelyzetbe jutottakon, megteszi meg a szükséges intézkedéseket, mind személyes megkeresés, mind a lakosság részéről nyújtott jelzések alapján. 2010-ben 55, 2011. évben 63 és 2012-ben 96 esetben nyújtott anyagi segítséget a Szolgálat, melyet elsősorban gyógyszerek kiváltásához és élelmiszer vásárláshoz adtak. Ebből is jól látható, hogy a segítséget kérők száma szinte a duplájára emelkedett és egyre nagyobb arányban fordulnak segítségért a rászorultak.

A Somogy Megyei Önkormányzat Gyermekvédelmi Igazgatósága Százszorszép Gyermekotthona Marcaliban 2011-től 5 anya 5 gyermek elhelyezését tudja megoldani. Az intézmény otthont nyújt újszülött kortól kezdődően az ideiglenes hatállyal elhelyezett, átmeneti és tartós nevelésbe vett gyermekek és szükség esetén azok gyermekeinek, valamint az utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőtt és gyermeke számára. Speciális csoportot működtet az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és tartós nevelésbe vett tartósan beteg, fogyatékos gyermekek számára. 0-6 éves korú fogyatékos gyermekek korai fejlesztését és képzési kötelezett fogyatékos gyermekek fejlesztő felkészítését is végzi.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

Marcaliban intézményi keretek között végzett sporttevékenységek mellett számos egyesület és szakosztályaik biztosítanak a gyermekeknek sportolási lehetőségeket valamint szabadidős programokat. A városban egyre több sportág jelenik meg, a gyermekeknek lehetőségük van több közül is választani, például labdarúgást, kosárlabdát, kézilabdát, birkózást, sakkot, vagy akár karatét, íjászatot. A város oktatási-nevelési intézményei, egyesületei gyakran szerveznek túrákat a környékben, amelyekre minden korcsoportból várják az érdeklődőket. A városi fürdő egész évben tanuszodát működtet, ahol az egyesületi keretek között úszó, triatlonozó és aquatlonozó diákok mellett a kistérség oktatási intézményeinek tanulói részére folyamatos foglalkozást, úszásoktatást biztosít. A szabadtéri létesítmények lehetőséget adnak strandkézilabda, strandfoci és strandröplabda versenyek rendezésére.

A Marcali és Vidéke Horgászegyesület ifjúsági illetve gyermek tagjai gyakori látogatói a környékbeli vizeknek. Az iskolák a nyári szünidőben táborokat szerveznek.

A valamilyen okból hátrányos helyzetben lévő gyermekek egészségfejlesztési, szabadidős programokhoz való hozzáférését segítik olyan civil szervezetek is, amelynek tagjai nem kifejezetten sporttevékenységet üznek. Ilyen az Együtt a holnapért Közalapítvány. Célja az önhibájukon kívül hátrányos helyzetbe került, a Somogy Megyei Gyermekotthonban, Marcaliban elhelyezett gyermekek életkörülményeinek javítása, segítése, így az életminőségük fejlesztése, egészségmegőrzése. Lehetőségek, esélyek biztosítása a gyermekeknek, a gyermekotthon érdekében szervezett rendezvények támogatása. Az Őszinte Mosoly Közhasznú Alapítvány pedig egyszeri vagy rendszeres pénzbeli és természetbeni adományokkal segíti a beteg és tehetséges gyermekeket, illetve a csonka családban élő gyermekeket. Céljait

az alapítvány kulturális, oktatási, társadalmi, szabadidős, közösségi és kulturális tevékenységek szervezésének az elősegítésével, tehetséges gyerekek és fiatalok támogatásával próbálja megvalósítani.

A hátrányos helyzetű gyermekek kulturális szolgáltatásokhoz való hozzáférése biztosított a városban egyes önkormányzati, oktatási intézményi vagy civil szervezeti rendezvényeken, amelyek látogatása ingyenes. Többek között a Művelődési Központ, a Városi Könyvtár is számos térítésmentes kulturális programot indít, amennyiben forrásaik lehetővé teszik.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) ingyenes tankönyv

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő óvodás és általános iskolás gyermekek térítésmentesen, a rászoruló középiskolások 50%-os támogatást kapnak. Étkezési kedvezményben (normatív) a marcali és bejárós gyermekek 80 %-a részesül. Valamennyi szociálisan rászoruló és normatív támogatásra jogosult gyermek étkezési lehetősége biztosított volt. A törvény által meghatározott ingyenes tankönyvtámogatásban az oktatási intézmények összlétszámának 80 %-a részesült 2012. évben.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Nem volt ilyen eset.

j) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

A program készítése során adatok nem álltak rendelkezésre.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló

(Nkntv. 4. §-ának 13. pontja)

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a köznevelésben: ld. a 4.1. pontban foglalt definíciót.

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló a mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, több fogyatékossgal együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, az autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdők csoportja (Nkntv. 4. § 25. pont)

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek (Nkntv. 4. § 3. pont).

Az önkormányzat célja, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, családjaik, és az őket nevelő és oktató pedagógusok minden segítséget megkapjanak annak érdekében, hogy a gyermekek oktatása-nevelése során érvényesüljön az esélyegyenlőség megtartása, és az esélyek maradéktalan biztosításának elve.

Nehézséget jelenthet a rendelkezésre álló anyagi források szűkülése, amelyre megoldást nyújthat az egyéb külső források bevonása a közoktatás fejlesztésébe.

Ilyen külső forrás lehet a hazai és európai uniós pályázatokból befolyt összeg közoktatási célra történő felhasználása.

A város nagysága, földrajzi, társadalmi és szociális sokszínűsége következtében folyamatosan nagy kihívást jelent az Önkormányzat számára a fent említett feladatok és célok teljes körű megvalósítása. Ebben nyújt segítséget az Önkormányzat Települési Esélyegyenlőségi Programja.

Az Önkormányzat a következő időszakban kiemelt figyelmet kíván fordítani:

- a közoktatási intézmények rendszeres és korszerű ellenőrzésére;
- az intézményhálózat racionális működésére, a működés hatékonyságára, az intézmények kihasználtságára;
- a felújítási és az eszközfejlesztési ütemterv megvalósítására;
- az esélyegyenlőség és a gyermekérdek mindenek felett való biztosítására, a veszélyeztetettség kialakulását megakadályozó prevenciók tevékenységére;

Marcali város Önkormányzata által ellátott kötelező közoktatási feladat az óvodai nevelés.

Az alapfokú és középfokú oktatás szakmai feladatait pedig 2013. január 1-től a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (továbbiakban: Járási Tankerület) látja el.

Marcal város önkormányzata köznevelési feladat-ellátási kötelezettségét egy központi óvoda működtetésével biztosítja. A Járási Tankerület gondoskodik a következő intézmények szakmai feladatellátásáról:

- Alapfokú nevelés-oktatás: 2 nyolcosztályos általános iskola Marcaliban, Nemesviden alsó tagozatos tagintézmény
- Középfokú oktatás: 1 gimnázium és szakközépiskola, kollégiummal, 1 szakközépiskola és szakiskola, kollégiummal, 1 szakképző intézet
- Alapfokú művészetoktatás: az egyik általános iskola részeként és a városi zeneiskolában
- Pedagógiai szakszolgálat: Egységes Pedagógiai Szakszolgálat

Az integráltan nem nevelhető gyermekek oktatását és nevelését a megyei fenntartású Durácky József Óvoda, Általános Iskola Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Hétszínvirág Intézménye (továbbiakban Hétszínvirág Intézmény) látta el 2013. március 31-ig. Ezt követően a kaposvári székhelyű tankerülethez tartozik ezen intézményben az oktatási feladatok ellátása.

Óvodai Központ

Az óvodai nevelést Marcali városa a Marcali Óvodai Központ keretein belül biztosítja. A marcali Óvodai Központ a város közigazgatási területén jelenleg egy székhellyel, három telephellyel működik, valamint 2005. szeptember 1-től Nemesviden, 2012. szeptember 1-től Balatonmáriaifürdőn, 2013. július 1-től Sávolyon tagóvodával rendelkezik. Az óvoda fenntartója a Marcali, Kelevíz, Nemesvid, Somogyssimonyi, Somogyzsitfa,

Balatonkeresztúr, Balatonmárfürdő Közoktatási Intézményi Társulás volt 2013. június 30. napjáig. Majd ezt követően a feladatellátás a Marcali Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül valósul meg immár kibővülve a Sávoly Község területén működő óvodai telephellyel.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	1 székhely, 3 telephely, 3 tagóvoda	
Hány településről járnak be a gyermekek	22	
Óvodai férőhelyek száma	498	
Óvodai csoportok száma	19	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6.30 - 17.30	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	Biztosított a folyamatos nyitva tartás	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	39	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	39	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gonozónő	19	0
Kisegítő személyzet	10	0

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, önkormányzati adatgyűjtés

4.4.3. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 3.

év	3-6 éves korú gyermekek száma	óvodai gyermekcsoportok száma	óvodai férőhelyek száma	óvodai feladatellátási helyek száma	óvodába beírt gyermekek száma	óvodai gyógypedagógiai csoportok száma
2008	359	17	460	7	359	0
2009	368	15	388	5	368	0
2010	363	15	388	5	363	0
2011	377	15	388	5	377	0

2012	424	17	448	6	424	0
------	-----	----	-----	---	-----	---

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, Önkormányzati adatgyűjtés

Az 2009-ben kettő óvodai feladat-ellátási hely szűnt meg, Horvátkúton és Boronkán. A megszűnés oka mindkét esetben a kihasználatlanság volt, az óvodákba beíratott gyermekek száma jóval alatta maradt a férőhelyek számának. A Marcali, Kelevíz, Nemesvid, Somogysimonyi, Somogyzsitfa Közoktatási Intézményi Társulás az intézmény komplex átfogó vizsgálata után arra a következtetésre jutott, hogy a horvátkúti telephelyen a hátrányos helyzetű gyermekek aránya magas lett, így fennállt a szegregálódás veszélye, a telephely megszűnése mögött e tényező is szerepet játszott. 2012-től a balatonmáriafürdői tagóvodával bővülve 448-ra emelkedett a férőhelyek, és 424 főre a beíratott gyermekek száma. 2013 júliusától pedig a sávolyi tagóvodával 2 óvodai gyermekcsoporttal, 50 férőhellyel bővült az intézmény.

Mindegyik intézmény saját arculattal rendelkezik, melyek az alábbi kiemelt nevelési feladatokat látják el: anyanyelvi-, környezeti-, művészeti- epochális- nevelés, néphagyomány ápolás. Az intézmények rendszeres kapcsolatot ápolnak a Marcali Többcélú Kistérségi Társulás területén levő óvodákkal, gyakran látják egymást vendégül egy-egy sport- vagy kulturális rendezvényen. Az itt dolgozó pedagógusok rendszeresen sikeresen pályáznak nem csak a városi Közoktatási Céltámogatási, hanem országos pályázatokon is.

Az óvodapedagógusok száma 39 fő, közülük mindenki diplomás. A gyógypedagógusi feladatokat az utazó gyógypedagógusok látják el. Csoportonként egy dajka foglalkozik a gyermekekkel. A kisegítő személyzet jelenleg 10 fő – 5 pedagógiai asszisztens, 4 takarító és egy óvodai titkár.

A városban az összes 3. életévét betöltött gyermeket beírják az óvodába. Az óvodában az átlagos csoportlétszám jelenleg 24,3 fő. A Marcali közigazgatási határán belül található óvodákban összesen 90 HH-s gyermek van, ez a beíratott gyermekek 26,1%-át jelenti, 6,93%-uk pedig halmozottan hátrányos helyzetű. A Marcaliban működő óvodák közül kettőben 30% feletti a hátrányos helyzetűek aránya (Tündérliget és Gombácska óvoda). A nemesvidi és balatonmáriafürdői tagóvodákban együttesen 42,3% a HH-s, 17,9%-os a HHH-s gyerekek aránya.

4.4.4. számú táblázat - Az óvodai ellátás igénybevétele

2012-2013. év	3 éves	4 éves	5 éves	6 éves	7 éves	Összesen
székhely, telephelyek						
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma	59	103	88	89	7	346
Más településről bejáró gyermekek létszáma	1	9	13	4	0	27
az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	41	52	36	33	2	164
a beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma	12	24	29	23	2	90
a beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	2	7	5	9	1	24

tagóvoda						
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma	19	24	23	12	0	78
Más településről bejáró gyermekek létszáma	8	14	17	7	0	46
az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	9	7	8	4	1	29
a beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma	6	10	10	7	0	33
a beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	3	3	5	3	0	14

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, Önkormányzati adatgyűjtés

Az óvodákban megfigyelhető a HH/HHH gyermekek arányának növekedése 2009-ig, majd 2013-ig csekély csökkenés tapasztalható. A gyermekek különleges gondozást igénylő ellátását az intézményben foglalkoztatott pedagógusok, valamint az utazó gyógypedagógusok, fejlesztő pedagógusok, egyéni fejlesztési terv alapján végzik, de végeznek fejlesztést az Egységes Pedagógiai Szakszolgálatnál is. A HH/HHH-s és a sajátos nevelési igényű gyermekeket a gyermekvédelmi felelős, a különböző szakmai szolgáltatók szakembereivel együtt folyamatosan figyelemmel kísérik.

Az SNI arány magasan az országos átlag feletti: 16% települési szinten. A sajátos nevelési igényű gyermekeket integráltan nevelik.

A korcsoport szerinti megoszlásban feltűnő a nagycsoportosok közötti magas SNI arány. Vizsgálandó a kialakulás oka.

4.4.5. számú táblázat - A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ellátása

	beíratott hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott hátrányos helyzetű gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	fejlesztő foglalkozásban részesülő hátrányos helyzetű gyermekek száma	beíratott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	fejlesztő foglalkozásban részesülő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma
Székhely, telephelyek						
Székhely	32	13	1	5	0	0
Telephely 1	17	6	4	4	1	1
Telephely 2	29	13	7	12	3	5
Telephely 3	12	3	1	3	2	1

Összesen	90	35	13	24	6	7
A csoportok összlétszámából a 6 évesnél idősebb gyermek	2	1	2	0	0	2
A csoportok összlétszámából a 7 évesnél idősebb gyermek (ped. szakszolgálat véleménnyel)	3	n.a	3	1	n.a	1
Tagóvoda						
Csoport 1	13	0	0	0	0	0
Csoport 2	20	3	2	14	3	2
Összesen	33	3	2	14	3	2
A csoportok összlétszámából a 6 évesnél idősebb gyermek	2	n.a	0	2	n.a	1
A csoportok összlétszámából a 7 évesnél idősebb gyermek (ped. szakszolgálat véleménnyel)	1	n.a	0	1	n.a	0

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, Önkormányzati adatgyűjtés

Fejlesztő foglalkozásban részesülő hátrányos helyzetű gyermekek száma a 2012-2013-as évben a székhelyen és telephelyeken 13 főt tett ki, vagyis a hátrányos helyzetű gyermekek 14,4%-a. A halmozottan hátrányos gyermeknek pedig 29,2%-a vett részt. A tagóvodákban ez az arány a HH-s gyermekek esetén 6, a HHH-s gyermek esetén pedig 14,3%-ra tehető.

Általános Iskolák

Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészetoktatási Iskola

Az általános iskolának jelenleg 28 osztálya van, melyekben a szakos ellátottság 100%-os, a tantestület 20%-a pedig több diplomával is rendelkezik.

Az iskola épülete két összefüggő épülettömbből áll. A főépület szaktantermeiben tanulnak a felső tagozatosok, a hozzá kapcsolódó újabb épületszárnyban pedig az alsós osztályok. Mindkét épülethez külön udvarrész tartozik.

20 000 kötetes könyvtár, folyóirat-, audio- és videokazettatár, 2 számítástechnika szaktanterem, egy 200 m²-es teljesen felújított tornaterem, egy tornaszoba és 2 táncterem segíti a korszerű oktatómunkát. 2004.

szeptemberétől teljesen új, korszerű világítású pályákon sportolhatnak a tanulók. 2005. szeptember 1-jétől a nemesvidi Hóy Tibor tagiskolával bővült az intézmény.

Az 1-4 évfolyamon iskolaotthonos oktatási formában tanulnak a diákok. Az osztályt két tanító tanítja. Délelőtt a tanórákat szabadidős foglalkozás követi, délután egy készségtantárgy órát tartanak a szabadfoglalkozás és felkészülés mellett. A testnevelési órákon túl a táncórák, a gyógytestnevelés, játékos ügyességi programok, atlétika, sakk, kosárlabda, kézilabda, foci edzések kínálnak lehetőséget.

Az iskola életét szakkörök, diákkörök, sportkörök, diákönkormányzati rendezvények, diákújság és diákrádió színesítik. Si táborot és nyári táborokat szerveznek, színházlátogatáson vesznek részt. Választott Diákpolgármester képviseli a tanulók érdekeit.

A Művészeti iskola 3 művészeti ágban 3 tanszakkal működik.

Táncművészeti ág néptánc tanszakkal

A tanulók mozgáskultúráját, műveltségét, személyiségét fejlesztik. Eredményességét megtapasztalhatta, élvezhette a város lakossága is.

Képzőművészeti ág festészet tanszakkal

Az alkotásra való nevelés megalapozásával foglalkoznak. Olyan anyagokkal, eszközökkel, technikákkal ismerkednek meg a diákok, melyekre a tanórákon nincs lehetőség.

Színművészet, bábművészeti ág színjáték tanszakkal

Drámajátékok, mesék dramatizálásával, népi- és gyermekjátékokkal fejlesztik a tanulók szóbeli és helyzetfelismerő képességeit.

Mikszáth Kálmán Utcai Általános Iskola

Az intézményt 1979-ben a Nemzetközi gyermekév alkalmából adták át, azóta is kiemelkedően jó tanulmányi és sporteredményekkel büszkélkedhető tanulók kerülnek ki a falai közül.

Az tanulók számára már első osztálytól választható a sporttagozatos képzés – a jelentkezést előzetes felmérés előzi meg -, mely emelt óraszámú és kiváló szakemberekkel biztosítja a város utánpótlás csapatait. Az alsó tagozatos diákok oktatása iskolaotthonos formában zajlik, egy- egy osztályban két tanító segíti a gyermekek alapos felkészülését.

Az itt működő szakmai munkaközösségek aktív munkájának eredményeképpen szinte minden területen kiemelkedően szerepelnek az iskola diákjai a különböző megyei, ill. országos tanulmányi versenyeken. Az iskola saját versenyeket is szervez, melyek közül az Alapművelési Matematikaversenyt országos ismertségre tett szert.

A német nyelvet igény szerint 6. osztálytól plusz óraszámúban is, az angolt 5. osztálytól szakkör formájában tanulhatják a diákok. A klubnapközi pedig lehetőséget biztosít, hogy a gyermekek 24 tevékenységi forma közül ki tudják választani azt a kettőt, amelyben a legtehetségesebbek.

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanuló száma

tanév	Általános iskola 1-4 évfolyamon tanulók száma	Általános iskola 5-8 évfolyamon tanulók száma	általános iskolások száma	napközis tanulók száma (iskolaotthonos tanulók nélkül)	
	fő	fő	fő	fő	%
2010/2011	511	545	1056	13	1,2%
2011/2012	469	549	1018	24	2,4%
2012/2013	459	553	1012	30	3,0%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásában kiemelt szerepet kell, hogy kapjon a tanulók délutáni foglalkoztatása. A nemesvidi tagintézményben működik kizárólag napközi, a napközi gyermeke száma 2012/13-as tanévben 30 fő volt. Az általános iskolák alsó tagozatán iskolaotthonos oktatás folyik, felső tagozaton pedig tanulószoba működik, így a gyermekek délutáni foglalkoztatása biztosított.

A TEIR adatai alapján a napközi tanulók száma a nappali oktatásban az iskolaotthonos tanulókkal együtt az alábbiak szerint alakult.

2008	587
2009	558
2010	557
2011	504

Megfigyelhető az általános iskolások számának csökkenése, ami a demográfiai torzulás egyik jele. A 2012-13-as tanévben 44 fővel kevesebb a gyerekek száma, mint 2 évvel korábban.

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai

tanév	általános iskolai osztályok száma			általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban			általános iskolai feladat-ellátási helyek száma
	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	db
2010/2011	24	22	47	2	4	6	3
2011/2012	24	23	47	3	4	7	3
2012/2013	24	22	46	3	4	7	3

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A fent említett táblázatok a korábban a város fenntartásába tartozó két általános iskola adatait tartalmazzák. A táblázatok nem tartalmazzák a Somogy Megye Önkormányzat fenntartása alá tartozó Hétszínvirág Intézmény Általános Iskolájának marcali diákjaira vonatkozó adatait. Az alábbi táblázat a viszont igen, mivel a marcali lakosú, illetve a bejáró általános iskolás korú gyermekek nevelését, oktatását ezen Intézmény is biztosítja. Az érintett gyerekszámot a táblázatban bontva jelenítjük meg.

4.4.9. számú táblázat - Általános iskolások adatai – el- és bejárás

A településen élő általános iskolás korú gyermekek összlétszáma	1084
Más településről bejáró általános iskolások létszáma	110+49
Más településre eljáró általános iskolások létszáma	8

Általános iskolás korúak közül a hh gyerekek létszáma	145+9
Általános iskolás korúak közül a hhh gyerekek létszáma	105+3

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok – 2012/13-as tanév

Az 1084 általános iskolás korú (6-14 éves) gyermekből 821 marcali gyermek jár a két általános iskolába, és 16 fő a Hétszínvirág Intézménybe. Eszerint az intézmények gyermekmegtartó képessége jó, ehhez nyilván hozzájárul a város központi helyzete. Alternatívát jelentő alapítványi vagy egyházi iskola nem működik Marcaliban.

A más településről bejáró tanulók száma 110 fő volt az utolsó tanítási évben, vagyis a diákok 11%-a. A bejárás okai között említhető a szülők Marcaliban történő munkavállalása, a környező kistételepüléseken az általános iskolák hiánya, illetve a szülők részéről gyakorta jelentkező, alá nem támasztott nézet, miszerint a városi iskolákban az oktatási színvonal magasabb.

A két általános iskolában hátrányos helyzetű tanulók aránya 26%, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya 16%. Sajátos nevelésű igényű a tanulók 9%-a.

Az első évfolyamos tanulók száma alacsonyabb a nyolcadik évfolyamos tanulók számánál, melynek fő oka, hogy a nemesvidi Hóy Tibor Általános Iskola 2008. szeptember 1-től már csak 1-4. osztállyal működik, így a nemesvidi 5-8. évfolyamos tanulók a Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészetoktatási intézményben tanulnak.

Problémát jelent, hogy a HHH-sok egy része vélhetően nem nyilatkozott. Feladatként jelentkezik az intézmények számára a HHH-sok felderítése, a szülők nyilatkozatra való motiválása.

A Noszlopy iskolába nagyobb arányban járnak hátrányos helyzetű illetve halmozottan hátrányos helyzetű tanulók -29%- mint a Mikszáth iskolába – 9%. Beavatkozás szükséges a HH/HHH arány kiegyenlítése érdekében.

A sajátos nevelési igényű gyerekek oktatása ezen intézményekben integráltan történik. A Hétszínvirág Intézményben a tanuló 16 marcali gyermek közül 12 fő HH-s vagy HHH-s.

4.4.11. számú táblázat - Iskola személyi feltételek

	Fő	Hiányzó létszám
Nem szaktanítást végző tanító	0	0
Szaktanítást végző tanítók száma	27	0
Szaktanítást végző tanárok száma	75	0
Gyógypedagógusok létszáma	20	0
Gyermekvédelmi felelős	4	0
Iskolaorvos	0	0
Iskolapszichológus	0	0

Kisegítő személyzet	49	0
---------------------	----	---

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

A Noszlopy és a Mikszáth iskolák személyi feltételei kedvezőek. Összesen 102 szaktanítást végző tanító és tanár dolgozik az intézményekben. A gyógypedagógusok száma jelenleg 20 fő (Egységes Pedagógia Szakszolgálat dolgozói), négy gyermekvédelmi felelős és 49 fős kisegítő személyzet dolgozik továbbá az általános iskolákban. Az iskolaorvosi teendőket a gyerekorvosok látják el a településen, iskolapszichológust az Egységes Pedagógiai Szakszolgálat biztosít. A SZESZK védőnői közül 2 fő iskola- és ifjúsági védőnő, akik rendszeresen látogatnak el az intézményekbe általános egészségügyi vizsgálatok elvégzése és preventív, tájékoztató előadások tartása céljából.

Középiskolák

Marcali Szakképző Iskola

Az intézmény 2007. szeptember 1-től került ismét vissza a Somogy Megyei Önkormányzattól a város fenntartásába, majd beolvadt a Széchenyi Zsigmond Szakközép- és Szakiskola Intézménybe. 2013-tól újra állami irányítás alá került. 2013. augusztus 1-től megszűnt a Széchenyi Zsigmond Szakközép és Szakiskolával történő együttes működtetése. A szakképzésen kívül az intézmény szakközépiskolai képzést is folytat. A szakképzésre jelentkező diákok könnyűipari, agráripari, élelmiszeripari képzés és gépészet közül választhatnak, melynek koordinálását, hatékonyságát a hamarosan megalakuló Térségi Integrált Szakképző Központ is pozitívan fogja befolyásolni. A diákok kollégiumi elszállásolása a Berzsényi Dániel Gimnázium, Közgazdasági Szakközépiskola és Kollégium épületében történik, mely az iskolától mindössze néhány száz méterre található. Szöcsény 2

A szakközépiskolai képzést választók az érettségi után gazdasági informatikai szakképesítést is szerezhetnek.

Széchenyi Zsigmond Szakközépiskola és Szakiskolája

A Marcali Városi Önkormányzat Széchenyi Zsigmond Szakközépiskola és Szakiskolája Somogyzsitfa - Szöcsénypusztán, Marcalitól nyugatra 12 km- re, a Balatontól délre 18 km - re található, tanulólétszáma 815 fő. Az intézmény dunántúli beiskolázású, fenntartója a Marcali Városi Önkormányzat. Az intézmény a gyakorlati oktatáshoz 1786 ha tanerdővel, 4500 ha oktatási - kutatási célú, különleges rendeltetésű vadászterülettel, 1000 m fűthető fóliaházzal, üvegházzal, 2.8 hektáros vadsparkkal, dísznövény gyakorlókerttel, erdészeti csemetekerttel rendelkezik.

Az intézmény 2003. és 2006. között részt vett a XXI. század szakiskolája szakiskolai fejlesztési programban. Az iskolához tartozó új kollégiumi épület 2007. október elején került átadásra.

Berzsényi Dániel Gimnázium, Közgazdasági Szakközépiskola és Kollégium

A Berzsényi Dániel Gimnázium, Közgazdasági Szakközépiskola és Kollégiumban általános műveltséget megalapozó, érettségi vizsgára és felsőfokú iskolai tanulmányok megkezdésére felkészítő nevelés-oktatás folyik. A gimnázium erőssége a nyelvi képzés, melyet a testvérvárosi kapcsolat csereprogramjaival tesznek még hatékonyabbá.

Az iskola kompetencia-mérés eredményei is azt bizonyítják, hogy az intézményben magas fokú pedagógiai munka folyik. Az iskola szakmai tanfolyamokat, továbbképzéseket is szervez, és a közgazdasági szakképzésre, valamint az idegenforgalmi ügyintéző középszintű és az utazásszervező- és közvetítő emelt szintű szakképzésre épülő felsőfokú szakképzést is folytat.

A gimnáziumi osztályokban a tizenegyedik évfolyamtól kezdődően munkát, állást előkészítő, illetve segítő elméleti és gyakorlati képzés folyik.

A középiskolák között jelentős különbség van a Berzsényi Gimnázium, ill. a Széchenyi Szakközépiskola és a Szakképző intézet adatai között. A Berzsényi Gimnáziumban a hátrányos helyzetűek aránya 4,3 %, az SNI-sek aránya 1,6 %. Ugyanezek az arányok a másik két intézményben: 31,3 % és 7.8 % Széchenyi, 17 % és 10,5% Szakképző.

A sajátos nevelésű igényű gyermekek oktatása mindegyik intézményben integráltan történik.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások(pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Marcali óvodáiban gyógypedagógus nem dolgozik, az Egységes Pedagógia Szakszolgálat biztosít utazó gyógypedagógiai ellátást, segíti Marcali Kistérség óvodáiban, iskolákban integráltan nevelkedő sajátos nevelési igényű gyermekek oktatását, nevelését. Az iskolákban pedig 20 gyógypedagógus foglalkoztatott, ezzel az egy gyógypedagógusra jutó gyerekszám 54 fő.

A Szakszolgálat Marcaliban ellátja az iskolapszichológiai feladatokat is, továbbá feladatkörükbe tartozik a fejlesztő felkészítés, a nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció

Hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás területén nem történt.

Az oktatási-nevelési intézmények kiemelt figyelmet fordítanak az esélyegyenlőség megteremtésére, a hátrányos helyzetű tanulók támogatására, tanulmányaikban való segítésére és továbbtanulásban való motiválásra. Szegregáció az intézmények között nem mutatható ki. Mint az korábban említettük, a szegregáció jeleit mutató horvátközi óvoda bezárásra került (ehhez hozzájárult a kihasználatlanság is). Helyhiány miatt elutasított gyermek nem volt a településen.

Általános iskolák közül a Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészetoktatási Iskola magasabb HH-s, illetve HHH-s gyerekszámmal és aránnyal rendelkezik, ez a továbbiakban fokozott figyelmet érdemel, a kiegyenlítés mindenképpen indokolt.

A középiskolák esetén szintén jelentős az eltérés, azonban nem szabad elfelejteni, hogy a szakmát adó oktatási intézményekbe sokszor az alacsonyabb státuszú családok gyermekei mennek, közöttük viszont magasabb a hátrányos helyzetben élők aránya.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

Az általános iskolákban a 8. osztályosok mindegyike sikeresen elvégezte tanulmányait. Ez az elmúlt évekre is igaz.

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezték a nappali oktatásban

tanév	8. évfolyamot eredményesen befejezték száma / aránya a nappali rendszerű oktatásban	
	fő	%
2010/2011	145	100

2011/2012	157	100
2012/2013	138	100

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

Az iskolai végzettség hatása a későbbi foglalkozási életpályára, társadalmi helyzetre egyértelmű. Az elért iskolai végzettség alapvetően erősen függ a szülők társadalmi helyzetétől. A továbbtanulásban meghozott döntésekben közvetlenül és közvetve – a gyermek szocializációja folytán – tükröződnek a szülők aspirációi is. Azonban a döntési helyzetbe kerülők nem egyenlő mértékben rendelkeznek információval a szóba jöhető iskolák színvonaláról, az egyes szakmák lehetőségeiről, munkaerő-piaci értékeiről. Az alacsonyabb státusú családok esetén a „kockázat-faktor” mérlegelése jóval nagyobb súllyal van jelen, azaz a gyermek taníttatásánál fontos szempont a mihamarabbi munkába állás, ezáltal a család anyagi biztonságának megtartása, így az esetek többségében szakiskolába, vagy szakmát is adó szakközépiskolába íratják gyermekeiket. Ebből is adódik az a tendencia, hogy a gazdaságilag fejlettebb, jövedelmi színvonal szempontjából kedvezőbb lehetőségekkel rendelkező településeken nagyobb a gimnáziumban továbbtanulók aránya.

4.4.15. számú táblázat – Továbbtanulási mutatók középfokra nappali tagozaton

tanév	Gimnázium (%)		Szakközépiskola (érettségit adó képzés) (%)		Szakiskolai képzés (%)	
	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében
2008/2009	42	7	25	22	31	71
2009/2010	49	32	28	56	24	12
2010/2011	47	2	27	29	24	69
2011/2012	35	23	34	24	33	58
2012/2013	37	7	31	19	32	65

Forrás: marcali oktatási intézmények

Marcaliban az általános iskolák tanulói körében a gimnázium és a szakiskola népszerűbb az országos átlagnál, a szakközépiskolában továbbtanulók aránya inkább alatta marad annak.

	Mikszáth K. Utcai Általános Iskola	Noszlopy G. Általános és Alapfokú Művészetoktatási Iskola	Országos átlag
Gimnázium	39-54%	44-55%	37%
Szakközépiskola	25-46%	24-40%	43%
Szakiskola	12-29%	7-33%	19%

Forrás: marcali oktatási intézmények

A tanulók döntő többsége érettségit adó képzési formában tanul tovább. A vizsgált időszakban mindegyik végzős tanuló továbbtanult.

A továbbtanulást illetően a HH, HHH tanulók aránya a gimnáziumi és szakközépiskolai továbbtanulásban alatta marad a nem hátrányos helyzetűekénél. Érettségit adó képzési formában a hátrányos helyzetűek kisebb arányban tanulnak tovább, nagyobb arányban választják viszont a szakiskolai továbbtanulást. Feltűnő adat a Noszlopy iskola mutatói között a 2003/04-es és a 2005/06-os tanév 100%-os szakiskolai mutatója, ami szerint ezekben az években egyetlen hátrányos helyzetű tanuló sem tanult tovább gimnáziumban vagy szakközépiskolában.

4.4.16. számú táblázat – Lemorzsolódási mutatók az általános iskolában

tanév	Évfolyamismétlők aránya (%)		Magántanulók aránya (%)		Az előző tanévben 250 óránál többet hiányzó tanulók aránya (%)	
	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében
2008/2009	11	14	0	0	0	0
2009/2010	10	3	0	0	1	0
2010/2011	7	3	3	0	1	1
2011/2012	4	4	4	1	2	1
2012/2013	3	5	2	0	0	0

Forrás: marcali oktatási intézmények

A lemorzsolódás tekintetében nincs lényeges eltérés a hátrányos helyzetű tanuló kárára, de a Mikszáth Kálmán Utcai Általános iskola évfolyamismétlői között arányuk magasabb, mint a nem hátrányos helyzetűeké.

A lemorzsolódási mutatók javulnak, egyre kevesebb gyerek kényszerül évismétlésre. Ez a HHH tanulók esetében is kimutatható.

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai étkeztetésben részesülnek a rászoruló gyermekek, számuk összesen 2012-ben meghaladta a 600 főt. Ezen kívül a tanulóknak kedvezményes vagy ingyenes tankönyvvásárlásra is lehetőségük van. A hátrányos helyzetű tanulók hátránykompenzációjában fontos szerepet töltenek be a tehetséggondozó programok, nyári táborok. Tehetséggondozó programban átlagosan évente 10 fő vett részt, a nyári táborokban viszont számuk alacsonyabb, évente 2-5 fő. Alapfokú művészetoktatásban azonban igen jelentős számú HH-s /HHH-s részesült.

4.4.17. számú táblázat – Hátránykompenzáló programok

tanév	tanodai program létszám	HH/ HHH tanulók létszáma	tehetséggondozó program	HH/ HHH tanulók létszáma	nyári tábor	HH/ HHH tanulók létszáma	Alapfokú művészetoktatás	HH/ HHH tanulók létszáma
2008/2009	n.a	n.a	7	12	1	3	311	86/29

2009/2010	n.a	n.a	7	10	1	5	304	79/30
2010/2011	n.a	n.a	8	14	1	4	294	71/21
2011/2012	n.a	n.a	7	11	1	2	301	81/24
2012/2013	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	300	83/26

Forrás: KIR, Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Szabad iskolaválasztás	Két általános iskola közti HH/HHH-s tanulói arány kiegyenlítése
Vidékre eljáró középiskolai tanulók helyi nyilvántartásbeli hiánya	Önkormányzati szinten ennek pótlása az oktatási intézmények és a tankerületek bevonásával
Rossz egészségügyi állapot	Oktatási és nevelési intézmények, valamint a védőnői szolgálat bevonásával prevenciós tanácsadások szervezése, szülők bevonása, rendszeres sport lehetőségek biztosítása
Szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek életminősége rossz	A lakókörnyezet fizikai, társadalmi rehabilitációja, gyermekek számára gyűjtések szervezése
Alacsony a középfokú végzettségű HH/HHH-s gyermekek száma	Továbbtanulás ösztönzése, irányítása; pályaválasztási tanácsadás

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

Az EU tagországaiban a nők helyzetében több tekintetben is javulás következett be, de a nők és a férfiak közötti egyenlőtlenségek még mindig számos területen kimutathatóak. Az Eurobarométer 2006-ban

végzett kutatása alapján a magyar lakosság 48%-a úgy véli, nőnek lenni a társadalomban hátrányt jelent, míg csupán 6%-uk gondolja úgy, hogy férfinak lenni hátrányos. Magyarországon a tradicionális munkamegosztás jellemző a magyar családokra, így a nők túlzott leterheltsége is, a házi munkák végzésének beszámításával a nők heti munkával töltött ideje jóval meghaladja a férfiakét.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

A nők munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetése nehezen vizsgálható jelenség, megmutatkozhat a munkára való jelentkezéskor (ha a munkakör betöltésére mindkét nem képviselője alkalmas, azonos kvalitásokkal rendelkeznek, a munkáltató mégsem szeretne nőt alkalmazni), az azonos munkáért járó eltérő bérezésben, vagy az előmeneteli lehetőségek szűkösségében (üvegplafon-jelenség).

A diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése, szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonása, a tájékoztató kampányok, vagy a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés.

Az Önkormányzat a helyzetelemzés készítésének időpontjában csak kevés adattal rendelkezik gender szempontok és problémák tekintetében.

A demográfiai és közszolgáltatási adatok vizsgálatából az alábbi összefüggések állapíthatók meg:

- a település összlakosságának 52,8 %-a nő (6.282 fő);
- a női lakosok több mint fele 19-65 éves, tehát az aktív korúak száma 5.376 fő
- aktív korú nők 3,9%-a regisztrált munkanélküli (207 fő)
- 65 év feletti nők száma a női lakosság 19,3 %-a (1.216 fő)

A népesség nemek szerinti megoszlása azt mutatja, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak. A lakosságszámot tekintve a nők 6%-kal vannak többen a férfiaknál.

A női regisztrált munkanélküliek 2012. évben 18 %-kal kevesebben voltak, mint a férfiak.

Tapasztalataink szerint a nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak, rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit

- a pályakezdők estén a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés,
- a 45 év felettek esetében a változó képzettségi követelmények miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

A közösségi esélyegyenlőségi program céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Marcali város munkanélküli mutatói jobbak az országos, megyei átlagnál. Azonban a járás jelentős munkanélküliséggel küzd. A tömeges munkaerő alkalmazása csak néhány nagyobb cégre jellemző (Industrie Elektrik, Ziehl-Abegg, NOA Kft., Videoton, Marylla Kft).

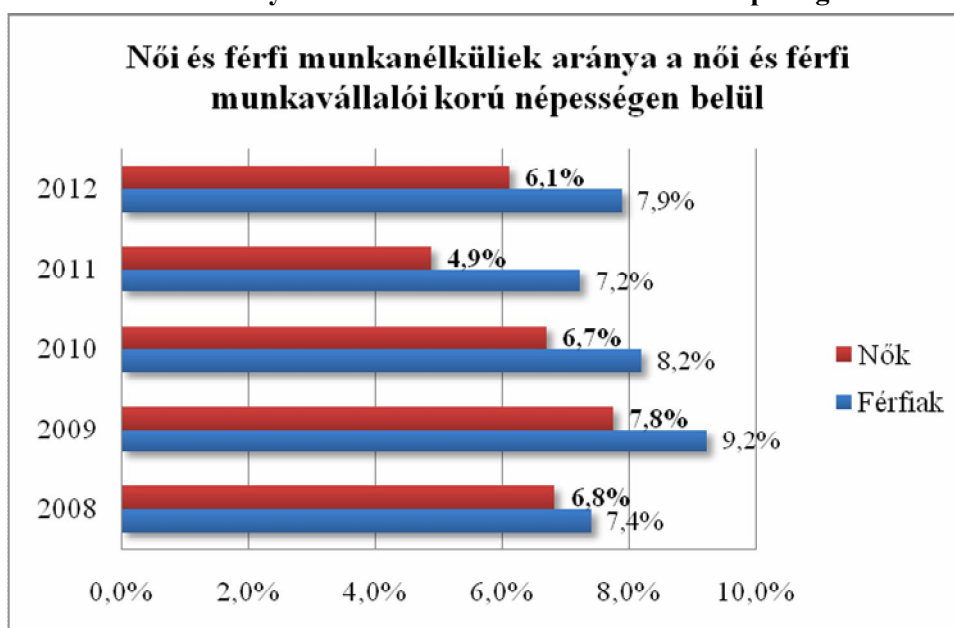
5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak	nők
2008	4080	3916	n.a	n.a	308	294
2009	3178	4718	n.a	n.a	379	330
2010	4035	3793	n.a	n.a	332	283
2011	4004	3792	n.a	n.a	293	207
2012	4325	3945	n.a	n.a	264	311

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

A női munkanélküliek száma 2009 óta csökkent, ahogy a férfiaké is. Ha az adott nem szerinti munkavállalási korúak arányában nézzük meg a férfi és női álláskeresőket, akkor a nők esetén kedvezőbb értékeket látunk, azaz a nők munkanélkülisége a női népességben belül alacsonyabb.

Női és férfi munkanélküliek aránya a női és férfi munkavállalói korú népességben belül

Forrás: TeIR, Somogy Megyei Kormányhivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Marcaliban a foglalkoztatást segítő és képzési programokon részt vevő nők száma a Munkaügyi Hivatal tájékoztatása szerint alacsony. A fiatalok között az elmúlt 5 évben mindössze 9 fő, továbbá felnőtteknek szóló felnőttképző programokon 13 fő vett részt. A férfiakkal összehasonlítva a nők kétszer annyian képviselték magukat felnőttképző programokon, a fiatalok számára a munkaerőpiacra lépést könnyítő programokban a nemek összesített számában nincsen különbség. Bővebb információval a nők foglalkoztatást segítő és képzési programokban való részvételéről nem áll rendelkezésre.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Marcaliban számos olyan üzem, cég található, amelyekben betanított vagy segédmunkások alkalmazása gyakori, így az alacsony végzettségűek számára is nyílik lehetőség az elhelyezkedésre. Ugyanakkor a nyilvántartott álláskereső adatából is jól kitűnik, hogy a középfokú vagy ennél alacsonyabb iskolai végzettségűeknek a munkanélkülivé válási kockázata nagyobb. A fizikai foglalkozásuké szintén jóval meghaladja a szellemi munkát végzőkét. Vagyis az alacsonyabb iskolai végzettségű nők között jelentős a munkanélküliség (ahogy a férfiak esetében is). Elhelyezkedési lehetőségeiket tekintve fennállhat annak az esélye, hogy – különösképpen a 8 általánost el nem végzettek és a csak az általános iskola 8. osztályát elvégzők esetén – az alacsony iskolai végzettségűekkel szemben támasztott előítéletek illetve a magasabb iskolai végzettségűek körében fennálló munkaerő kínálat miatt nem ez a csoport kerül privilegizált helyzetbe a felvételek során.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Nők és férfiak munkapiaci esélyei nem egyenlők, előbbi csoportnak általában kisebb az esélye a foglalkoztatásra, fizetésük is kevesebb. A nők vezetővé válásának esélyei kisebbek, mint a férfiaké. A politika és a gazdaság szférájában érvényesül az üvegplafon, azaz vezetői pozícióba kerülésük nehezebb, inkább a pozíciók alsóbb szintjeire lépnek be és megrekednek középvezetői szinten. Marcaliban, mint azt már említettük, a városban működő cégek és hivatalok vezető beosztásaiban jelentős számban találunk nőket. Azonban tény, hogy a munkaerő-piaci versenyben fontos szempont a megbízhatóság, többek között az, hogy a munkavállalóra hosszú távon lehessen számítani. E szempont következménye, hogy az álláskeresőknél illetve a munkahely-megtartásnál szelektáló tényező, hogy a nőnek van-e gyerek vagy tervez-e a jövőben. E gyakorlat eredményeképpen a női munkavállalók így rendkívül nagy hátrányból indulnak a munkaerőpiacon, a család és a munka összeegyeztetése számukra nehezebb, mint a férfiaké.

Nemek közötti hátrányos megkülönböztetésről a foglalkoztatás területén nincs tudomásunk. A bérkülönbségek elsődleges oka véleményünk szerint a betöltött munkahelyi pozíció. Vagyis feltételezésünk szerint ugyanabban a foglalkozási körben lévő férfiak és nők keresete nem tér el egymástól.

Ugyanakkor nem szabad elfelejtkezni a nőket a munka világában érő horizontális és vertikális szegregációról. Horizontális szegregációról beszélünk, amikor ún. női és férfi foglalkozásokat különítünk el egymástól. Azt lehet mondani, hogy a tipikusan női foglalkozások (például védőnő, ápoló nő, óvónő, bérelszámoló, konyhai kisegítő, pénzügyi előadó, stb.) a foglalkozások 30%-át adják, míg a teljesen vagy erőteljesen férfiakhoz köthető foglalkozások (például villanyszerelő, burkoló, kőműves, stb.) több mint 50%-át. Vagyis a férfiak a foglalkozások nagyjából 70%-ára, míg a nők csupán 50%-ára pályázhatnak. Vertikális szegregációról pedig a munkahelyi hierarchiában, fizetésben jelenik meg, vagyis a férfiak között több a vezető beosztású, és a nők hasonló – akár vezetői – beosztásban is a férfiakéhoz képest rosszabb bérezésben részesülnek.

Városunkban a helyzet konkrét adatokkal való feltárása mindenképpen indokolt a jövőben.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

Marcaliban a 2010-ben teljesen felújított bölcsőde a korábbi 40 fő helyett 52 három éven aluli gyermeket tud fogadni, a férőhelyek kihasználtsága folyamatosan 100%-os. Az intézmény a családi nevelést segítő szolgáltatások körében időszakos gyermekfelügyeletet, játszócsoportot biztosít.

A Marcali intézményben a gyermekvédelmi támogatásban részesülő gyermekek száma 4-5fő, vagyis 8% körülire tehető azok aránya, akik családi/egészségi illetve jövedelmi hátrányban vannak.

A bölcsődei férőhelyek alacsony száma mellett jelenleg nem működik családi napközi a városban, azaz a munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetése egyes családok számára komoly problémába ütközhet.

A városban 4 óvoda működik. A férőhelyek kihasználtsága az elmúlt évek során 95% körüli, a 3-6 éves népesség számának alakulása folyamatosan nyomon követett, így helyhiány miatt elutasított gyermek nem volt.

Kifejezetten családbarát munkahelyekről, rugalmas munkaidőben foglalkoztatókról nincs információnk, egy kivétellel. A Marylla Kft-ben a 3 műszak közül a 7.30-tól 15.50-ig tartót kifejezetten sokan veszik igénybe a szülők közül, így a munkavállalás és a gyermek napközbeni elhelyezése egyszerre megoldott. Atipikus foglalkoztatási formák (például munkaerő kölcsönzés, bedolgozói munkaviszony, távmunkavégzés, munkakör megosztás, részmunkaidős foglalkoztatás, egyszerűsített és alkalmi foglalkoztatás) elterjedtségéről szintén nem állnak rendelkezésre adatok, ennek felmérése a jövőben indokolt.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

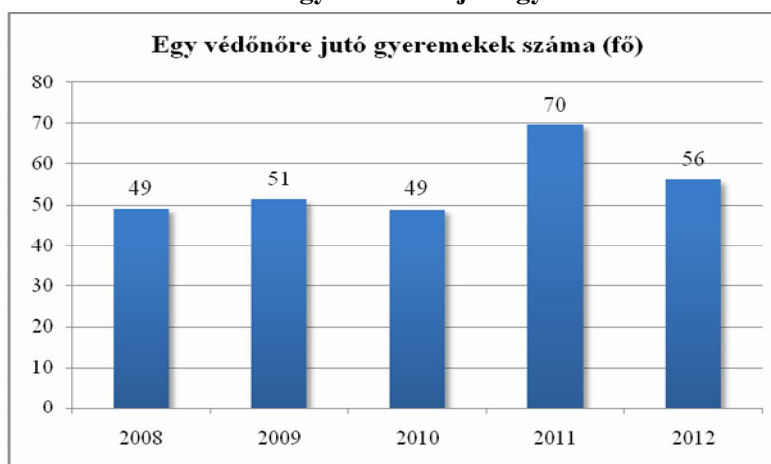
A védőnői ellátást Marcaliban a Szociális és Egészségügyi Központ biztosítja. Feladatkörükbe tartozik a nővédelem, várandós és gyermekágyas anyák, továbbá a 0-16 éves korú gyermekek gondozása, iskolai-egészségügyi feladatok végzése. Fontos szerepet töltenek be a gyermekek fejlődésének nyomon követésében, különböző veszélyeztetettségi helyzetek feltárásában, fokozott gondozást igénylők segítségével, támogatásban. Tanácsadással, tanfolyamokkal segítik a szülőket, illetve a leendő szülőket, emellett rendszeres családlátogatásokat tesznek. Havonta egy alkalommal megszervezik a Kismama Klubot, támogatva és erősítve a kismamák közösségét. A védőnők szoros kapcsolatban állnak az immár a Kaposi Mór Oktató Kórház tagintézményét képező marcali kórház szülészeti és nőgyógyászati osztályával.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

év	védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként
2008	7	343	49
2009	7	359	51
2010	7	342	49
2011	5	348	70
2012	6	336	56

Forrás: TeIR, helyi adatgyűjtés

5.3. számú ábra – Egy védőnőre jutó gyermekek száma

Forrás: TeIR, helyi adatgyűjtés

2010-ig 7 védőnő látott el feladatot a városban, ezen időszak alatt az egy védőnőre jutó gyermekek száma átlagosan 50 főt tett ki. 2011-ben a védőnők száma 2 fővel csökkent, így fejenként 70 gyermek ellátásáról kellett gondoskodniuk. A védőnők száma 2012-ben 1 fővel bővült a városban, így ezt követően 56 főre csökkent a felügyeletük alatt álló gyerekszám. Azonban a hat védőnő közül csak 4 lát el körzeteket, 2 fő ifjúsági- és iskolai védőnő van, így egy védőnőre 84 három év alatti gyermek jut. A három évnél fiatalabb gyermekek száma bár mutat némi hullámzást, viszonylag egyenletes, így ezzel a tendenciával a jövőben is lehet számolni.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

Általános tendencia, hogy az áldozattá válást illetően a férfiak vannak többen, de vannak olyan bűncselekménytípusok, amelyeknek szinte kizárólag nők az elszenvedő alanyai (szexuális erőszak, családon belüli erőszak).

5.4. számú táblázat - A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

év	rendőrök riasztása családi viszályhoz	tényleges feljelentések száma	bírósági ítélet	fiatalkorúak ellen elkövetett bűncselekmények	fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények
2008	10	9 / 3	/1	2 / 25	- / 36
2009	15	38 / 5	/2	7 / 62	- / 44
2010	13	47 / 13	/3	7 / 37	- / 69
2011	28	63 / 12	/5	17 / 45	- / 59
2012	25	64 / 17	/5	9 / 40	- / 55

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A táblázatban a tényleges feljelentések száma a Netzsaru adatai alapján kerültek feltüntetésre azon bűncselekmények vonatkozásában, melyek során családon belüli erőszak is megvalósult (tartás elmulasztás, kiskorú veszélyeztetése, kiskorú elhelyezésének megváltoztatása, testi sértés, zaklatás, személyi szabadság megsértése, magánlaksértés, önbíráskodás, rongálás). Az első számadat a Marcali Rendőrkapitányság illetékességi területére vonatkozik, a második adat Marcali városban megvalósult bűncselekmények száma.

A táblázat azon része, melyben a fiatalkorúak ellen elkövetett bűncselekmények kerültek feltüntetésre, az első szám a családon belüli erőszakos bűncselekmények vonatkozásában került feltüntetésre, míg a mögötte lévő szám az adott évben regisztrált fiatalok sértettek számát jelzi.

Ugyanez a számadat a fiatalkorú elkövetők esetében is.

A családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtása az 1994. évi XXXIV. törvény – a Rendőrségről -, és az Országos Rendőr-főkapitány 32/2007. (OT 26.) ORFK Utasítása alapján, továbbá a 2009. évi LXXII. törvény a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló törvény alapján történik.

A családon belüli erőszakot a statisztikák szerint leggyakrabban nők sérelmére követik el, a bántalmazásokat túlnyomórészt az erősebbik nem követi el. Csekély számban előfordul az is, hogy az elkövető nő és a sértett a férfi. Az erőszakos magatartás megfigyelhető a közös háztartásban élők között, illetve olyan eset is volt, mikor a volt házastárral, élettárral szemben alkalmaznak agresszív, erőszakos magatartást.

Sajnos manapság az emberek a vélt- vagy valós sérelmeiket, a mindennapok problémáit nem tudják a kommunikáció jól megválasztott eszközeivel "emberi" módon megbeszélni, megoldani, erre a leghatásosabb megoldásként az erőszakot választják és alkalmazzák. Ez sajnos már a fiatalabb korosztálynál is megfigyelhető. Előfordult, hogy az elkövető alkoholtól erősen befolyásolt állapotban volt, mikor erőszakot alkalmazott, de arra is volt példa, hogy az elszenvedőre is jellemző volt ez az állapot.

A sértettek az esetek túlnyomó részében nem kívánják feljelentést tenni férjük, élettársuk ellen, mivel az esetek nagy részében egyfajta „együttélési kényszer” is fennáll.

Bűncselekmény megalapozott gyanúja esetén a hatóság a büntetőeljárást a Be. 170.§ (3) bekezdésében foglalt törvényes határidőn belül minden esetben elrendeli.

Még mindig előfordul, hogy a feljelentő a panaszbejelentést követően mégsem kívánja az eljárás lefolytatását, a feljelentés visszavonásának lehetősége felől érdeklődik. A feljelentés felvételekor minden esetben részletes tájékoztatást kapnak annak jogkövetkezményeiről, a büntetőeljárás várható menetéről, továbbá arról, hogy sem a feljelentés, sem pedig a magánindítvány nem vonható vissza.

A családon belüli erőszak megvalósulására utaló, döntő többségében távbeszélőn történt bejelentés után került sor az elsődleges rendőri intézkedés megtételére. A jogsértésről való tudomásszerzést követően, az események bekövetkeztekor szolgálatban lévő állomány - így a szolgálatban lévő körzeti megbízotton túl, minden esetben járőrök intézkednek a családon belüli erőszak megvalósulását követően.

2009. október 01-én hatályba lépő 2009. évi LXXII. törvény – A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló törvény alapján Marcali városban az alábbi esetekben került elrendelésre ideiglenes megelőző távoltartás:

- 2009. évben:	2 esetben
- 2010. évben:	1 esetben
- 2011. évben:	7 esetben
- 2012. évben:	3 esetben

A kiskorú személyek veszélyeztetettségének felmerülése esetén minden alkalommal, haladéktalanul megtörtént a jelzés a 32/2007. (OT.26.) sz. ORFK utasítás 1. sz. mellékletében szereplő adatlapon az illetékes Gyermekjóléti Szolgálatok felé a további szükséges gyermekvédelmi intézkedések megtétele céljából.

A rendőrség bűnmegelőzési tevékenységét a 20/2010. (OT 10) ORFK utasítás alapján, munkatervben rögzítettek szerint végzi, mely feladatok végrehajtásáról minden év januárjában értékelő jelentésben számol be. Marcali városban a Marcali Rendőrkapitányság által tartott bűnmegelőzési prevenciók programok kerülnek megrendezésre a fiatalok számára (például „Iskolarendőr” program, D.A.D.A. program, bűncselekményeket feldolgozó KOMP (Korszerű Megelőzési Program)-filmekből vetítések szervezése), valamint az időskorúak sérelmére elkövetett erőszakos bűncselekmények megelőzése érdekében bűnmegelőzési előadásokat tart a kapitányság az idős korú lakosság számára – szoros együttműködésben civil szervezetekkel. Ugyanakkor nincs kifejezetten a nők körében tartott felvilágosító és prevenciók program a nőket érő erőszak témájában.

A nőket érő erőszakról, családon belüli erőszakról rendelkezésre álló adatok feltételezhetően nem felelnek meg a tényleges számoknak. Az áldozattá válás gyakorisága nagyobb lehet, mint ami a hivatalos adatokban megmutatkozik.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

Anyaothton, családok átmeneti otthona a városban nem működik. A legközelebbi ilyen intézmények Nagyatádon (Magyar Vöröskereszt Somogy Megyei Szervezete Családok átmeneti otthona) és Kaposváron (Borostyánvirág Anyaothton), Marcalitól 45, illetve 55 km-re találhatóak. Somogy megyében a Marcalitól közúton 90-100 km-es távolságban megközelíthető Nágocson az Árvácska Anya- és Csecsemőotthon is segítséget nyújt krízishelyzetbe került nők és gyermekeik részére. A Somogy Megyei Önkormányzat Gyermekvédelmi Igazgatósága Marcaliban 2011-től 5 anya 5 gyermek elhelyezését tudja megoldani. A négy intézmény összesen 124 fő befogadását teszi lehetővé. Emellett a környező megyékben szintén működnek anyaothtonok és családok átmeneti otthonai, azonban elsődlegesen az adott térségek lakói számára.

Marcaliban a SZESZK segít a krízishelyzetbe került nők helyzetén, teszi meg a szükséges intézkedéseket, akár személyes megkeresés, akár a lakosság részéről nyújtott jelzések alapján.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

5.6. számú táblázat – A nők szerepe a helyi közéletben

év	Képviselőtestület tagja		Városi bíróság és ítéltáblák vezetői		Közyűlések tagjai	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2008	12	2	0	1	0	0
2009	12	2	0	1	0	0
2010	10	2	0	1	0	0
2011	10	1	0	1	0	0
2012	10	1	1	0	0	0
2013	10	1	1	0	0	0

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Mint a fenti táblázat mutatja, a helyi képviselőtestületben mindössze 1 nő foglal helyet, ami 9%-os arányt jelent, ezzel szemben országosan az önkormányzati képviselő nők aránya már 2002-ben 25,5%-os volt. A városi bíróság vezetője 2012 óta férfi.

Ugyanakkor figyelmet érdemel, hogy Marcali Városban több hivatal és cég élén női vezető áll, így:

- Marcali Közös Önkormányzati Hivatal jegyzője;
- Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ;
- Egységes Gyógypedagógiai Szolgálat;
- Kulturális Korzó;
- Marcali Múzeum;
- Somogy Megyei Kormányhivatal Marcali Járási Hivatal;
- Somogy Megyei Kormányhivatal Marcali Járási Földhivatal;
- Somogy Megyei Kormányhivatal Marcali Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége;
- Marcali Járási Ügyészség,
- Marcali Rendőrkapitányság;
- NOA Kft;

- Marylla Kft;
- COOP marcali üzlete;
- SPAR Magyarország Marcali üzlete;
- TESCO Global Kft marcali üzlete;
- LIDL marcali üzlete;
- Penny Market marcali üzlete.

A fenti felsorolás mutatja, hogy Marcali Városban több nagyfoglalkoztatónál, valamint köz- és államigazgatási szervnél nők töltenek be vezető pozíciót.

A nők közéletben való szereplésekor érdemes vizsgálni a civil női szervezetek jelenlétét. Ma Magyarországon a nonprofit szervezeteknek igen kis százaléka olyan, amely a női szervezetnek vallja magát. Marcaliban 2012. szeptember 8-án alakult meg Marcali KIWANIS Női klub, amely humanitárius és karitatív egyesület. 2011-ben egy 13 főből álló lelkes női csapat elhatározta, hogy kapcsolódik az ismert nemzetközi szervezethez, és segíti a rászoruló gyermekek életkörülményeinek, lelki és fizikai egészségének jobbá tételét. Kifejezetten a nők érdekképviselőjét felvállaló vagy gender témával foglalkozó női szervezetek azonban nem működnek a városban.

Mindemellett a város számos és igen sokrétű civil szerveződéseiben találunk nőket. Viszont a civil szervezetek csupán 20%-ában találunk nőket a vezetők között.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A szegények között a nők aránya közel azonos a férfiakéval. Az egyszülős családok körében azonban találunk egy a szegénységtől erősen veszélyeztetett női csoportot, e háztartások jövedelmi viszonyai – a nemek közötti bérkülönbségekből adódóan is – rosszabbak. Marcaliban a 2011-es népszámlálás adatai szerint 624 egyszülős háztartás volt, ebből 545-ben anya élt együtt gyermekével. Ezen háztartások helyzetének feltárása, a rászorulóknak segítése szükséges a jövőben.

Az 50 év feletti nők betegségkockázata nagyobb, egészségmegőrzés érdekében végzett prevenciós és szűrőprogramok indítása indokolt.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
a helyi társadalomban magas a nők aránya, ám gender témával foglalkozó, a nők érdekképviselőjét felvállaló civil szerveződés nincs	nők érdekképviselőjét felvállaló civil szervezet(ek) létrejöttének ösztönzése, a nők öntevékenységének fokozása
magas munkanélküliség	közfoglalkoztatás bővítése
alacsony iskolai végzettség	képzés/átképzés, oktatás megszervezése
az 50 feletti nők egészségi állapota nem kielégítő	Prevenciós és szűrőprogramok szervezése az egészségügyi intézményekkel, civil szervezetekkel együttműködve
nők hátrányos megkülönböztetése a foglalkoztatás területén feltérképezetlen;	Munkáltatók, munkavállalók bevonásával ennek feltárása – akár fókuszcsoporthozos interjúk segítségével

	Amennyiben a probléma fenn áll, tréningek szervezésével annak feloldása, bevonva a helyi vállalatok, hivatalok vezető nőit
családbarát munkahely, rugalmas munkaidő nem elterjedt a városban, ahogy az atipikus foglalkoztatási formák sem, holott a kisgyermekes anyák munkaerő-piacra való visszaintegrálását segítenék	Családbarát munkahelyek kialakításának, rugalmas munkaidő bevezetésének ösztönzése a vállalatvezetők bevonásával, számukra felvilágosító, információadó workshopok szervezése; atipikus foglalkoztatási lehetőségek feltárása és ösztönzése
családon belüli erőszak jelenléte	kampányok, szakemberek részvételével felvilágosító előadások
gyermekelhelyezési nehézség a dolgozni vágyó és munkaviszonyban álló anyák számára	családi napközi bővítése
jelentős számú gyermeküket, gyermekeiket egyedül nevelő nő él a városban, e háztartások szegénységi kockázata nagy	gyermeküket, gyermekeiket egyedül nevelő nők segítése, támogatása

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

Az idősek helyzete több tényező miatt is figyelmet érdemel, ezen életszakaszban számos olyan esemény történik, amik jelentősen módosítják korábbi életüket. Ilyen esemény a foglalkoztatottsági státusz megszűnése, aktivitás- és jövedelemcsökkenés. A családi együttélés szerkezetében is változás következhet be, például a házastárs vagy élettárs halálával. Az élettartam különbségei miatt általában az idősek nők maradnak egyedül, akiknek jellemzően nyugdíjuk is kevesebb, mint férjeiké volt. Az özvegyek lelki terheik mellett anyagi terhek is jelentkeznek, fel kell dolgozni a pszichikai hiányt és egyben pótolni kell a kieső nyugdíj jövedelmet, továbbá olyan gyakorlati feladatokat is el kell látni, amelyeket korábban a házastárs, élettárs végzett. Emellett egészségi állapotuk romlik, egyre inkább visszahúzódnak a mindennapi aktivitást illetően. Ezért fontos minden olyan lépés, ami e társadalmi csoport helyzetét igyekszik javítani, akár munkaerő-piaci, egészségügyi vagy szociális eszközök, akár szabadidős programok segítségével.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Hasonlóan az országos tendenciához, Marcaliban is jellemző a lakosság elöregedése. A 64 év felettek száma az elmúlt évek során folyamatosan nőtt, ahogy arányuk is az állandó népességen belül. 2011-ben a lakosság 16,2%-át tette ki ez a csoport, ezzel ugyan a megyei értékkel (16,4%) közel megegyező aránnyal rendelkezik a város, azonban az országos 17%-nál kedvezőbb adatok mutatkoznak. A 80 évnél idősebbek száma és aránya szintén emelkedett fél százalékkal (jelenleg 3% feletti), ez a korosztály a 64 évnél idősebb népesség 21%-át tette ki, vagyis Marcaliban az időskorú lakosság döntő többsége 65 és 70 év közötti. Nemek szerinti bontásban viszonylagos állandóság tapasztalható, a 64 évnél idősebbek 37%-a férfi, 63%-a nő. Ez az eltérés a nemek közötti születéskor várható átlagos élettartam különbségeivel magyarázható, vagyis azzal, hogy a nők átlagosan 8 évvel élnek hosszabb ideig, mint a férfiak. A 65 vagy idősebb női lakók a női népességnek egyötödét, az idősek férfiak a férfi népesség valamivel több, mint egytizedét teszik ki, ebből megállapítható, hogy a női lakosságon belül nagyobb arányú az idősek jelenléte, mint a férfiak esetén.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

év	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2008	1495	2258	3753
2009	1509	2204	3713
2010	1535	2168	3703
2011	1530	2264	3794

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők számát összevetve az időskorúak számával, jól kirajzolódik, hogy a két csoport nem fedi egymást, a nem idős (64 év alatti) nyugdíjasok száma több mint 1800 fő.

A nyugdíjasok jövedelmi helyzetére mondható, hogy relatív jólétben élnek, a szegénységkockázat Magyarországon a gyermekek körében a legmagasabb. Ugyanakkor a nyugdíjasok csoportja a legkevésbé sem homogén, különösen kedvezőtlen anyagi viszonyok jellemzik az alacsony iskolai végzettségű, kisvárosban (vagy faluban) lakó, özvegy nőket. Nemtől függetlenül magas szegénységi kockázat jellemzi az özvegyeket, idős nyugdíjasokat és a rokkantnyugdíjasokat. A rokkantsági, rehabilitációs ellátásban Marcaliban 2011-ben 661 fő részesült, az ellátásban részesült férfiak 65.024 Ft-ot, míg a nők 59.074 Ft-ot kaptak, ennél 30-30 ezer Ft-tal magasabb összeget ad ki az öregségi nyugdíj. Az idősek egy része (főleg az egyedül élők, idős vagy rokkantnyugdíjasok) alacsony nyugdíjjal rendelkezik, ezáltal komoly megélhetési gondokkal küszködnek, ezen háztartások felmérése és célzott támogatása indokolt a jövőben.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

6.2.3. számú táblázat – Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	fő	fő	%	fő	fő	%
2008	602	112	19%	247	n.a	n.a
2009	709	161	23%	346	n.a	n.a
2010	615	134	22%	293	n.a	n.a
2011	500	105	21%	188	n.a	n.a

Forrás: TeIR, helyi adatgyűjtés

Az 55 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya 2009 óta csökkent, azonban még így is az álláskeresőket egyötödét teszik ki. Az 55 év feletti tartós munkanélküliek számának és arányának megállapításához nem állnak rendelkezésre adatok. A nyugdíjasok foglalkoztatottságával kapcsolatban érdemes megjegyezni, hogy 2011-ben az 1490 regisztrált egyéni vállalkozás közül 296 nyugdíjas egyéni vállalkozás, vagyis az egyéni vállalkozások 20%-a. Ez az arány 5%-kal alatta marad a megyei és az országos értéknek.

b) tevékeny idősor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

Idősek foglalkoztatását segítő programok nem voltak a településen. Az idős népesség foglalkoztatottságáról nincsenek adataink.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az idősebb munkavállalókkal szemben gyakorta megfogalmazódik az a vélemény, hogy drágábbak és kevésbé produktívak, mint fiatalabb kollégáik. Ebből kifolyólag az idősek alkalmazása – például vállalatokban – ritka. Ezzel megakadályozzák, hogy az általuk szerzett szakmai hozzáértés és élettapasztalat segítségével adott szervezet maximális teljesítőképességet érjen el. Szükséges felismerni, hogy az idősebb dolgozók speciális tapasztalatát és szakmai hozzáértését nem célszerű kivonni a szervezetekből, hogy az idősebb munkavállalók felvételével plusz tapasztalathoz és készséghez jutnak a cégek, valamint, hogy hosszú távon az idősebb munkavállalók képességeinek bővítése és egészségének megőrzése költséghatékony.

Hátrányos megkülönböztetésről a foglalkoztatás területén nincsen tudomásunk, azonban tény, hogy az 55 évnél idősebb népesség munkaerő-piaci elhelyezkedése nehezebb. Célszerű a foglalkoztatásbeli megkülönböztetés esetleges lehetőségéről további információkat gyűjteni, továbbá a munkaerő-piaci keresletnek megfelelő képességeket támogatni elhelyezkedési esélyeiket növelve.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A közszolgáltatásokhoz való hozzáférés Marcaliban az idős lakosság számára is biztosított. Helyi járat nem működik a városban, így a külső városrészekből a városközpontba való utazás gondot jelenthet az idősebbeknek, amennyiben személygépkocsi, kerékpár vagy egyéb jármű nem áll rendelkezésükre. Eléshetnek bizonyos szolgáltatásoktól, kulturális programok látogatásától vagy egyesületi tevékenységektől. A kerékpárral közlekedők részére biztonságosabb közlekedést segítő a városban a 2013-as évtől bővül a kerékpár úthálózat hossza. A város ipari területén helyezkedik el a Tesco Global Kft. marcali egysége, ezért a cég a lakók részére buszjáratokat indít megkönnyítve a vásárlási tevékenységet. Járulékos pozitívum, hogy a Tesco épületében gyógyszertár is található, így a gyógyszerkiváltás is sok idős embernek könnyebbé válhatott. E járatok azonban nem pótolhatják a helyi tömegközlekedés hiányát, továbbá útvonaluk nem érinti Marcali minden városrészét.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Három szociális intézmény biztosít az idősek számára szociális és egészségügyi szolgáltatást Marcaliban és 10 kilométeres körzetében. Marcaliban a *Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ Idősek Otthona és Gondozóháza* jelenleg 19 fő részére nyújt tartós, 3 fő részére átmeneti bentlakásos ellátást. Tartós bentlakásos ellátást a személyekre vonatkozó nyugdíjkorhatárt elérők, míg egy évre szóló átmeneti bentlakásos ellátást azok vehetnek igénybe, akik 18. életévüket betöltötték, betegek, önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni. Az intézményen belüli egészségügyi ellátás részeként az intézmény orvosa heti 1-szer 4 órában tart rendelőt, a szakorvoshoz szállítás illetve kísérés biztosított, ahogy a gyógyszeradagolás és az intézmény keretei között megoldható gyógykezelés is.

1998-ban kezdte meg működését a *Megbékélés Szociális Otthon Alapítvány Anna Szeretetotthona*. Az otthonban jelenleg 18 ellátott él, akiknek szakszerű gondozást biztosítanak, rendszeres orvosi, éjjel-nappalos nővérfelügyelettel. Az otthonban lakrészét mindenki saját bútoraival rendezheti be. Rendszeresen rendeznek kulturális és szabadidős programokat.

Marcali idős lakói a várostól 10 km-re fekvő Gadányban található *Elesett Öregéért Alapítvány Szeretetotthonában* is jelentős számban élnek. A Szeretetotthon 1999 óta működik, jelenleg 50 fő ellátását végzik, az intézetben belgyógyász, pszichiáter és urológus is dolgozik. Házaspárok, testvérpárok és mozgáskorlátozottak igényeit szem előtt tartva számukra 4 darab apartman házat építettek. Demenciában, Alzheimer kórban szenvedők részére az Alapítvány Nemeskisfaludon épített egy külön ellátási helyet.

6.3.1. számú táblázat – 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

év	64 év feletti lakosság száma	nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	fő	fő	%
2008	1856	44	2%
2009	1877	36	2%
2010	1904	39	2%
2011	1923	43	2%
2012	1962	40	2%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A nappali ellátás hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő, 18. életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatok ápolására, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére. Nappali ellátásban 2012-ben 40 fő részesült, azaz a 64 év feletti lakosság 2%-a. Ez az arány az elmúlt évek során nem változott.

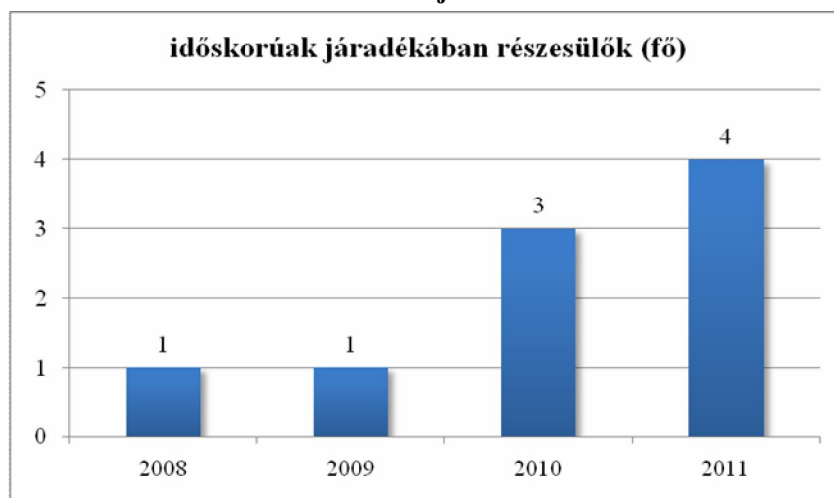
Marcaliban a SZESZK két telephelyen működtet nappali ellátást biztosító *Idősek Klubját*, melyeknek férőhelye 20 illetve 30 fős. Az intézmények 7:45-től délután negyed ötig fogadják az igénylőket, akiknek lehetősége nyílik napi- és havi lapok olvasására, tornára, televízió, DVD nézésre, rádióhallgatásra. Szabadidős programokat rendeznek, megemlékeznek a jeles napokról, ünnepekről (pl. néphagyomány szerinti jelentős napokról, névnapokról, születésnapokról). Egészségügyi ellátás keretében lehetőséget biztosítanak vérnyomás- és vércukormérésre, segítséget adnak hivatalos ügyek intézésében.

A SZESZK biztosít továbbá napi egyszeri étkeztetést 65 év feletti nyugdíjasok, tartós beteg, mozgásában korlátozott, önellátásában akadályozott személyek részére. Ezen kívül házi segítségnyújtást, jelzőrendszeres házi segítségnyújtást és támogató szolgálatot tesz lehetővé. Házi segítségnyújtás keretein belül segítséget adnak az idősek számára házi munkák elvégzésében, bevásárlásban, gyógyszerek felírásában, kiváltásában, személyes higiénia megtartásában, házi orvos által előírt ápolási, gondozási feladatokban. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtással a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorúak vagy betegek részére a felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújt szolgáltatást a Központ.

Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás.

Marcaliban az időskorúak járadékában részesülők száma 2009 óta nőtt, 2011-ben már 4 főt érintett a településen. Az emelkedés mögöttese a szükséges munkaviszony idejének hiánya. Az időskorúak járadékában részesülők száma várhatóan növekedni fog a következő években.

6.3.2. számú ábra – Időskorúak járadékában részesülők száma

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az idősök kultúrához, művelődéshez való hozzáférése széles körben biztosított. A Kulturális Korzó kulturális központ mozi termében és a város szabadtéri színpadán szervezett mozielőadások, színházi előadások igen népszerűek. Múzeumi kiállítások megtekintése 2012 óta jelentősen megnőtt, ahogy a közművelődési intézmények rendezvényein való részvétel is, ehhez hozzájárult a Kulturális Korzó megépülése, az épület színvonalas környezetet teremtett állandó és időszakos kiállítások, előadások megszervezéséhez. A könyvtár látogatói között számos idős embert találunk, az érdeklődőknek gazdag és folyamatosan frissülő folyóirat állomány is rendelkezésre áll. Az idős korosztály életében kiemelt szerepet tölt be a vallásgyakorlás, a sportrendezvényeken való részvétel szintén emelkedett – ebben a város civil szervezeteinek fontos szerep jutott.

Kulturális és művelődési lehetőségeket teremtenek a városban az időseket, nyugdíjasokat (is) érintő civil szervezetek.

A Szivárvány Városi Nyugdíjas Egyesület 1989-ben alakult, jelenleg 95 taggal bír. Célja: az idős emberek magányosságából való kiragadása. Ezt biztosítja szabadidős programokkal (színházlátogatás, kirándulás), hetenkénti klubdelutánokkal, és kártyaklub szervezésével. Helyi kultúracsoportha a városban és a térségben is műsort ad idős emberek számára. Az egyesület igyekszik minél szélesebb körben törődni az időseket érintő aktuális kérdésekről, problémákról, így gyűléseikre rendszerint felkérnek egy-egy szakembert adott téma körülményekéért. Így került sor például egészségügyi kérdésekben orvos által adott vagy az időseket érintő gyakori bűncselekményekről (megtévesztés, lopás) tájékoztató rendőr meghívására.

A helyi idősök közössége a Honvéd Nyugállományúak Klubja, mely prioritásként fogalmazza meg a nyugdíjas évek szebbé tételét, művelődési, szórakozási, sportolási alkalmakat teremt, segíti a tagság tudományos, művészeti ismereteinek szinten tartását és fejlesztését, az időszerű társadalmi-politikai, gazdasági kérdésekben való eligazodását, a felmerülő szociális problémák enyhítését.

Szintén fontos szerveződés a Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesületének Marcali Körzeti Csoportja, amely 1982-ben alakult, jelenleg több mint 300 fős taglétszámmal működik. Fő tevékenységi köre a tájékoztatás, közösség teremtés és érdekvédelem. Egész évben tart rendezvényeket, többek között évente horgászversenyt szerveznek. 2007-től irodalmi színpadot hoztak létre.

Az idősek és nyugdíjasok számára az „Egerszegi” Alapítvány is biztosít programokat. Az alapítvány célja Marcali és környéke mozgáskorlátozottainak társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése. Kulturális rendezvényeket támogatnak, segítik a mozgássérültek művelődését.

Több idős lakos tagja a Marcali Bajtársi Egyesületnek. Az egyesület tagjaiból szervezett dalárdát tart fenn, amely törekszik mind többször a nyilvános fellépésre. Könyveket, kiadványokat jelentet meg a honvédség és hazafiság tárgyában.

Marcaliban az időseket érintő egyesületek, alapítványok kapcsolatát évek óta szoros együttműködés jellemzi, amely közösen szervezett rendezvényeken, kulturális vagy szabadidős programok megnyilvánul, tagjaik ismeretségi, baráti viszonyban állnak egymással. A térségi egyesületek összefogásának eredménye, hogy 10 szervezetet magába foglaló Marcali és Környéke Kistérségi Nyugdíjas Társulás létrejöhetett és a mai napig aktív szervezet.

Az idősek civil szervezeti részvétele viszont csökken, 70 éven aluliak belépése egyre kevésbé jellemző.

A civil szektoron kívül számos kulturális program került megrendezésre a városi kultúrházban, illetve a Kulturális Korzó kulturális központ épületében. Ezen helyszínek a város központjában találhatóak, jól megközelíthetőek és akadálymentesítettek.

c) idősek informatikai jártassága

Idős emberektől, nyugdíjas egyesületektől szerzett információink alapján az idősek kis százaléka képes a számítógépet és az internetet használni, holott kifejezett igény mutatkozik körükben e téma iránt. A Városi Könyvtárban informatikai képzést is tartottak olyan személyeknek, akik korábban nem részesültek iskolai rendszerű képzésben az informatika terén. A feltétel az volt még, hogy 35 év felettinek kellett lenni a jelentkezőnek. A programban több 65 év feletti személy is részt vett, és nagyon szép eredménnyel teljesítettek. A globalizáció világában kiemelten fontos kommunikációs és információs eszköz az internet. A világháló lehetőséget ad az idős embereknek, hogy távolabb élő családtagjaikkal, rokonaikkal, barátaikkal mindennapi kapcsolatot tartsanak fenn. Emellett tájékoztatást nyújt kulturális, szabadidős eseményekről, vagy akár intézmények nyitva tartásáról. Számítógép segítségével hivatalos levelek megírása válik könnyebbé. A számítógép és internet elterjedtségét az idősek körében a beszerzés és fenntartás anyagi terhei azonban komoly problémát jelentenek, ezért is töltenek/tölthetnek be fontos szerepet a város művelődési intézményei. A városi könyvtárban térítés ellenében vehetik igénybe az idősek is a számítógép-, és internethasználat lehetőségét. A Kulturális Korzóban 6 gép rendelkezésre áll egy esetleges tanfolyam szervezéséhez. Az időseket érintő egyesületek közül a Szivárvány Városi Nyugdíjas Egyesület 2 éve a Nemzeti Együttműködési Alap pályázatán nyert ugyan egy számítógépet, amit klubhelyiségükben működésbe helyeztek, azonban használatának elsajátítása még nem történt meg.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A városi önkormányzat szervezésében évente kerül megrendezésre az október 1-én ünnepelt Idősek Világnapjára, amelyre igen szép számmal érkeznek településünk szépkorúai megtelítve a Kulturális Központ nagytermét. Ezen kívül évről évre megtartják az egyesületek és az idős otthonok a hagyományos ünnepségeket és alkalmakat, így például a karácsonyt, farsangot vagy nőnapot. Egyesületi keretek között az időseket érintő problémákban (bűncselekmények, egészség, stb.) felvilágosító előadások történnek. Időseink a településen sportnapot is tartanak, melynek során sportversenyekben mérik össze teljesítményüket.

A Marcali Turisztikai Egyesület a Marcaliban található turista útvonalakra szervezett kirándulásokra várja a nyugdíjasokat is. Az Erzsébet program keretében városunkban is számos 60. évét betöltött, öregségi nyugellátásban részesülő személy pályázott a Magyar nemzeti Üdülési Alapítvány nyugdíjasok számára kiírt pályázatán. A Nyugdíjasok Somogy Megyei Szövetségének támogatásával egyhetes táborok kerülnek megrendezésre, valamint kétnapos vezetői képzések, amelyen a marcali nyugdíjasok is részt vesznek.

A jövőben kialakítható egy ház körüli munkák elvégzését segítő rendszer, mivel az idősök számára a mindennapi élet tevékenységei is komoly gondot jelenthetnek. Az idősök a házi segítségnyújtást nem minden esetben veszik igénybe, az igénylők számára viszont egyes ház körüli munkák elvégzésére ezen szolgáltatás nem elegendő.

Az egyedül élő idősöket veszélyeztetheti az elmagányosodás, lelki állapotuk kihathat egészségügyi helyzetükre is, ezért kiemelten fontos a későbbiekben e csoportra több figyelmet fordítani. Az idősebb és fiatalabb korosztályok között egyre lazább a kapcsolat, csökken közöttük a társadalmi érintkezések száma, ez pedig az egymás iránti elfogadás, megértés ellen hat. Az idősök igénylik, hogy a helyi társadalom részesei legyenek, ehhez esélyt kell adni és lehetőséget kell biztosítani, hogy a fiatalabb és idősebb generáció közelebb kerüljön egymáshoz.

Az áldozattá válás az utóbbi időkben gyakoribb az idős népesség körében, ez ellen még hatékonyabb intézkedések szükségesek.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
alacsony nyugdíj, megélhetési problémák	szociális segélyezés, célzott eljuttatása
idősök foglalkoztatottságáról nincsenek rendelkezésre álló adatok	az idős népesség körében foglalkoztatottak felmérése a munkáltatók bevonásával, a foglalkoztatók figyelmének felhívása az idősebb munkavállalók tapasztalataiban rejlő potencialitásra
idősök foglalkoztatásbeli hátrányos megkülönböztetéséről nincsenek információk	munkaerő-piacon jelentkező esetleges hátrányos megkülönböztetés feltárása, orvoslása
55 évnél idősebbek munkanélkülisége	55 évnél idősebbek készségeinek bővítése
elmagányosodás	közösségi programok szervezése, kapcsolatok bővítése a szociális intézmények és civil szervezetek együttműködésével
közösségi aktivitás csökkenése	civil szféra támogatása, kampányok a tagszervezésre
nemzedékek közti kommunikáció hiánya	rendezvények szervezése az oktatási intézmények önkénteseinek bevonásával
házkörüli munkák nehézségei	igényfelmérés, közmunkások és önkéntesek bevonása
modern technikai eszközök ismeretének hiánya	termékbemutatók, internetes tanfolyamok szervezése
bűncselekmények által érintett csoport, gyakori az áldozattá válás	felvilágosító programok szervezése, kiterjesztése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

2013. évi LXII. Törvény (A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. Törvény módosításáról) kimondja, hogy fogyatékkal élő "az a személy, aki tartósan vagy

véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással – illetve ezek bármilyen halmozódásával – él, amely a környezeti, társadalmi és egyébjelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja”

A fogyatékossgal élők számos olyan hátránnyal, akadállyal kerülnek szembe, mely egészséges embertársaik számára könnyen áthidalható. Nehézségekkel kell szembenézniük pl. ügyeik intézésében, (hivatalok, nyilvános helyek, középületek nem akadálymentesek), a tömegközlekedés használatakor illetve az utcai közlekedésben. Az ép emberek részéről gyakran tapasztalható a fogyatékkal élőkkel szembeni előítéletesség, a rájuk félemerként tekintő nézet. A mindennapi életben emiatt nehézségekbe ütköznek, önbecsülésük gyengül. Társas interakciójuk az épek csoportjával gyenge.

A fogyatékos emberek többsége családja körében vagy saját lakásában, de egy részük bentlakásos intézményi keretek között él.

A fogyatékkal élők és családjaik körében további felmérések végzése szükséges, hogy helyzetükről, a mindennapi élet során felmerülő problémákról részletes információkat szerezhessünk. A fogyatékkal élők életében változást hozott az elmúlt időszakban egészségügyi állapotuk felülvizsgálata, ennek hatásait indokolt vizsgálni a jövőben. A fentiek érdekében a célcsoport tagjaival, illetve őket érintő civil szervezetekkel célszerű fórumot kialakítani.

7.1.1 számú táblázat – Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma

év	megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma	egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma
2008	249	7
2009	221	4
2010	200	5
2011	n.a	5
2012	n.a	4

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A munkaerőpiacon a fogyatékossgal élőknek csak a töredéke tud elhelyezkedni, miközben jelentős részük képes lenne nem sérült embertársával egyenértékű munka elvégzésére.

A fogyatékkal élők foglalkoztatásával kapcsolatos jogaik és munkáltatói kötelezettségek a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. Törvény tartalmazza. A törvény kimondja, hogy

- a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult;
- a foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását (az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető);
- ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

A 3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM rendelet külön előírja, hogy a megváltozott munkaképességű, a fogyatékos munkavállalók adottságaira a munkahelyek kialakításánál figyelemmel kell lenni. Fogyatékkal élő munkavállalókat foglalkoztatni kívánó munkahelyeken az ajtókat, az átjárókat, a szintbeli különbségeket áthidaló építményeket, a lépcsőket, a zuhanyozókat, a mosdókat és a munkahellyel összefüggő berendezéseket a testi adottságaiknak megfelelően, illetve megváltozott munkaképességükre figyelemmel kell kialakítani vagy szükség esetén átalakítani. A megváltozott munkaképességű, fogyatékos munkavállalók részére munkahelyükön biztosítani kell az egészséges és biztonságos munkavégzésükhöz szükséges, általuk felismerhető jelzéseket.

A városban és környékén a fogyatékkal élők foglalkoztatását segítő, vagy őket foglalkoztató szervezet a Fővárosi Önkormányzat Értelmi Fogyatékosok Otthona, Marcali szomszédos településén, Kéthelyen. Az intézményben fejlesztő – felkészítő foglalkoztatás keretén belül lehetőséget ad az ellátott személy számára munkafolyamat betanítására, önálló munkavégző képesség kialakítására, helyreállítására, fejlesztésére. Munka-rehabilitációs foglalkoztatás célja az ellátott személy munkakészségének, testi és szellemi képességeinek munkavégzéssel történő megőrzése, fejlesztése, valamint fejlesztő-felkészítő foglalkoztatásra való felkészítés. Azok számára, akik szociális foglalkoztatásban történő munkavégzésre nem alkalmasak, lehetőség van munkaterápiás vagy készségfejlesztő foglalkozásra. A munkaterápia elsődleges célja a munkaképesség fejlesztése annak érdekében, hogy az ellátott alkalmassá váljon a szociális foglalkoztatásban való részvételre. Jelenleg az intézményben egy marcali személy gondozását látják el.

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Marcali Csoportja (lásd e fejezet c. pontjában) tervezi a fogyatékosokkal élők foglalkoztatásának biztosítását.

A városban több nagyvállalat is foglalkoztat megváltozott munkaképességű személyeket, így például a ZIEHL-ABEGG Kft., Industrie Elektic Kft., Tesco. A foglalkoztatott személyek számáról pontos adattal nem rendelkezünk.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A fogyatékosokkal élők alkalmazása elé sokszor gátat emel a munkahelyek és oktatási intézmények akadálymentesítésének hiánya. Az alacsony iskolázottság tovább nehezíti érvényesülésüket a munkaerőpiacon, mivel többségük csak az általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Az önálló életre és a tisztességes jövedelemre való esélyüket pedig sok esetben akadályozza a munkáltatók részéről tapasztalható diszkrimináció.

Települési szinten nem állnak információk rendelkezésünkre a fogyatékkal élők foglalkoztatásbeli hátrányos megkülönböztetéséről.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A családjukkal vagy saját otthonban élő fogyatékosok nappali ellátását (felügyelet, foglalkoztatás, szabadidős tevékenység) és ezzel családjuk tehermentesítését szolgálják egyes intézmények. Mivel az intézmények csak központi településeken találhatóak meg, így az onnét távolabb élő rászorulóknak és családtagjaiknak nem, vagy csak nehezen érhetik el a szolgáltatásokat.

Marcaliban a SZESZK Támogató Szolgálata biztosítja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátását, a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségét, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtást. A támogató szolgálat elsődleges célcsoportja: siketek és nagyothallók, vakok és gyengén látók, autisták, mozgásszervi fogyatékosok, értelmileg akadályozottak, halmozottan fogyatékosok. A Szolgálat segítséget nyújt a

mindennapi szükségletek (fizikai, mentális, szociális) kielégítésében (például mozgásban, intézményekbe való eljutásban, bevásárlásban, ügyintézésben), speciális személyi szállítás, szállító szolgálat működtetésével; gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök beszerzésében; gyógyszerelésben, terápia megtartásban; szakrendelésekre, egészségügyi-, oktatási intézménybe történő szállításban is. Biztosítják jelynelvi tolmácsszolgálat elérhetőségét, segítséget nyújtanak a fogyatékos személyek kapcsolatkézségének javításához, családi kapcsolatainak erősítéséhez speciális, önségítő csoportokban való részvételükhöz. Ezekon kívül támogatják a fogyatékos emberek társadalmi integrációjának megvalósulását, valamint a családi, a közösségi, a kulturális, a szabadidős kapcsolatokban való egyenrangú részvételhez szükséges feltételek biztosítását, a fogyatékos személy munkavégzését, munkavállalását segítő szolgáltatások elérhetőségének, igénybevitelének elősegítését.

2012-ben 58 főt láttak el, közülük 48-an marcali lakosok. 2012.12.31-én a támogató szolgáltatást igénybevevők között közel kétszer magasabb a nők aránya, a férfiakénál. Az ellátást igénybevevők 23%-a 18 év alatti. Magas a 70 éven felüliek aránya (20%), ezen belül is a 80 év felettieké (13%).

Az igénybevevők közül magas a nem rászorultak aránya (46%), illetve jelentős azon személyek száma is, akik a rászorultsághoz szükséges igazolásokat az igénybevétel után szerzik be. A szociálisan nem rászorultak jelentős része időskorú, egyedülálló személy.

A szociálisan rászorultak fogyatékosági típusonkénti megoszlása 2012-ben:

Értelmileg akadályozottak	Mozgásszervi fogyatékosok	Autisták	Siketek, nagyothallók	Vakok, gyengén látók	Halmazottan fogyatékosok	Összesen
9	9	1	1	8	3	31

Forrás: helyi adatok

A támogató szolgálat feladatainak igénybe vételét az alábbi táblázat mutatja:

	2011	2012
Igénybe vevők száma (fő)	48	47
Személyi segítség (feladategység)	1848	1469
Szállító szolgálat (feladategység)	4770	4503
Tanácsadás (esetszám)	168	184

Forrás: helyi adatok

A szolgáltatások feladategységeinek csökkenése azzal magyarázható, hogy míg az állam 3000-3400 feladategységet finanszíroz, addig a különbséget (a feladategységek felét) az önkormányzatnak magának kell biztosítania.

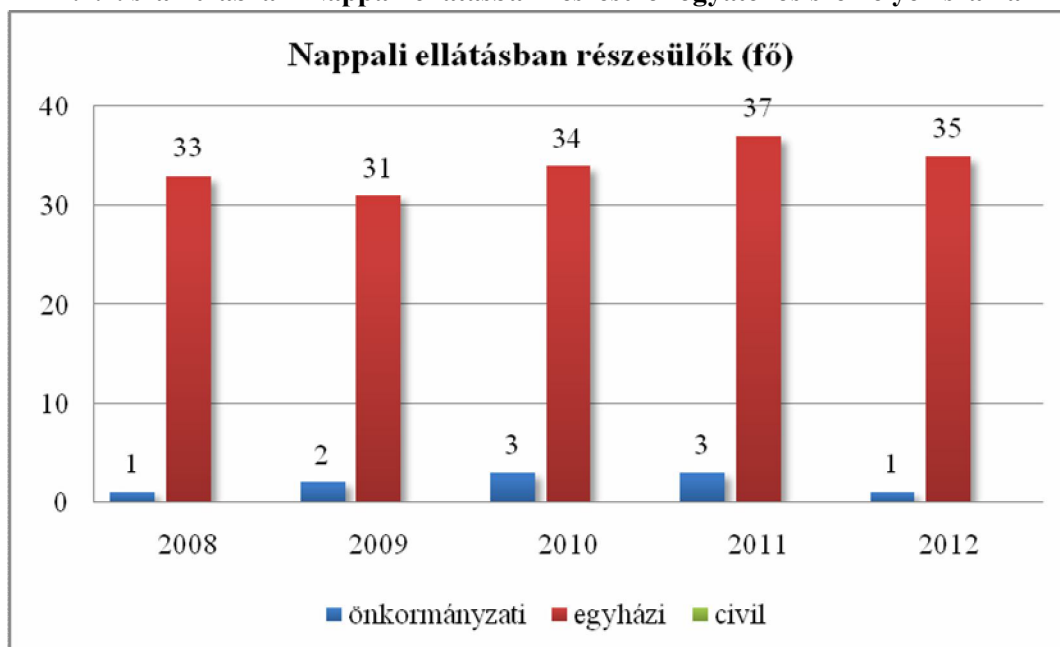
A SZESZK az Idősek Otthona és Gondozóházában átmeneti jelleggel, határozott időre 18. életévüket betöltött, önmagukról betegségük miatt vagy más okból gondoskodni időlegesen nem tudó személyeket is ellátnak.

Marcaliban a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Marcali Csoportja 1991 szeptembere óta működik. Az integrált intézmény 2008. január 1-től nyújt segítséget az arra rászorulóknak. Jelenleg két szolgáltatást és fejlesztő iskolai ellátást biztosít. Intézményükhöz a Marcali, a Marcali Kistérség és a Pogányvölgye kistérség segítségével élő fordulhatnak a szolgálathoz. Céljuk a szolgáltatást igénybevevők fizikai, szellemi, mentális állapotukból származó társadalmi hátrányuk csökkentése, életminőségük javulása.

Fontos szempontjuk a családok tehermentesítése, a munkához való hozzájutás feltételének megteremtése, a családi kötelek ápolása, megtartása mellett. Mindezek mellett a munkahelyteremtést, valamint a befogadó környezete fogyatékosággal szembeni előítéleteinek a mindennapi életben történő jó példákkal való leküzdését eredményezi. Az integrált intézményben különböző fogyatékkal élő embereket látnak el, továbbá olyan súlyosan halmozottan sérült gyermekek, fiatalok iskolai fejlesztését is végzik, akik a közoktatási rendszer más intézményeiből kiszorultak.

7.1.2. számú ábra – Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A fenti ábrából jól látszik, hogy a fogyatékkal élők nappali ellátásában jelenleg a Máltai Szeretetszolgálat veszi ki a legnagyobb részt. Az ellátottak száma minden évben harmincon felüli. A civil kezdeményezés(ek) viszont támogatásra szorulnak.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékos személyek és családok anyagi gondjainak enyhítésére különböző támogatási formák léteznek. Alanyi jogon jár a közgyógyellátás. A fogyatékos gyermeket ápoló felnőttnek – amennyiben kéri-meg kell állapítani ápolási díjat, és jogosult magasabb összegű családi pótlékra.

Ha a szülő úgy dönt, az ápolási díj helyett Gyes-en maradhat a gyermek 10 éves koráig, ami meghosszabbítható a gyermek 14. életévéig.

A családok kérhettek korábban támogatást a közlekedéshez, azonban ez 2013. január 1-vel megszűnt. A fogyatékkal élő személyek mobilitását gépjárműszerzési támogatás, és parkolási igazolványhoz való hozzájutással, támogató szolgálat, szállító szolgálatának működtetésével segíti.

Az említett támogatások nem összegezhetők, egymást jórészt kizárják. A kapott támogatások azonban nem fedezik a kieső jövedelem és a speciális kiadások összegét.

A fogyatékosági támogatásban, vakok személyi járadékába részesülő fogyatékos személyek számáról pontos adattal nem rendelkezünk, az őket ellátó intézmények, valamint civil szervezetek segítségével célszerű lenne felmérni az erre vonatkozó információkat.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

Teljes akadálymentesítés (fizikai) valósult meg a következő intézményekben: Kulturális Korzó, Városi Bíróság, Béke utcai orvosi rendelő, Gondviselés Háza, Mikszáth Utcai Általános Iskola (rámpával megközelíthető, földszinten mozgáskorlátozott mosdó), Noszlopy Gáspár Általános Iskola (korlátlifttel megközelíthető, földszinten mozgáskorlátozott mosdó).

Részleges akadálymentesítés található (nincs mozgáskorlátozott mosdó) az alábbi intézményekben: Városi Könyvtár, Művelődési Ház, Gyermek Étkeztetési Központ, Berzsenyi Dániel Gimnázium, Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ, fekvő és járóbeteg ellátás, egészségügyi alapellátó intézmények (Béke utcai körzeti gyermekorvosi rendelőben indukcióshurok is található).

A fizikai akadálymentesítés nem került kialakításra az Önkormányzati Hivatal, a Kórház, a Járási Hivatal, a Földhivatal, a Rendőrség, az Óvodai Központ, a Széchenyi Zsigmond Szakközépiskola és Szakiskola illetve a Marcali Sportszernok esetén.

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Teljesen akadálymentesített a TESCO, a Marcali Városi Fürdő (mobil medencelift is rendelkezésre áll).

Részleges akadálymentesítés történt a SPAR, Lidl üzletek, illetve a városi éttermek esetében (Mester Étterem, Mézes Mackó). Problémát jelent a mozgáskorlátozottak részére a SPAR, COOP, Penny Market üzletek esetében, hogy a bejutás automata ajtókon keresztül történik, de a bevásárló térbe való bejutást a forgószerkezetes kordonok akadályozzák.

A Napsugár Gyógyszertár, a Posta és az OTP Bank Marcali Fiókja fizikai akadálymentesített, azonban a mozgáskorlátozottak bejutását az ajtók akadályozzák, nem önműködők. A K&H Bank fiókja mozgáskorlátozottak részére könnyen megközelíthető, bejutást automata ajtó biztosítja. A Kéthely és Vidéke Takarékszövetkezetnél az ajtó önműködő, azonban a fizikai bejutás akadályba ütközik. A Hársfa Patika azonban nem akadálymentesített.

Sajnos a szálláshelyek egyike sem akadálymentesített. Mindegyik esetben a mozgáskorlátozottak bejutása korlátozott, vagy egyáltalán nem lehetséges önerőből.

A kulturális intézmények közül a Kulturális Korzó teljesen, a Városi Könyvtár és a Művelődési Ház részlegesen, míg a Civilek Háza, Bernáth Aurél Galéria egyáltalán nem akadálymentesített.

A Marcali Sportszernok szintén nem tartozik az akadálymentesített intézmények közé.

A gyengén látók részére hangos könyvek és olvasó berendezések kerültek beszerzésre a Városi Könyvtárban. A gyengén látók számára az önkormányzat és egyéb hivatalok honlapjainak akadálymentesítése is fontos az esélyegyenlőség jegyében. A város honlapjának fejlesztése már folyamatban van.

A 7.3.1.. számú táblázat rovataiban az adott igen válaszok azokat az eseteket is tartalmazzák, a mikor adott ágazatban csak részben megoldott (egyes intézményekben) az akadálymentesítés (pl. egészségügyi intézmények, igazságszolgáltatási intézmények).

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

A munkahelyek akadálymentesítettségéről kevés információ áll rendelkezésre. Két nagyvállalat akadálymentesítettségét mutatja a 8.3.2-es táblázat, azonban a fogyatékossgal élők szempontjából e fontos tényezőt a jövőben célszerű minél szélesebb körűen megvizsgálni.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Szigetvári és Széchenyi utcai csomópontban kialakításra került a gyengén látóknak egy távirányítóval működő hangjelző berendezés. A gyengén látó a kereszteződésnél megnyomja a jelzőn lévő gombot, és a gyalogátkelőnél egy hangjelzés segíti az átkelésben. Ezeket a kapcsolókat térítésmentesen kapták meg az érintettek a Somogy Megyei Vakok és Gyengén Látók Marcali Körzeti Csoportjának támogatásával. Így a hangjelző nem működik folyamatosan, csak ha olyan ember érkezik, akinél ilyen kapcsoló van. Ugyancsak kialakításra került egy ilyen berendezés a Rákóczi és Kossuth Lajos utcai, valamint a Rákóczi és Szabadság utcai csomópontban. A Rákóczi és Szabadságutcai csomópontban még burkolati jelek is segítik a gyengén látókat (ez a legmodernebb gyalogos átkelőhely Marcaliban).

7.3.1. táblázat – Akadálymentesítés 1.

		Igen/nem								
		Lift	Vakvezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb
oktatási intézmények	alapfok	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	-
	középfok	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	-
	felsőfok	-	-	-	-	-	-	-	-	-
egészségügyi intézmények	fekvőbeteg ellátás	igen	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	-
	járó beteg szakellátás	igen	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	-
	alapellátás	nem	nem	igen	igen	nem	részben	részben	nem	-
kulturális, művelődési intézmények		igen	nem	igen	igen	nem	igen	részben	nem	-
önkormányzati, közigazgatási intézmény		nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	-
igazságszolgáltatási, rendőrség, ügyészség		nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	-
szociális ellátást nyújtó intézmények		nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	-

Forrás: helyi adatgyűjtés, személyes tapasztalat, fogyatékos ügyi referens információi, fogyatékosok civil szervezetei

8.3.2. táblázat – Akadálymentesítés a foglalkozatóknál

	Igen/nem								
	Lift	Vakvezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb
NOA Nemzetközi Kereskedelmi és Előállító Kft. – kárpitozott autóalkatrész gyártás	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	nem	nem
Industrie Elektrik – elektronika ipar	igen	nem	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem

Forrás: Industrie Elektrik, NOA Kft.

8.3.3. táblázat – Fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettség a közlekedésben

	Igen/nem								
	Lift	Vakvezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb
Közterület (utca/járda, park, tér)	nem	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	-
Helyi és távolsági tömegközlekedés	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	-
Buszpályaudvar, buszvárók	nem	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	-
Vasútállomás	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	-

Forrás: helyi adatgyűjtés

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

Marcaliban a Szociális és Egészségügyi Szolgálat biztosít támogató szolgálatot, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat tartja fenn a Fogyatékkal Élők Nappali Intézményét, ami fejlesztő tevékenységek mellett kiemelt figyelmet fordít a szabadidős foglalkozásokra. Ezen intézmények segítik a fogyatékkal élőket mindennapjaik során, támogatják az ép emberek számára könnyebben elérhető szolgáltatások és tevékenységek elérésben. Az intézmények szolgáltatásainak ismertetése a korábbiakban már részletezésre került (lásd 7.1 c. pont).

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Pozitív diszkriminációról nem áll rendelkezésre információ.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
hivatali honlapok akadálymentesítése	honlapok akadálymentesítése
nem/részben akadálymentes önkormányzati épületek komplex akadálymentesítése	pályázati források felderítése, azok komplex kivitelezése
üzletek, kereskedelmi egységek, szálláshelyek nem vagy csak részben akadálymentesítettek	tulajdonosok figyelmének felhívása a problémára
fogyatékkal élők és épek kapcsolata gyenge	a fogyatékkal élők állapotáról, helyzetéről beszélgetések szervezése – oktatási intézményekben gyerekek számára és a városban felnőttek részére A fogyatékkal élők és épek kapcsolatának erősítése érdekében szabadidős-kulturális programok szervezése
előítéletesség a fogyatékosokkal szemben	az előítéletesség ellen előadások szervezése, különösen az előítéletesség korai kialakulásának megelőzésére az oktatási intézményekben felvilágosító előadások tartása (pl. osztályfőnöki órák keretében)
alacsony foglalkoztatottság	védett munkahelyek létrehozása, megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának ösztönzése, képzésekre való feltérképezés, képzés megszervezése
fogyatékkal élők általános helyzetéről kevés információ áll rendelkezésre	Információ gyűjtés fogyatékkal élők általános helyzetéről

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Esélyegyenlőségi célcsoport megnevezése	Célcsoport érdekében létrejött szervezet megnevezése
Mélyszegénységben élők, romák	Marcali Városi Roma Nemzetiségi Önkormányzat
	Karitasz
Gyerekek	Családokért Közalapítvány Marcali Kiwanis Női Klub
Nők	-
Idősek	Szivárvány Nyugdíjas Egyesület
	Marcali Bajtársi Egyesület
	Honvéd Nyugállományúak Klubja
	Megbékélés Szociális Otthon Alapítvány
Fogyatékosok	Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesületének Marcali Körzeti Csoportja
	Magyar Máltai szeretetszolgálat Marcali Csoportja
	Ezüstkapocs Közhasznú Alapítvány
	Somogy Megyei Vakok és Gyengén Látók Marcali Körzeti Csoportja

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Az egyes szektorok célcsoportok érdekében való együttműködése eseti jellegű. A szorosabb együttműködés megteremtéséhez a felek igény szerint végezhetnek közös munkát, ennek érdekében közös, állandó fórumot alakíthatnak ki.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

A Marcali Kistérség Többcélú Társulásában résztvevő önkormányzatok a már korábban említett - Társulási Megállapodásban is rögzített – feladatellátást folytatnak. Az esélyegyenlőség megvalósítása, elősegítése a társult önkormányzatoknak is kiemelt célja, így a jövőben e téren való együttműködés nem jelent problémát.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A városban működő Roma Kisebbségi Önkormányzat fontos szerepet játszik a roma lakosság érdekképviselésében. Az esélyegyenlőséget sértő intézkedések, események esetén panaszaiikkal a kisebbségi önkormányzathoz is fordulhatnak a roma lakók.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A 8. a) pontban leírt civil szervezetek alapszabályukban, működési szabályzatuknak megfelelően járnak el a célcsoportok ellátásban.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában

A városban működő vállalkozások a civil szervezetek által szervezett (jótékonyági) programok anyagi támogatásán keresztül veszik ki részüket az esélyegyenlőségi feladatok ellátásából.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

Az esélyegyenlőségi program előkészítésének folyamatában nagy hangsúly helyeződött a minél szélesebb körű adatgyűjtés megszervezésére.

Az adatgyűjtésbe bekapcsolódtak a Marcali Közös Önkormányzati Hivatal osztályai, a szociális szolgáltatásokat nyújtó intézmények, köznevelési intézménye, az egészségügyi alapszolgáltatásban résztvevők, a közművelődést szervező intézmény, valamint a civil szervezetek vezetői.

Az előkészítésben együttműködő partnerek bevonásának módszere az online, illetve telefonos kapcsolattartásra épült, az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd az elkészült dokumentum-tervezet véleményezésére koncentrált.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

Az a) pont szerinti szervezetek részére az esélyegyenlőségi program tervezete megküldésre került, írásban megtehették észrevételeiket.

Az esélyegyenlőségi program tervezete társadalmi vitára bocsátása a hirdető táblán való kifüggesztéssel, illetve a honlapon való megjelenéssel biztosított volt.

Az Önkormányzat az Esélyegyenlőségi Programban felmerült problémák megoldása érdekében szorosabban együttműködik az önkormányzati intézményekkel, a városban működő egyházi és civil szervezetekkel. A szorosabb együttműködés érdekében a szervezetek vezetőivel évente legalább egy alkalommal, szükség esetén több alkalommal tájékoztatják egymást, így átfogó képet kapnak a településen felmerült esélyegyenlőségi problémákról és konkrét megoldási javaslatokkal szolgálhatnak azok megszüntetésére. A Marcali Város Önkormányzatának Esélyegyenlőségi Programja a Marcali Közös Önkormányzati Hivatalban ügyfélfogadási időben bármikor a lakosok rendelkezésére áll, valamint az önkormányzat honlapján közzétételre kerül, így a város teljes lakosságának hozzáférése biztosítottá válik a tervezett esélyegyenlőség folyamatok, tevékenységek megismerésére és a megvalósítás folyamatos ellenőrzésére.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<ul style="list-style-type: none"> – alacsony iskolai végzettség, alapképzettség hiánya – magas munkanélküliség – munkaerő-piaci kompetenciák hiánya – életvezetési problémák – szegregált lakóterületek léte – romákkal szembeni előítéletesség	<ul style="list-style-type: none"> – „Újra az iskolapadban” általános iskolai végzettség vagy szakmunkásképzés bővítése – közfoglalkoztatás bővítése – munkaerő-piaci kompetenciák növelése – életvezetési tanácsadások, tanfolyamok szervezése – városrészek rehabilitációja – az előítéletességgel szembeni, előadások, kulturális programok szervezése

	<ul style="list-style-type: none"> – állástalanok nagy számának regisztrátlansága a Munkaügynél, ebből adódóan ellátásoktól elesés – esélyegyenlőség bemutatásának hiánya a település honlapján 	<ul style="list-style-type: none"> – regisztrációra ösztönzés – települési honlapon esélyegyenlőség bemutatásának megjelenítése
Gyermekek	<ul style="list-style-type: none"> – szabad iskolaválasztás – vidékre eljáró középiskolai tanulók helyi nyilvántartásbeli hiánya – rossz egészségügyi állapot – szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek életminősége rossz – alacsony a középfokú végzettségű HH/HHH-s gyermekek száma 	<ul style="list-style-type: none"> – HH/HHH-s tanulók kiegyenlítése a két általános iskolában – vidéken tanulók nyilvántartásának pótlása – egészségügyi prevenciók tanácsadások szervezése, szülők bevonása, sportlehetőségek biztosítása – a lakókörnyezet fizikai, társadalmi rehabilitációja, gyermekek számára gyűjtések szervezése – „Cél a szakma” továbbtanulás ösztönzése, irányítása; pályaválasztási tanácsadás
Nők	<ul style="list-style-type: none"> – a helyi társadalomban magas a nők aránya, ám gender témával foglalkozó, a nők érdekképviseletét felvállaló civil szerveződés nincs – magas munkanélküliség – alacsony iskolai végzettség – az 50 feletti nők egészségi állapota nem kielégítő – nők hátrányos megkülönböztetése a foglalkoztatás területén feltérképezetlen – családbarát munkahely, rugalmas munkaidő nem elterjedt a városban, ahogy az atipikus foglalkoztatási formák sem, holott a kisgyermekes anyák munkaerő-piacra való visszaintegrálását segítenék – családon belüli erőszak jelenléte – gyermek-elhelyezési nehézség a dolgozni vágyó és 	<ul style="list-style-type: none"> – civil szervezet(ek) létrejöttének ösztönzése, öntevékenység fokozása – női közfoglalkoztatás bővítése – képzés/átképzés, oktatás megszervezése – prevenciók és szűrőprogramok szervezése – hátrányos megkülönböztetések feltárása – családbarát munkahelyek kialakításának, rugalmas munkaidő bevezetésének ösztönzése; atipikus foglalkoztatási lehetőségek feltárása és ösztönzése – kampányok, szakemberek részvételével felvilágosító előadások – családi napközi bővítése

	<p>munkaviszonyban álló anyák számára</p> <ul style="list-style-type: none"> – jelentős számú gyermeküket, gyermekeiket egyedül nevelő nő él a városban, e háztartások szegénységi kockázata nagy 	<ul style="list-style-type: none"> – gyermeküket, gyermekeiket egyedül nevelő nők segítése, támogatása
Idősek	<ul style="list-style-type: none"> – alacsony nyugdíj, megélhetési problémák – idősek foglalkoztatottságáról nincsenek rendelkezésre álló adatok – idősek foglalkoztatásbeli hátrányos megkülönböztetéséről nincsenek információk – 55 évnél idősebbek munkanélkülisége – elmagányosodás – közösségi aktivitás csökkenése – nemzedékek közti kommunikáció hiánya – házkörüli munkák nehézségei – modern technikai eszközök ismeretének hiánya – bűncselekmények által érintett csoport, gyakori az áldozattá válás 	<ul style="list-style-type: none"> – szociális segélyezés, célzott eljuttatása – idősek a munkaerő-piacon – munkaerő-piacon jelentkező esetleges hátrányos megkülönböztetés feltárása, orvoslása – 55 évnél idősebbek készségeinek bővítése – közösségi programok szervezése – civil szféra támogatása, kampányok a tagszervezésre – kommunikáció erősítése – ház körüli munkák segítéséhez igényfelmérés, közmunkások és önkéntesek bevonása – ismerkedés a számítógéppel és internettel – „Előzzük meg a bajt” – felvilágosító programok szervezése, kiterjesztése
Fogyatékkal élők	<ul style="list-style-type: none"> – hivatali honlapok nem akadálymentesítettek – nem/részben akadálymentes önkormányzati épületek komplex akadálymentesítése – üzletek, kereskedelmi egységek, szálláshelyek nem vagy csak részben akadálymentesítettek 	<ul style="list-style-type: none"> – hivatali honlapok akadálymentesítése – önkormányzati épületek fizikai akadálymentesítése – nem önkormányzati épületek akadálymentesítése

	<ul style="list-style-type: none"> – fogyatékkal élők és épek kapcsolata gyenge – előítéletesség a fogyatékosokkal szemben – alacsony foglalkoztatottság – fogyatékkal élők általános helyzetéről kevés információ áll rendelkezésre 	<ul style="list-style-type: none"> – fogyatékosok és épek kapcsolatának erősítése – „Én sem vagyok más” programsorozat indítása – védett munkahelyek létrehozása, megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának ösztönzése, képzésekre való feltérképezés, szervezése – információ gyűjtés fogyatékkal élők általános helyzetéről
--	--	--

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Újra az iskolapadban” általános iskolai végzettség szakmunkásképzés bővítése 2. közfoglalkoztatás bővítése 3. munkaerő-piaci kompetenciák növelése 4. életvezetési tanácsadások, tanfolyamok szervezése 5. városrészek rehabilitációja 6. Az előítéletességgel szembeni, előadások, kulturális programok szervezése 7. regisztrációra ösztönzés 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Önkormányzat, Helyi munkaadók, Munkaügyi Központ 2. Munkaügyi Központ, Önkormányzat 3. Munkaügyi Központ, Oktatási intézmények 4. Önkormányzat, Nemzetiségi Önkormányzat, Családsegítő Szolgálat, Védőnői szolgálat 5. Önkormányzat, Nemzetiségi Önkormányzat 6. Nemzetiségi Önkormányzat, Kulturális Központ, civil szervezetek 7. Nemzetiségi Önkormányzat, Önkormányzat, Munkaügyi Központ
Gyermekek	<ol style="list-style-type: none"> 1. HH/HHH-s tanulók kiegyenlítése a két általános iskolában 2. Vidéken tanulók nyilvántartásának pótlása 3. egészségügyi prevenciós tanácsadások szervezése – szülők bevonásával 4. a lakókörnyezet fizikai, társadalmi rehabilitációja, gyermekek számára gyűjtések szervezése 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tankerület, oktatási intézmények 2. Tankerület, Oktatási intézmények 3. Védőnői Szolgálat, oktatási intézmények 4. Önkormányzat, Nemzetiségi Önkormányzat, Helyi vállalkozók, civil szervezetek 5. Önkormányzat, Tankerület, oktatási intézmények

	5. „Cél a szakma” továbbtanulás ösztönzése, irányítása; pályaválasztási tanácsadás	
Nők	<ol style="list-style-type: none"> 1. civil szervezet(ek) létrejöttének ösztönzése, öntevékenység fokozása 2. női közfoglalkoztatás bővítése 3. képzés/átképzés, oktatás megszervezése 4. prevenciós és szűrőprogramok szervezése 5. hátrányos megkülönböztetések feltárása 6. családbarát munkahelyek kialakításának, rugalmas munkaidő bevezetésének ösztönzése, atipikus foglalkoztatási lehetőségek feltárása és ösztönzése 7. családon belüli erőszak elleni kampányok, szakemberek részvételével felvilágosító előadások 8. családi napközi bővítése 9. gyermeküket, gyermekeiket egyedül nevelő nők segítése, támogatása 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Önkormányzat, Helyi munkaadók, Családsegítő Szolgálat, Védőnői Szolgálat 2. Önkormányzat, Munkaügyi Központ, Helyi munkaadók 3. Önkormányzat, Munkaügyi Központ, Oktatási intézmények 4. Önkormányzat, Egészségügyi intézmények, háziorvosi szolgálat, civil szervezetek 5. Önkormányzat, helyi munkaadók, civil szervezetek 6. Önkormányzat, Munkaügyi Központ, helyi munkaadók, 7. Önkormányzat, Oktatási intézmények, Rendőrség, Civil szervezetek 8. Önkormányzat, SZESZK, civil szervezetek 9. Önkormányzat, SZESZK, civil szervezetek
Idősek	<ol style="list-style-type: none"> 1. szociális segélyezés, célzott eljuttatása 2. Idősek a munkaerő-piacon 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Önkormányzat 2. Önkormányzat, Munkaügyi Hivatal, civil szervezetek, helyi munkaadók 3. Önkormányzat, Munkaügyi Hivatal,

	<ol style="list-style-type: none"> 3. munkaerő-piacon jelentkező esetleges hátrányos megkülönböztetés feltárása, orvoslása 4. 55 évnél idősebbek készségeinek bővítése 5. közösségi programok szervezése 6. civil szféra támogatása, kampányok a tagszervezésre 7. kommunikáció erősítése 8. ház körüli munkák segítéséhez igényfelmérés, közmunkások és önkéntesek bevonása 9. ismerkedés a számítógéppel és internettel 10. „Előzzük meg a bajt” – felvilágosító programok szervezése, kiterjesztése 	<p>civil szervezetek, helyi munkaadók</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Önkormányzat, Munkaügyi Hivatal 5. Önkormányzat, Kulturális Központ, civil szervezetek 6. Önkormányzat, Kulturális Központ, civil szervezetek 7. Önkormányzat, Kulturális Központ 8. Önkormányzat, Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ, civil szervezetek 9. Önkormányzat, Kulturális Központ, civil szervezetek 10. Önkormányzat, Rendőrség, civil szervezetek
Fogyatékkal élők	<ol style="list-style-type: none"> 1. hivatali honlapok akadálymentesítése 2. önkormányzati épületek akadálymentesítése 3. nem önkormányzati épületek akadálymentesítése 4. fogyatékosok és épek kapcsolatának erősítése 5. „Én sem vagyok más” programsorozat indítása 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Önkormányzat, Intézmények 2. Önkormányzat 3. Önkormányzat, civil szervezetek, helyi vállalkozók, helyi üzletek 4. Önkormányzat, Kulturális Központ, civil szervezetek, Oktatási intézmények 5. Önkormányzat, Kulturális Központ, civil szervezetek, Oktatási intézmények 6. Önkormányzat, helyi munkaadók, Munkaügyi Hivatal

	<p>6. védett munkahelyek létrehozása, megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának ösztönzése, képzésekre való feltérképezés, szervezése</p> <p>7. információ gyűjtés fogyatékkal élők általános helyzetéről</p>	<p>7. Önkormányzat, civil szervezetek, helyi munkaadók</p>
--	--	--

2. Összegző táblázat – A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	„Újra az iskolapadban” általános iskolai végzettség szakmunkásképzés bővítése	Magas az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, illetve hiányzik az alapképzettségük	A 8. általános iskolai végzettség, illetve a szakmunkás bizonyítvány megszerzésének ösztönzése		A célcsoport feltérképezése, képzés megszervezése. Az eredmények kiértékelése	Önkormányzat,	2018.12.31.	A programban résztvevők száma, képzésre beiratkozottak száma, képzést elvégzettek száma	Személyi, tárgyi és pénzügyi feltételek biztosítása, megteremtése	A célcsoport folyamatos részvétele a képzéseken.
2	Közfoglalkoztatás bővítése	Magas a tartós munkanélküliek száma	Tartós munkanélküliek számának csökkenése		Célcsoport feltérképezése, közfoglalkoztatási stratégia kidolgozása, a helyi munkaadókkal való kapcsolatfelvétel a foglalkoztatás lehetőségéről, munkaerő-piacon való elhelyezkedés	Önkormányzat	2015.12.31.	Csökken a tartós munkanélküliek száma, nő a közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Humán erőforrás, tárgyi feltételek, pályázatok, anyagi források biztosítása	Munkaerőpiacon való elhelyezkedés
3	Munkaerő-piaci kompetenciák növelése	Magas a munkanélküliek száma, tartós elhelyezkedés a munkaerő-piacon	A munkaerő-piacon történő elhelyezkedés segítése, ösztönzése. Rövid távú cél: Aminél hosszabb időre történő elhelyezkedés. Hosszú távú cél: tartós integráció a munkaerő-piacon		Célcsoport feltérképezése, képzési programok szervezése. Eredmények értékelése	Önkormányzat, Nemzetiségi Önkormányzat	2016.12.31.	A programban résztvevők száma; képzést eredményesen elvégzők száma; a képzést követően a munkaerőpiacon elhelyezkedettek száma, munkaerő-piacon tartósan elhelyezkedők száma	Személyi és tárgyi feltételek, pénzügyi források, pályázatok	A képzésben résztvevő célcsoport tagjai eredményesen végzik el a képzést, amely által a munkaerő-piacon tartós munkalehetőséghez jutnak.
4	A mélyszegénységben élő számára életvezetési tanácsadások,	A mélyszegénységben élők komoly életvezetési problémákkal	A programban résztvevők életvezetési problémáinak csökkenése,		A tanfolyamon résztvevők feltérképezése. Az életvezetési tanácsadások, tanfolyamok rendszerének kidolgozása, megszervezése.	Önkormányzat, Nemzetiségi Önkormányzat,	2014.12.31.	A programban résztvevők száma; a programban résztvevők életvezetésének	Személyi, tárgyi feltételek, pénzügyi források	A programban résztvevők havi jövedelmüket tudatosan, gazdaságosan

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
	tanfolyamok szervezése	küzdének	esetleges megszüntetése. Rendszeres havi jövedelmük gazdaságosabb, tudatosabb beosztása. Tanfolyamok által közösség erősítése.		Részvétel dokumentálása			későbbi követése alapján azon háztartások száma és aránya, ahol a korábbi problémák mérséklődtek, megoldódtak	biztosítása	beosztva képessé válnak hosszú távon életvezetési problémáik mérésére, megszüntetésére.
5	Városrészek rehabilitációja	A szegregált lakókörnyezetben életkörülményei rosszak, lakások állapota jelentős felújításra szorul. Magas az állástalanok és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya.	A fizikai és társadalmi környezet javulása is megtörténhet, ami lehetővé teheti a lakók jobb lakókörülményeket biztosító lakásokba, magasabb társadalmi státuszú lakóközösségbe való integrálódását. A lakóterület rehabilitációjával, a szegregátum megszüntetése	Integrált Városfejlesztési Stratégia	A lakások teljes állapotfelmérése, előkészítése; a lakók készségeinek felmérése, szükség esetén képzésre ösztönzésük, illetve képzésbe vonásuk. A felújításban való foglalkoztatásba bevonásuk. A program megvalósítása.	Önkormányzat, Nemzetiségi Önkormányzat	2018.12.31.	A felújított lakások száma; a program ideje alatt képzettséget szerzett lakók száma; a felújításban résztvevő lakók száma; hátrányos helyzetű gyermekek arányának csökkenése	Személyi és tárgyi feltételek, pályázati források	A környezet iránti felelősségérzet kialakításával a terület későbbi állapota leromlásának megakadályozása. A képzettséget szerző személyek munkaerő-piacon való elhelyezkedési esélye növekszik.
6	Az előítéletességgel szembeni, előadások, kulturális programok szervezése	A városban jelentős számban él roma származású személy, a velük szembeni előítéletesség a mindennapi élet során érzékelhető.	Előítéletesség csökkentése, a roma és nem roma lakosság közötti párbeszéd kialakítása, kapcsolat erősítése.		Előadások szervezése a romák történelméről, mai helyzetéről. Kulturális programok szervezése a roma kultúra körében	Önkormányzat, Nemzetiségi Önkormányzat	2015.12.31.	Az előadásokon és kulturális programokon résztvevők száma; rendezvények száma	Pályázati források, személyi és tárgyi feltételek biztosítása	Csökkenő előítéletesség, kétoldali szerveződések létrejötte

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
7	Regisztrációra ösztönzés	A nyilvántartott álláskeresőkön kívül jelentős azoknak a száma, akik a szürke vagy fekete gazdaságban dolgoznak, mivel ők a Munkaügyi Hivatalban nem szerepelnek álláskeresőként, regisztráltak.	A jelenleg munkanélküli, regisztrálatlan személyek Munkaügyi Központban történő regisztrálása		A célcsoporthoz tartozó személyek felkutatása, feltérképezése; regisztrációra való ösztönzésük	Önkormányzat, Nemzetiségi Önkormányzat	2018.12.31.	A regisztrálatlan személyek számának csökkenése; a célcsoporthoz tartozók száma, akik regisztrált álláskeresővé váltak	Személyi és tárgyi feltételek biztosítása	Tartós rendszerben maradás, a munkaerő-piacon való elhelyezkedésének esélye vagy a képzésbe való bekerülésének esélye nő.
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	HH/HHH-s tanulók kiegyenlítése a két általános iskolában	A két általános iskola közül A Noszlopy G. iskolában magasabb arányban vannak a HH/HHH tanulók.	A két iskola közt egyenlő arányban jelenjenek meg a HH/HHH tanulók		A HH/HHH-ről nem nyilatkozó szülők nyilatkozatra való ösztönzése; felmérés a nyilatkozatok alapján. A különbség megszüntetése érdekében stratégia kidolgozása, majd megvalósítása.	Tankerület	2014.12.31.	HH/HHH nyilatkozatot tevők száma; A két iskola közti arányok közti különbség csökken	személyi és tárgyi feltételek	A két iskola közt csökken a HH/HHH arányuk száma
2	Vidéken tanulók nyilvántartásának pótlása	A marcali lakosú középiskolás tanulók létszámáról nem rendelkezünk pontos adatokkal.	A vidéken tanuló marcali középiskolások nyilvántartása		Felmérés előkészítése, felmérés, nyilvántartás elkészítése	Önkormányzat, Tankerület	2014.12.31.	Az általános iskolából továbbtanuló száma, ezen belül a vidéki középiskolákban továbbtanulók aránya; marcali lakosú vidéken tanuló gyermekek nyilvántartásának létrehozása	Személyi tárgyi feltételek biztosítás	A marcali lakosú vidéken tanuló gyermekek nyilvántartásának folyamatos vezetése
3	Egészségügyi,	Az egészségtelen	A gyermekek		A program kidolgozásának	Önkormányzat	2014.12.31.	A programban	Személyi és	A gyermekek

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
	prevenációs tanácsadások szervezése, szülők bevonása, rendszeres sport lehetőségek biztosítása	életmód a gyermekek körében is jellemző, ezért szükséges a még hatékonyabb egészséges életmódra nevelésük, egyben a szülők felvilágosítása az egészséges életmód megtartásának érdekében.	életmódjában történő pozitív változások megjelenése, egészséges táplálkozás, sportolás elterjedése		előkészítése; program kidolgozása az oktatási és egészségügyi intézmények közreműködésével. A program megvalósítása			résztevő gyermekek száma, az egészséges életmód elemeinek megjelenésének aránya a programban résztvevő gyermekek között	tárgyi feltételek, pályázatok	körében az egészséges életmód a mindennapjuk részévé válik.
4	A lakókörnyezet fizikai, társadalmi rehabilitációja, gyermekek számára gyűjtések szervezése	A szegregált lakókörnyezetben élők gyermekek életkörülményei rosszak, magas a HHH gyermekek aránya	A gyermekek környezetének fizikai és társadalmi környezete javul. A szegregált lakóterületek komplex rehabilitációjának programja segítségével a szülők képzésével, foglalkoztatásával a hátrányos helyzetű gyermekek életkörülményeiben is pozitív változás érhető el. Végső cél a szegregátum megszüntetése.		A gyermekek lakókörnyezetének, egészségi állapotának felmérése, előkészítés. A program megvalósítása. A szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek számára adománygyűjtési akciók szervezése – együttműködve a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, karitatív szervezetekkel, civil szervezetekkel.	Önkormányzat, Nemzetiségi Önkormányzat	2018.12.31.	A gyermekek egészségi állapotának javulását tükröző mutatószámok. Lakókörnyezet felmérésének értékelése. Adománygyűjtési akciók száma, adományt kapó gyermekek száma.	Személyi és tárgyi feltételek, pályázati források	A gyermekek fizikai állapotának javulása.
5	„Cél a szakma” –	Alacsony a	A középfokú		A HH/HHH-s gyermekek	Önkormányzat,	2018.12.31.	A 7. és 8.	Személyi és	Emelkedik a

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
	Továbbtanulás ösztönzése, irányítása, pályaválasztási tanácsadás	középfokú végzettségű HH/HHH-s gyermekek aránya	végzettséggel rendelkező HH/HHH-s gyermekek arányának növekedése		száma pontos felmérése, a szülők nyilatkozattételre ösztönzése. Az általános iskolákban a pályaválasztást segítő programok kidolgozása, megvalósítása koordinálása.	Tankerület		osztályos HH/HHH-s nyilatkozatot tevők száma. A középfokú végzettséget szerzett HH/HHH-s gyermekek száma. A szakmát szerzett HH/HHH-s tanulók száma	Tárgyi feltételek biztosítása	középfokú végzettséggel rendelkező HH/HHH-s gyermekek száma. A pályaválasztási programok, tanácsadások folyamatossága.

III. A nők esélyegyenlősége

1	Civil szervezet(ek) létrejöttének ösztönzése, öntevékenység fokozása	A városban nem működik kifejezetten a nőket érintő, érdekeiket védő vagy gender témával foglalkozó civil szerveződés.	A nők öntevékenységének fokozása, szervezet(ek) alakítása.		Figyelemfelhívás az ilyen jellegű civil szervezet hiányára, a célcsoport körében szervezet alakítására elszánt nők segítése a szervezet(ek) alakításában, tagszervezésben, programok rendezésében.	Önkormányzat	2015.12.31.	Létrejövő civil szervezetek száma, csatlakozó nők száma, rendezett programok száma	Személyi feltételek, tárgyi feltételek biztosítása	Létrejövő civil szervezet(ek) működésének folyamatossága, bővülő taglétszám, öntevékenység fokozása révén új szervezetek alakítása
2	Női közfoglalkoztatás bővítése	A nők körében is jelentős a munkanélküliség.	Közfoglalkoztatás bővítése, kiemelt figyelmet fordítva a nők által is elvégezhető munkákra		Közfoglalkoztatás bővítési lehetőségének feltérképezése, a közfoglalkoztatás bővítésének kivitelezése, a bővítésbe munkanélküli nők bevonása	Önkormányzat	2018.12.31.	Közfoglalkoztatásban dolgozó munkanélküli nők száma, munkanélküli nők aránya a női népességen belül	Személyi feltételek, tárgyi feltételek és anyagi források megteremtése	Nők munkanélküliségének követése és közfoglalkoztatásba vonásuknak folyamatos biztosítása
3	Képzés/átképzés, oktatás megszervezése	A munkanélküli nők között jelentős számban találhatóak alacsony iskolai végzettségű személyek. Az alacsony iskolai	Növelni kell az alacsony iskolai végzettségű munkaeö-piaci elhelyezkedésének esélyét, ezt a munkaeö-piaci keresletnek		Alacsony iskolai végzettségű nők feltérképezése, képzésekben részt venni kívánó nők felmérése, munkaeö-piaci kereslet felmérése – kiemelten a környék munkáltatóinak körében, képzések	Önkormányzat	2018.12.31.	Alacsony iskolai végzettségű munkanélküli nők száma, képzésekben részt vevő nők száma, képzéseket elvégző nők	Személyi feltételek, tárgyi feltételek biztosítása és anyagi források megteremtése	Munkaeö-piac igényeinek megfelelő képzések, átképzések folyamatos biztosítása

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
		végzettségükkel szemben a munkaerő-piacon gyakoriak az előítéletek, továbbá elhelyezkedési esélyeiket nehezíti, hogy a magasabb iskolai végzettségűek körében is magas a munkaerő kínálat.	megfelelő képzésekkel, átképzésekkel szükséges biztosítani.		megtervezése és megszervezése, munkaerő kiközvetítése			száma, munkaerő-piacon elhelyezkedő nők száma és aránya		
4	Prevenációs és szűrőprogramok szervezése	Az 50 feletti nők egészségi állapota nem kielégítő, számukra prevenációs és szűrőprogramok indítása indokolt.	Prevenációs és szűrőprogramokkal az 50 feletti nők egészségi állapotának javítása		Egészségügyi intézmények, házi orvosok segítségével az 50 feletti nők egészségi állapotának felmérése, a leggyakrabban jelentkező betegségek meghatározása, prevenációs és szűrőprogramok kidolgozása és megvalósítása, az 50 feletti nők részvételének ösztönzése.	Önkormányzat	2016.12.31.	Programok száma, programokban résztvevő 50 év feletti nők száma, egészségügyi mutatók javulása	Személyi, tárgyi feltételek megteremtése, pénzügyi források biztosítása	A célcsoport egészségi állapotának nyomon követése mellett szervezett programok folyamatosága
5	Nők hátrányos megkülönböztetésének feltárása a foglalkoztatás területén	Nincsenek pontos információk a nőket érintő, a foglalkoztatás területén jelentkező hátrányos megkülönböztetésről, nemek közti bérkülönbségekről.	Munkáltatók és munkavállalók körében felmérés készítése – különös tekintettel a nők hierarchiában való feljebb meneteli lehetőségeire, bérezésére.		Munkáltatók körében jelentések készítése a foglalkoztatottakról – betöltött munkakörökről, bérezésről nemi megoszlás szerint. Munkavállaló nők körében fórum szervezése tapasztalataik megosztására.	Önkormányzat	2015.12.31.	Jelentéskészítést vállaló munkáltatók száma, fórumokba bevont nők száma	Személyi és tárgyi feltételek biztosítása	Jelentéskészítések, fórumok folyamatosága
6	Családbarát	A családbarát	A kisgyermekes		Felmérés készítése atipikus	Önkormányzat	2018.12.31.	Felkeresett	Személyi	Munkáltatók

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
	munkahelyek kialakításának, rugalmas munkaidő bevezetésének ösztönzése; atipikus foglalkoztatási lehetőségek feltárása és ösztönzése	munkahely, rugalmas munkaidő nem elterjedt a városban. Atipikus foglalkoztatási formák elterjedtségéről nincs széleskörű felmérés.	anyák munkaerő-piacra való visszaintegrálásának segítése.		foglalkoztatási lehetőséget, rugalmas munkaidőt biztosító illetve családbarát munkahelyekről. Munkáltatók figyelmének felhívása családbarát munkahelyek megteremtésére, valamint rugalmas munkaidő bevezetésének lehetőségére; munkáltatók tájékoztatása atipikus foglalkoztatási formákról, munkahelyekről és bennük rejlő lehetőségekről.			munkáltatók száma, tájékoztatott munkáltatók száma, családbarát munkahelyek száma, rugalmas munkaidőt biztosító munkahelyek száma, atipikus foglalkoztatási formát biztosító munkahelyek száma	feltételek megteremtése	folyamatos ösztönzése, tájékoztatása, rendszeres felmérés és foglalkoztatási lehetőségekről
7	Családi napközi bővítése	Jelenleg egy családi napközi működik a városban, a bölcsődei helyek folyamatosan betöltöttek, így a szülők elesnek a munkaerő-piacra való korábbi visszatérés lehetőségétől.	A szülők számára a munkaerő-piacra való visszatérés segítése, lehetőségének megteremtése újabb családi napköziki nyitásával.		Igényfelmérés a családi napközi szülői igényléséről, felmérés a családi napközit működtetni szándékozó személyekről; az igényeknek megfelelő számú családi napközi indítása.	Önkormányzat	2015.12.31.	Családi napközit igénylők száma, megnyitott családi napköziki száma, családi napköziben elhelyezett gyermekek száma	Személyi, tárgyi feltételek biztosítása, anyagi források megteremtése, pályázati források igénybe vétele	Családi napközi iránti kereslet folyamatos nyomon követése, az igényekhez mérten új családi napköziki kialakítása.
8	Családon belüli erőszak elleni fellépés	Családon belüli erőszak a városban is előfordul, feltételezhetően a rendőrség adatainál több esetben.	Családon belüli erőszak elleni kampányok, előadások szervezése, segítőrendszer kidolgozása az áldozattá válók segítésére.		Családon belüli erőszak elleni kampány megtervezése, előadások tartása szakemberekkel, segítő rendszer kidolgozása, működtetése, áldozattá válók segítségkérésre való bátorítása	Önkormányzat	2016.12.31.	Áldozattá válás elleni programok száma, segítőrendszerbe bekerülők száma, rendőrség nyilvántartása alapján az áldozattá válók	Személyi, tárgyi és anyagi feltételek biztosítása, pályázati források	Segítőrendszer folyamatos működtetése

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
								száma		
9	Gyermeküket, gyermekeiket egyedül nevelő nők segítése	Az egyszülős háztartások között többségben vannak a gyermeket egyedül nevelő nők, e háztartások szegénységkockázata magas – különösen a férfiak és nők közötti bérkülönbségekből adódóan	A gyermeküket egyedül nevelő nők segítése, támogatása, szegénységkockázat csökkentése		Háztartások felkeresése, helyzetfelmérés készítése, a megállapított szegénységi küszöb alá esők pénzügyi és természetbeli támogatásának kidolgozása- ebbe civil szervezetek, vállalatok, lakópolgárok bevonása (akár karitatív jelleggel)	Önkormányzat	2015.12.31.	Felkeresett egyszülős háztartások, magas szegénységi kockázatú háztartások száma, pénzügyi támogatás összege, természetbeni támogatás mértéke, segített háztartások száma, segítő szervezetek, vállalatok, lakosok száma	Személyi és tárgyi feltételek biztosítása, anyagi források megteremtése	Háztartások folyamatos felmérése, anyagi helyzetük folyamatos nyomon követése, támogatások rendszeres biztosítása
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	Szociális segélyezés	Az idősek egy része alacsony nyugdíjjal rendelkezik, ezáltal komoly megélhetési gondokkal küszködnek.	A kisnyugdíjasok jövedelmi helyzetének javulása		Felmérni a alacsony nyugdíjjal rendelkezők számát, segélyezés és támogatási rendszer kidolgozása, és megvalósítása	Önkormányzat	2018.12.31.	Az alacsony nyugdíjjal rendelkezők száma, a az ellátások összege	Személyi feltételek, anyagi források	A szociális támogatási rendszer folyamatos felülvizsgálata
2	Idősek a munkaerő-piacon	Az idős lakosság foglalkoztatásával kapcsolatban nem rendelkezik pontos információkkal	Pontos adatok álljanak rendelkezésre az idős emberek foglalkoztatottságáról, hogy a célcsoportra vonatkozó munkaerő-piaci stratégia		A helyi munkaadók felkeresése, az idős foglalkoztatottak számának felmérése.	Önkormányzat	2014.12.31.	A felkeresett munkáltatók száma, foglalkoztatottak, száma, időskoriúak munkavállalók száma	Személyi és tárgyi feltételek	A munkáltatók éves jelentést készítenek az időskoriúak foglalkoztatottságára vonatkozólag

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			kidolgozásra kerülhessen.							
3	Munkaerő-piacon jelentkező esetleges hátrányos megkülönböztetés feltárása, orvoslása	Idősek foglalkoztatásbeli hátrányos megkülönböztetéséről nincsenek információk.	Munkaerő-piacon jelentkező 55 év felettieket érintő hátrányos megkülönböztetés okainak feltárása.		Időseket képviselő civil szervezetek segítségével, az idős lakosság és a munkáltatók körében fórum szervezésével a probléma feltárása, megoldási tervek keresése.	Önkormányzat	2016.12.31.	Információszerzés beavont civil szervezetek száma és idős munkavállalók száma, munkáltatók száma	Személyi és Tárgyi feltételek, anyagi források biztosítása	Fórum folyamatos szervezése
4	„Tanulni sosem késő” – az 55 év felettiek készségeinek bővítése	Magas az 55 év feletti munkanélküliek száma	Csökken az 55 év feletti munkanélküliek száma		Képzésre jelentkező 55 év felettiek számának felmérése; Munkaerő-piaci kereslet felmérése; keresletnek megfelelő képzés szervezése; a munkáltatók figyelmének felhívása az 55 év feletti munkanélküliek foglalkoztatásában rejlő lehetőségekre; munkaerő-piacon való elhelyezkedés	Önkormányzat	2018.12.31.	55 év feletti munkanélküliek száma; képzésben résztvevők száma, képzést elvégzők száma; munkaerő-piacon elhelyezkedő 55 év feletti munkanélküliek száma	Személyi és Tárgyi feltételek, pályázati források biztosítása	Az 55 év feletti munkanélküliek képzésre való jelentkezésének hajlandósága nő
5	Közösségi programok szervezése	Az idősek körében egyre inkább jellemző az elmagányosodás.	Az idősek pszichoszociális helyzetének javítása, magányosságból való kiragadása		Az egyedül élő, idősek felkeresése, igényeik felmérése. Az igények alapján programok szervezése. A programok megvalósítása	Önkormányzat	2015.12.31.	Az egyedül élő idősek száma; elmagányosodott idősek száma; Közösségi programokba beavont személyek száma; megrendezésre került programok száma	Személyi és tárgyi feltételek, pályázati források biztosítása	Folyamatos kapcsolattartás az egyedül élő elmagányosodott idősekkel, számukra rendszeres programok szervezése.
6	Civil szféra támogatása, tagszervezés ösztönzése	Csökcent az aktivitás az idős lakosság körében, az időseket	Az idősek civil szervezeti részvételének biztosítása,		Kampány kidolgozása és véghez vitele a tagszervezés érdekében – együttműködve a civil szervezetekkel, a	Önkormányzat	2014.12.31.	Idős civil szervezeti tagok száma, a kifejezetten	Személyi, tárgyi és pénzügyi feltételek	Az idős lakosság körében folyamatos ösztönzés a civil szervezetekhez való

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
		összefogó civil szervezetek taglétszáma csökken, új illetve 70 éven aluli személyek csatlakozása nem jellemző.	csatlakozásra való ösztönzés, aktivitás növelése, utánpótlás biztosítása.		célcsoport számára a felhívások eljuttatása különböző infokommunikációs eszközökkel.			időseket összefogó civil szervezeti tagok száma, a civil szervezetek idős tagjainak átlag életkora.	biztosítása	csatlakozásra.
7	Nemzedékek közötti kommunikáció erősítése	Az idősek és fiatalok közötti kapcsolat és a nemzedékek közötti kommunikáció gyenge.	Fiatal és idős korosztályok kapcsolatának erősítése, egymástól való tanulás ösztönzése – például technikai eszközök kezelésében az idősek segítése, kézművesség megismertetése a fiatalok körében. Mindkét célcsoportot közösen érintő programok, rendezvények szervezése.		Oktatási intézményeken keresztül a fiatalok figyelmének felhívása, a civil szervezeteken és a SZESZK-en keresztül az idősek programokban való részvételének ösztönzése. Egymástól tanulható készségek felmérése, azok összehangolása az eltérő korosztályú célcsoporttal, programok megszervezése	Önkormányzat	2015.12.31.	Programokban résztvevő idősek és fiatalok száma, programok száma	Személyi, tárgyi, pénzügyi feltételek megteremtése	Programok folyamatos szervezése
8	Ház körüli munkák segítése	Az idősek számára a mindennapi élet tevékenységei is gondot jelenthetnek, számukra nagy segítséget nyújthat a ház körüli	A célcsoport fizikai terheltségének csökkentése; a társadalmi szolidaritás növelése az önkéntesek és közmunkások bevonásával.		Igényfelmérés végzése a ház körüli munkák végzésének segítségével az érintett korcsoportban; stratégia kidolgozása az önkéntesek és közmunkások bevonásával; a segítő rendszer koordinációja.	Önkormányzat	2015.12.31.	A ház körüli munkákban segítséget kérők száma, a bevont önkéntesek és közmunkások száma, a programban résztvevő idősek elégedettségének	Személyi, tárgyi feltételek megteremtése, anyagi források biztosítása, pályázatok	A segítő rendszer folyamatos működtetése.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
		munkákban való segítség is.						mértéke		
9	Ismerkedés a számítógéppel és az internettel	Az idős lakosság körében nagy az igény a számítógép- és internethasználat elsajátítására. Erre azonban önmaguk nem képesek, számukra széleskörű oktatás nem történt.	Az idős emberek készségeinek fejlesztése tanfolyamok segítségével, ingyenes hozzáférhetőség megteremtése az önmagának számítógépet vásárolni nem tudók számára; az idős emberek internet általi tájékozódásának, kapcsolattartásának ösztönzése, segítése; a magányosság csökkentése.		A tanfolyamban részt venni kívánó célcsoport feltérképezése; idős lakosság ösztönzése a részvételre; tanfolyamok megszervezése; eredmények összegzése; ingyenes vagy kedvezményes internethasználat biztosítása	Önkormányzat	2014.12.31.	A tanfolyamokba bevont idős emberek száma, a tanfolyamokat elvégzők száma, a művelődési intézményekben számítógépet/internetet használó idős emberek száma	Személyi, tárgyi feltételek és anyagi források biztosítása	Tanfolyamok igény szerinti folytatása, számítógép- és internethasználat biztosítása
10	„Előzzük meg a bajt” – felvilágosító programok szervezése, kiterjesztése	Az idős népesség gyakran válik bűncselekmények áldozatává, növekszik a sérelmekre elkövetett megtévesztések, lopások száma. Biztonságérzetük csökken.	Az idős lakosság felvilágosítása a bűnelkövetők módszereiről, esetleges bűncselekmények kockázatsökkentése; az idős emberek biztonságérzetének növelése.		Az idős lakosság számára előadási programsorozat megtervezése, szervezése bevonva a városi rendőrséget és együttműködve a városi civil szervezetekkel. Az előadásokat több, a város különböző részén szükséges megszervezni, hogy az idős lakosság mobilitási nehézségeit kiküszöböljük és a hozzáférés esélyét növeljük.	Önkormányzat	2014.12.31.	Előadások száma, az előadásokon résztvevők száma, az idős emberek sérelmére elkövetett bűncselekmények számának csökkenése.	Személyi, tárgyi feltételek és anyagi források biztosítása.	Programsorozat folytatása, a figyelemfelhívás állandósítása
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
1	hivatali honlapok akadálymentesítése	A hivatali honlapok nem akadálymentesítettek, ezáltal a fogyatékkal élők számára az információs és kommunikációs akadálymentesítés nem megoldott	A fogyatékkal élők számára a hivatali honlapok hozzáférhetőségének megteremtése, biztosítva a hivatali információkról való tájékozódást		A hivatali honlapok akadálymentesítése, fogyatékkal élők körében a honlapok látogatottságának folyamatos felmérése	Önkormányzat	2014.12.31.	A fogyatékkal élők között nő az internethasználat során hivatali információkhoz jutók száma	Személyi, tárgyi és pénzügyi feltételek biztosítása	Hivatali honlapok akadálymentesítettégének folyamatos fenntartása
2	önkormányzati épületek fizikai akadálymentesítése	Az önkormányzat tulajdonában lévő épületek nem vagy csak részben fizikailag akadálymentesítettek, a fogyatékkal élők számára megközelítésük komoly problémát jelent	A fogyatékkal élők számára biztosítani ezen épületekbe való bejutást, valamint az érintett intézmények szolgáltatásainak elérhetőségét		A nem vagy csak részben akadálymentesített épületek feltérképezése, átalakításának megtervezése, az átalakítási tervek kivitelezése	Önkormányzat	2017.12.31.	Nő a fizikailag akadálymentesített épületek aránya	Személyi, tárgyi feltételek biztosítása, pénzügyi források megteremtése, pályázati források	Akadálymentesített épületek számának folyamatos növekedése
3	Nem önkormányzati épületek akadálymentesítése	Számos kereskedelmi üzlet, szálláshely fizikailag nem akadálymentesített, a fogyatékkal élők ezen épületekbe jutása nem vagy csak kellemetlenségek által lehetséges	Az üzlettulajdonosok figyelmének felhívása a problémára, akadálymentesítésre való ösztönzésük		a nem önkormányzati tulajdonban lévő épületek akadálymentesítettégének felmérése, a nem vagy csak részben akadálymentesített épületek tulajdonosainak figyelemfelhívása személyes megkeresésekkel, kampányokkal; a lehetséges átépítésekhez illeszkedő pályázatokról értesítési rendszer kialakítása beszélgetések, szabadidős-kulturális programok		2018.12.31.	nő a fizikailag akadálymentesített nem önkormányzati épületek aránya	Személyi, tárgyi feltételek biztosítása, pénzügyi források megteremtése, pályázati források keresése	Akadálymentesített épületek számának folyamatos növekedése

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
					szervezése épek és fogyatékosok együttes bevonásával; ability vetélkedők szervezése					
4	fogyatékosok és épek kapcsolatának erősítése	Az épek és a fogyatékkal élők a mindennapok során ritkán érintkeznek egymással, a fogyatékkal élőknek kevés alkalmuk van saját betegségüket érintve véleményük, nézőpontjuk megosztására	A fogyatékkal élők és épek közötti tapasztalat és információ átadás, a két csoport közösségé szerveződésének elősegítése		beszélgetések, szabadidős-kulturális programok szervezése épek és fogyatékosok együttes bevonásával; ability vetélkedők szervezése	Önkormányzat	2014.12.31.	Szervezett programok száma, a programokon résztvevő épek és fogyatékosok száma	Személyi, tárgyi feltételek biztosítása, pénzügyi források megteremtése, pályázati források keresése	Programok folyamatos szervezése, hagyományteremtés
5	„Én sem vagyok más” programsorozat indítása	A fogyatékkal élőkkel szemben gyakori az előítéletesség, betegségeik következtében nem tekintenek rájuk „egész” emberként	A fogyatékosokat „főlemberek” bélyegző nézet felszámolása, az épek körében az előítéletek, téves képzetek megszüntetése, szolidaritás és megértés növelése		Előadások témájának, menetének megtervezése szoros együttműködésben civil szervezetekkel; előadók meghívása; előadások megszervezése a városban és iskolákban.	Önkormányzat	2014.12.31.	Előadások száma, előadók száma, előadásokon résztvevők száma, bevont civil szervezetek száma	Személyi és tárgyi feltételek megteremtése, pénzügyi források biztosítása	Előadások folyamatos szervezése, az iskolákban tartandó előadások következtében az előítélet kialakulásának csökkenése
6	védett munkahelyek létrehozása, megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának	Alacsony a fogyatékkal élők foglalkoztatottsága	A fogyatékosok számára meg kell teremteni a munkaerő-piacon való elhelyezkedés lehetőségét, meglévő készségeik,		A fogyatékkal élők készségeinek feltérképezése; a lehetséges, elvégezhető munkafolyamatok feltérképezése; a munkafolyamatoknak megfelelő készségek,	Önkormányzat	2018.12.31.	A védett munkahelyek száma, a fogyatékkal élők foglalkoztatását biztosító munkáltatók	Személyi, tárgyi feltételek biztosítása, pénzügyi források megteremtése,	A fogyatékkal élők bekerülnek a munkaerő-piacra, önálló jövedelemre tesznek szert, ami életkörülményeikben jelentős javulást

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
	ösztönzése, képzésekre való feltérképezés, képzések szervezése		kompetenciáik fejlesztésével, újak kialakításával. A munkaadók körében fel kell hívni a figyelmet a fogyatékkal élők foglalkoztathatósági potenciáljára		kompetenciák kialakítása, fejlesztése; a munkáltatók számára a fogyatékkal élők foglalkoztatásában rejlő potenciál bemutatása, kampány szervezése			száma; a programba bevont fogyatékosok száma	pályázati források	eredményez
7	Információgyűjtés fogyatékkal élők általános helyzetéről	Fogyatékkal élők általános helyzetéről kevés információ áll rendelkezésre	Információgyűjtés további beavatkozási pontok megállapításához		A SZESZK és a civil szervezetek segítségével felkeresni a célcsoport tagjait és családjukat, problémáikról és igényeikről felmérés készítése, fórum szervezése, az eredmények alapján további beavatkozási pontok kijelölése, intézkedések kidolgozása és végrehajtása	Önkormányzat	2014.12.31	Az információgyűjtésbe bevont háztartások száma, fórumokon résztvevők száma, bevont civil szervezetek száma	Személyi és tárgyi feltételek biztosítása	Felmérés végzése évente, fórumok folyamatos megtartása

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

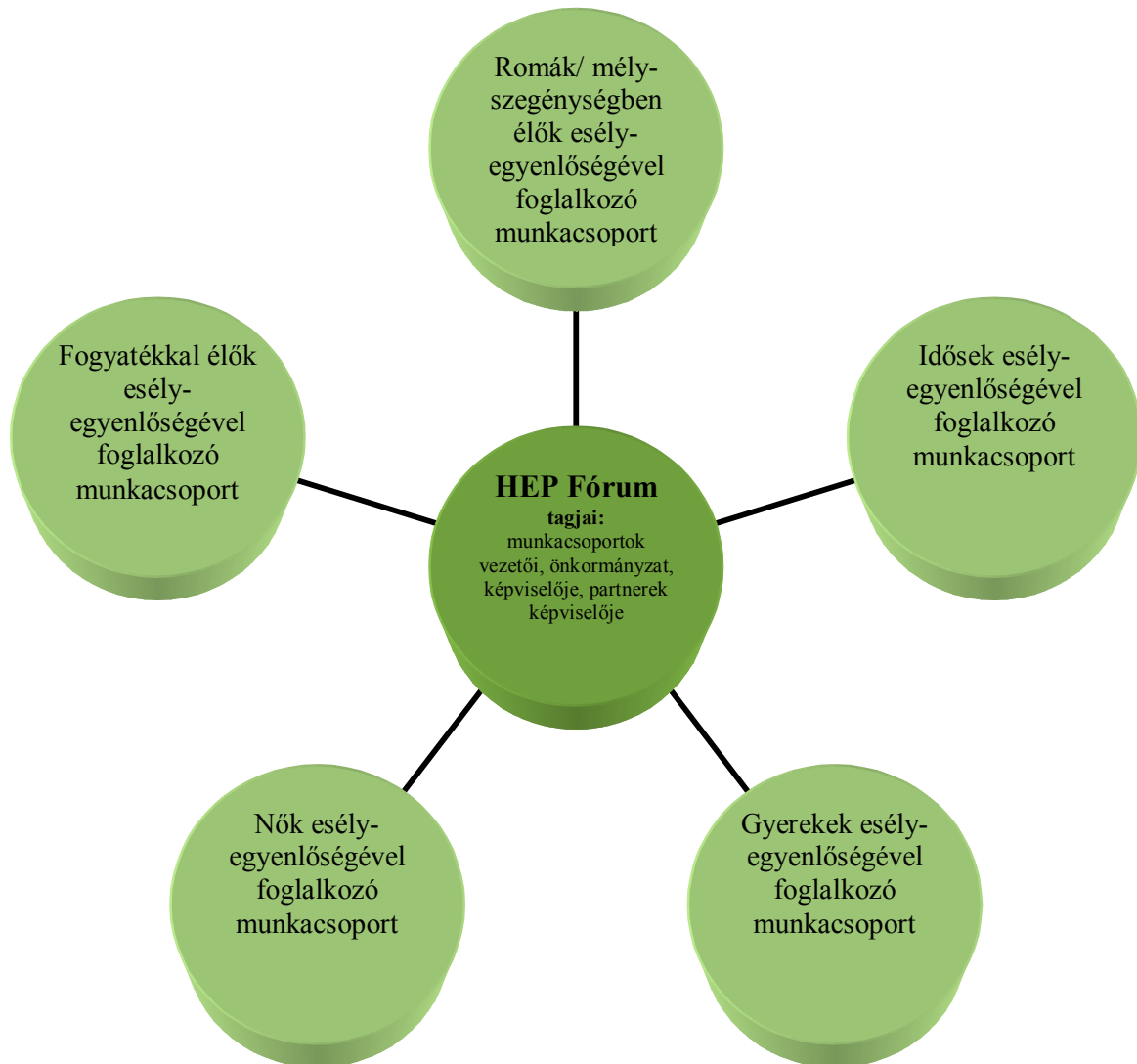
A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről
..... felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelőségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Marcali város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Marcali város képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és **a 119/2013.(VIII.15.)** számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Marcali, 2013. augusztus 15.

dr. Sütő László
polgármester

